

Kárpátaljai Hírmondó

XII. évfolyam 3. szám, 2016. szeptember

Kosztolányi Dezső

Szeptember elején

A hosszú, néma, mozdulatlan ősz
aranyköpenyben fekszik nyári dús
játékai közt, megvert Dárius,
és nem reméli már, hogy újra győz.

Köröskörül bíbor gyümölcse ég,
s nem várja, hogy a kedvét töltsse még,
a csönd, a szél, a fázó-zöldes ég,
fülébe súg, elég volt már, elég,
s ő bólogat, mert tudja-tudja rég,
hogy ez az élet, a kezdet s a vég.

Nekem se fáj, hogy mindent, ami szép,
el kell veszítenem. A bölcsesség
nehéz aranymezébe öltözöm,
s minden szavam mosolygás és közöny.

Egry Ferenc szobra szülőfalujában, Kisgejőcön

Viadukt a Beszkidekben

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XII. évfolyam, 3. szám
2016. szeptember

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,
Városligeti fasor 44.
Telefon: 06-1-351-7770

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:

Dr. Damjanovich Imre,
a Kárpátaljai Szövetség
tiszteletbeli elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda
E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit
E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:
Dr. Pomogáts Béla, Dupka György,
Szöllősy Tibor, Zubánics László,
Kovács Sándor, Schober Ottó.

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006
HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
450 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta
az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő,

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.
A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésé-
nek és szerkesztésének jogát fenntartjuk,
azok recenzálását, visszaadását, levélben tör-
ténő megválaszolását, valamint más szerve-
zetekhez, intézményekhez való továbbítását
nem vállaljuk. A publikációkban közölt té-
nyekért és véleményekért minden esetben a
szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség
nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt
publikációkkal.

A tartalomról

<i>Vers mindenkinek.</i> Áprily Lajos: Szeptemberi fák, Októberi séta	3
<i>Szervezeti élet.</i> A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóján	4
Köszönjük a támogatást!	7
<i>Határok nélkül.</i> 25 éves Magyarország Ungvári Főkonzulátusa	8
Gazdaságfejlesztési támogatás Kárpátaljának	9
<i>Hitélet.</i> Tegyük hitünkön bizonyosságot. Radvanszky Ferenc prédikációja	10
Jézus messiási tanúságtétele. Hrabár Tamás prédikációja	11
<i>Közös dolgaink.</i> Beregszászon felavatták Tarasz Sevczenko szobrát	
Kárpát-medencei kenyérünnepe öt város összefogásával	13
Anyasági segítségnyújtás	14
<i>Ez történt.</i> Rákóczi népe a Turul alatt. Ünnepe Dolhán	15
<i>Hírek, események.</i> Emléktábla-avatók a Beregvidéken	16
Nyári táborok kárpátaljai gyerekek részvételével	17
<i>Emlékezzünk régiekről.</i> Híre-neve évszázadokig megmarad. Zubánics László	
írása Beregszászi nagy Pálról	18
Móricz Zsigmond kárpátaljai református rokonai és	
útjai. Fodor Gusztáv tanulmánya	19
<i>KVIT-kollázs.</i> Fiatal alkotók írásai	20
<i>Kopogató.</i> Színészek nélkül nincs színház. Beszélgetés Kacsur Andrással	22
<i>Közelkép.</i> Hegedűs Csilla interjúja Babics Jánossal	23
<i>Arasznyi történelem.</i> Az új államhatár kijelölése Kárpátalján az 1920-as években.	
Botlik József tanulmánya (második, befejező rész)	24
<i>Kárpátaljai barangoló.</i> Szinevér, a könnyekből fakadt tengerszem. Kovács	
Sándor útikalauza	27
<i>Múltbanézó.</i> Emlékek hatvan év távlatából. Weinrauch Katalin visszaemlékezése	30
Könyvbarátok. Schober Ottó írása	31
<i>Örökségünk.</i> A magyar gimnázium több mint iskola	32
<i>Ködoszlatás.</i> Baskírföldön és tatárföldön a magyar rabok nyomában. Dupka	
György úti jegyzete	33
<i>Fiatalokról fiataloknak.</i> Beszámoló a Kárpátaljai Szövetség Bercsényi Miklós	
Alapítványának idejéről tehetséggondozó táboráról	34
<i>Szerkesztőségünk postájából</i>	35
<i>Szemelvények kárpátaljai eseményekből</i>	36
<i>Kultúrtáj.</i> Szajkó Tibor fotókiállítása a ferencvárosi Pincegalériában	39
<i>A Kárpátaljai Hírmondó galériája.</i> II. Kárpátaljai Nemzetközi Szobrásztábor	40

Címlapfotók: Kovács Sándor

Lapzárta után érkezett

Hangok és harangok – Beregszászon

Mága Zoltán, a közismert Prima Prémium-díjas hegedűvirtuóz pályafutása során már számtalanszor tartott jótékonyági koncertet, ugyanis küldetésének tartja, hogy támogassa a rászorulókat. Ötlete nyomán augusztus 21-én a Szent István Bazilikából újtúra indult egy jótékonyági klasszikus zenei fesztivál *Hangok és Harangok* címmel. A koncertsorozat tizenegyedik állomása Beregszász volt, ahol a római katolikus templomban csendültek fel a szebbnél szebb dallamok. Mága Zoltán hegedűművészt a Budapesti Primarius Szimfonikus Zenekar kamarazenekara kísérte, fellépett a beregszászi születésű – a Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóinak résztvevői által már jól ismert – Georgina von Benza (Benza Györgyi) nemzetközi híró operaénekesnő is.

A jótékonyági koncertről szóló beszámolókat – amelynek szervezője és egyik mecénása Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke volt –, valamint a művészekkel készült interjúkat a Kárpátaljai Hírmondó következő számában olvashatják.

Tudósítónk

Múrai Sándor

Arról, hogy a betegség pihenés

Az élet rettenetes versenyében legtöbb ember csak akkor pihen meg, ha beteg. A betegség, a francia költő szavával, nemcsak a szegények utazása, hanem a szegények nyaralása, téli Riviérája, Tátrája és Egyiptoma is. A lázas kedélyekre a betegség igazi lázat küld, hogy kissé megnyugodjanak. A becsúszó és kielégületlen átokfutó, aki – mint Kleist, a költő – „váltogatja a városokat, mint a lázbeteg a vánkösöket” – csak a betegségben eszmél igazi vágyaira, reménytelen szenvedélyeire.

A betegség pihenés is, ez közhely. Ezért előzd meg a természet parancsát, a kényszerű betegszabadságot, s iktass életed iramába apró, mesterséges betegséget, hogy megpihenjél. Makkegészségesen őrizd néha egy napon át az ágyat. Farkasétvágyad van, a szöveget is megrágnád: koplalj önként egy-két napot. Szíved nem zsörtölődik még a nikotin miatt: jutalmazd meg azzal, hogy parancsoló szükség nélkül abbahagyod három napra a cigarettát. A szervezet oly hálás a legcsekélyebb figyelemért! S ezek az apró, mesterséges, a betegség parancsa nélkül felidézett betegségi és gyógyítási állapotok, önkéntes diéták, megvonások és pihenések felérnek egy keleti úttal vagy egy vakbélműtéttel. Kísérel meg. Csodákat látsz majd.

Arról, hogy önmagunk előtt nem szabad megbukni

Ha valamilyen életszabály kialakult életünkben, ahhoz mindenáron ragaszkodnunk kell; mert a felnőtt ember élete úgy áll össze szabályokból és életmódokból, mint egy épület szilárdan összerótt téglákból, s nem tanácsos megingatni ezt a szerkezetet azzal, hogy egyik vagy másik téglát elmozdítjuk helyéből. Negyven éven túl megtelik életünk rendszabályokkal, melyeket tekinthetnek mások rigolyáknak: mi tudjuk, hogy igazi értelmük a védekezés az anarchia ellen. Felkelés, lefekvés, szórakozások, munkaidő, emberekkel való kapcsolatok, mindezt idővel szigorú törvények szabályozzák.

S ha vétünk e törvények ellen, lelkiismeretünk megtelik büntudattal. Nem igaz, hogy az életmód lehet „spontán”. Te magad lehetsz néha spontán, elhatározásaid, szenvedélyeid, ötleteid lehetnek önkéntesek: de életmódod, mely mindettől független, nem lehet önkéntes és ötleterő. Ha az embereknek nem tetszik, hogy így vagy úgy élsz, másképpen, mint ahogy ők szeretnék, elképzelik, vagy másképpen, mint ahogy egyszer, valamilyen kényszerűség vagy félreértés parancsára megfogadtad nekik: ne bánjad. Nem az embereknek élsz. De ha a magad törvényei ellen vétkezel, e hűtlenséget keservesen megbánod. Még bűneidben és hibáidban is tartsd be a rendszert, mely életed törvényeiből következik. A világ szemében akárhányszor megbukhatsz. Önmagunk előtt nem szabad gyöngének lenni; mert ez az igazi bukás.

A boldogságról

Boldogság természetesen nincsen, abban a lepárolható, csomagolható, címkézhető értelemben, mint ahogy a legtöbb ember elképzei. Mintha csak be kellene menni egy gyógyszerárba, ahol adnak, három hatvanért, egy gyógyszert, s aztán nem fáj többé semmi. Mintha élne valahol egy nő számára egy férfi, vagy egy férfi számára egy nő, s ha egyszer találkoznak, nincs többé félreértés, sem önzés, sem harag, csak örök derű, állandó elégedettség, jókedv és egészség. Mintha a boldogság más is lenne, mint vágy az elérhetetlen után!

Legtöbb ember egy életet tölt el azzal, hogy módszeresen, izzadva, szorgalmasan és ernyedetlenül készül a boldogságra. Terveket dolgoznak ki, hogy boldogok legyenek, utaznak és munkálkodnak a célból, gyűjtik a boldogság kellékeit, a hangya szorgalmával és a tigris ragadozó mohóságával. S mikor eltelt az élet, megtudják, hogy nem elég megszerezni a boldogság összes kellékeit. Boldognak is kell lenni közben. S erről megfeledkeztek.

A válságos tízpercekről

Minden életkornak, minden életszakasznak, igen, minden napnak vannak válságos tízpercei, mikor mindaz, amit addig tűrhetően elviseltél: munkád, környezeted, hiányérzeteid, vágyaid, természeted, – egyszerre, átmenet nélkül elviselhetetlennek tetszik. Ez a válság erős, mint egy robbanás. Munkád fölé hajolsz, s egyszerre érzed az eddig elvégzett feladat tökéletlenségét, a reád várakozó feladatok méreteinek és igényeinek tűrhetetlen reménytelenségét. Életed fölé hajolsz, s mint a vízbefűlő, látod mindazt, összesűrítve, egyetlen pillanat örvényében, amihez gyáva, lusta, hazug vagy önző voltál, s ami most áradással és fulladással fenyeget.

Ez a válság, ezek a tízpercek, ezek az élet- és munkavesztélyes pillanatok a múlt idővel mind hevesebben térnek vissza. Megesik, hogy naponta. Ilyenkor tudjad, a válságok időhöz kötözöttek; figyeld szíved és órád mutatóját. Mint akit roham kínozt, s tudja: a rohamoknak ütemük és kimért idejük van. Hagyj föl rövid időre munkáddal, lazíts napjaid rendjén, iparkodj hanyag és alázatos lenni. A tízperc elmúlik. A munka és az élet, amíg közük van egymáshoz, megmaradnak.

Füves könyv. Bp. Révai, 1943

Áprily Lajos

Szeptemberi fák

Bükkök smaragd színét érezve fent az első pár vörös folt megjelent.

Állunk. Kezedben késő kék virág. Azt mondd: Ősz. Az első őszi fák.

Én azt mondom: Vér. Vérteljes vadon. Elhullt a Nyár a nagy vadászaton.

Amerre vitte buggyanó sebé, bíboros vére freccsent szerteszét.

Ahol a nyom-vesztő bozóthoz ért, hogy tékozlott, nézd, a drága vért.

S míg vérnyomán vad szél-kopó csahol, hörögve összeroskad valahol.

Októberi séta

1.

Ez itt a hervadás tündér-világa. Akartál látni szép halált velem? A Bükkös-erdő bús elégiája szép, mint a halál és a szerelem.

Fától fához remegve száll a sóhaj, közöttük láthatatlan kéz kaszál. Az ágakról a föltrebbent rigóraj tengődni még a holt irtásba száll.

Lombját a gally, nézd, mily kimélve ejti, holnap szél indul, döntő támadás, holnaputánra minden elfelejti, milyen volt itt a végső lázadás.

Mint gyertya-csonkok roppant ravatalnál, tönkők merednek dúltan szerteszét, s a nyár, ez a kilobbant forradalmár, vérpadra hajtja szöke, szép fejét.

2.

A partot füzek testőrsége óvja, a tollforgójuk ritkítottan ing. Halkan himbál a horgom úszatója, nagyot csobbant a játékos balint.

Fény-pászma hull most messze, holt mezőig, s a víz egy percre hullámos határ: innen mosolygó partja tükröződik, itt egy utolsót lobban még a nyár.

De túl, gypén a ritkuló bereknek ijedt lombok rebbennek szerteszét, a szél felettük pókszálat lebegtet, ezüst pókszálat és ezüst zenét.

Az ősz hárfás tündére jár a réten, az ő húrjáról szól a halk zene. Most át fog jönni: árnyékát sötéten pallónak átveti a jegyenye.

A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóján

Remekül debütált az új elnökség

Idén szeptember 2–4. között került megrendezésre a Kárpátaljai Szövetség hagyományos balatonföldvári találkozója. Ez alkalommal is sok-sok vendég érkezett az anyaország különböző településeiről, illetve Kárpátaljáról. A háromnapos rendezvény változatos programokat kínált a résztvevőknek.

Péntek délután Katona Tamás emlékére padot avattak a Riviéra Park Hotel egyik sétánya mellett. A Kárpátaljai Szövetség egykori elnökének példaértékű történész munkásságát és a Szövetség vezetésében kifejtett tevékenységét Dr. Damjanovich Imre tiszteletbeli elnök méltatta, majd Benza György jelenlegi elnökkel felavatták a padot (*a képen*), amire elsőként Schober Ottó elnökhelyettes mint korelnök ült rá (*a képen*). A pad mellé Dr. Damjanovich Imre és Benza György egy fiatal hársfát is ültettek, hogy idővel majd árnyékot adjon az ott pihenőknek.

A képzőművészet kedvelőit a Bajor Gizi Községi Házba invitálták a szervezők, ahol megtekinthették a balatonföldvári Nemzetközi Ruszin-Magyar Alkotószimpóziumokon készült festményekből rendezett retrospektív kiállítást. Láthatók voltak többek között Matl Péter, Manajló András, Földessy Péter, Soltész Péter képei, amelyek közül az alkotók néhányat felajánlottak árverezésre. A befolyt összeget a kelet-ukrajnai harcokban elesett katonák árván maradt gyermekei üdültetésére költségeinek fedezésére fordítják. A terem másik részében Kovács Anton, az ungvári Erdélyi Béla Képzőművészeti Főiskola tanárának alkotásai kaptak helyet. A tárlat ünnepélyes megnyitóján Pappné Molnár Veronika, a közösségi ház igazgatója és Gáspár Imréné Koseluk Zsuzsanna, ■

Az emlékadavatás résztvevőinek csoportja

Kovács Anton, Ortutay Mária, Manajló András és Földessy Péter

Egy érdeklődő megcsodálja a képeket

Schober Ottó alelnök verset mond a képzőművészeti kiállítás megnyitóján

A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóján

■ Balatonföldvár alpolgármestere köszöntött a vendégeket. Akulturális programról Schober Ottó elnökhelyettes és Nagy Anikó, a Kárpátaljai Megyei Filharmónia énekesnője gondoskodtak. A kiállító művészek munkásságát Ortutay Mária művészeti író ismertette.

Este Kövér Katalin elnökhelyettes sommelierként borkóstolóra invitálta a találkozó résztvevőit. Ez alkalommal a kárpátaljai Cotnar vállalat két borát, egy Gorobchiki fantázianeűvű rosét és egy Merlot száraz vörösbort ismerhettek meg. Ezután az örökifjú vendégek nagy örömeire öröközöld dal-
lamok csendültek fel Farkas Sándor munkácsi születésű zongoraművész előadásában *(a képen)*.

A szombat délelőtti kerekasztal-megbeszélésen Benza György, a Szövetség elnökének irányításával a Kárpátalja kulturális és gazdasági életét érintő aktuálpolitikai kérdésekről esett szó, különös tekintettel az orosz–ukrán konfliktusra. Előadást tartott Dr. Botlik József, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora, Dr. Juhász György és Giday András, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archivum munkatársai *(a képen)*.

A jelenlegi kárpátaljai helyzetről Péter Csaba, az Ukrajnai Magyar Demokrata Párt elnöke tájékoztatott. Az előadások sok új információt tartalmaztak, és nagyon hasznosaknak bizonyultak a találkozó résztvevői számára, hiszen a magyar média hallgat vagy félinformációkat közöl az ukrainai, ezen belül a kárpátaljai eseményekről, éppen ezért döbbenetes a tájékoztatatlanság az anyaországi lakosság körében. A fórumon jelen volt és az elhangzottakra reflektált Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos. Röviden ismertette a kárpátaljai magyarság szülőföldön való megmar-

Borkóstoló Kövér Katalin sommelier közreműködésével

A kerekasztal-megbeszélés meghívott vendégei

A kerekasztal-megbeszélés résztvevőinek csoportja

A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóján

■ dását elősegítő programokat, és a magyar kormány további támogatásáról biztosított.

Ezt követően megtartották a Kárpátaljai Szövetség közgyűlését. A jelenlévők meghallgathatták Dr. Damjanovich Imre összefoglalóját a Kárpátaljai Szövetség elmúlt évi tevékenységéről (a teljes beszámoló megtalálható a Kárpátaljai Szövetség honlapján). A 2017-es évre szóló cselekvési program elfogadását a beérkezett számos észrevétel, módosítás és kiegészítés feldolgozása miatt év végéig elnapolták. Ugyancsak későbbi időpontra halasztották a szervezet új logójának elbírálását. A közgyűlés állásfoglalást fogadott el az egyszerűsített honosításról szóló törvény magyar nyelvtudásra vonatkozó követelményének – meghatározott esetekben történő – enyhítésével kapcsolatban.

Az információs asztalnál a vendégek megvásárolhatták a Kárpátaljai Hírmondó korábbi számain, Nagy Anikó énekesnő lemezeit, valamint Ujfalussy István, a Kárpátaljai Szövetség tagjának írásait és festményeit bemutató kötetét.

Délután szabadprogram volt, így a baráti társaságoknak alkalmuk nyílt a kötetlen beszélgetésekre, a Kárpátaljáról érkezett vendégek ismerkedhettek a város és a környék nevezetességeivel. Sokan éltek is a lehetőséggel, hogy áthajózzanak Tihanyba. A hajókirándulás és a város látványosságai feledhetetlen élmény nyújtottak.

Este került sor Nagy Anikó előadására, amely nagy sikert aratott a találkozó résztvevőinek körében. A művésznő operettrészleteket és magyar nótákat énekelt.

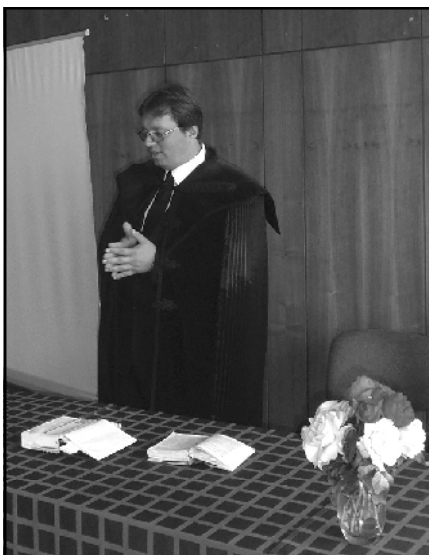
Az ünnepi vacsora keretén belül idén sem maradt el a tombolasorsolás, amely során számos nyeregmény talált gazdára, majd a szórakozni vágyó vendégek hajnalig rophatták a táncot. A talpalávalót *A madarak* nevű házbuli-zenekar szolgáltatta.

A vasárnapi búcsúzkodás és hazaindulás előtt Perpek Attila beregdédei születésű, Kaposváron szolgáló református lelkész hirdette Isten ígését, és kért áldást a találkozó résztvevőire.

Sz. J.

A közgyűlés résztvevőinek csoportja

Perpek Attila lelkész prédikál

Nagy Anikó művésznő énekel

A műsoros est nézőközönsége

Gratulálunk a kitüntetéshez!

A Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzata 2016. szeptember 7-én a MOM Kulturális Központ kupolatermében Dr. Báthory Katalin gyémántdiplomás vegyészmérnöknek, a Kárpátaljai Szövetség alapító és örökös tagjának, szövetségünk egykori főtitkárának, Beregszász díszpolgárának

a Hegyvidék díszpolgára
kitüntető címet adományozta.

A bensőséges ünnepségen szövetségünk képviselőjében jelen volt Benza György elnök, Schober Ottó kulturális tevékenységet irányító elnökhelyettes, Szabóné Badik Doloresz elnökségi tag és Tóth Antal József, a Kárpátaljai Szövetség miskolci társszervezetének elnöke.

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége a tag-ság nevében is tiszta szívből gratulál a kitüntettnek.

Küldjön egy képet!

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztősége továbbra is várja a régi fotókat. Arra kérjük olvasóinkat, lapozgassanak fényképalbumukban, és ha találnak olyan felvételt, amely közérdeklődésre tarthat számot, osszák meg másokkal is kincseiket, hiszen ezek a képek mára már kordokumentum értékűek.

Köszönet az 1 százalékért!

A hatályos törvények lehetővé teszik, hogy az adózó magyar állampolgárok adójuk 1 százalékával támogassák a civil közhasznú szervezetek munkáját.

Köszönjük a segítséget minden olyan tagtársunknak, akik a Kárpátaljai Szövetségnek ajánlották fel az 1 százalékot. Kérjük Önöket, segítsenek abban is, hogy újabb támogatókat találjunk!

Adószámunk: 18046629-1-41, Kárpátaljai Szövetség.

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége

Köszönjük a támogatást!

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége hálás köszönetét fejezi ki a tagtársaknak a szövetség célkitűzéseinek anyagi támogatásáért.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik megrendelték folyóiratunkat, illetve a Kárpátaljai Hírmondó megjelentetésének költségeihez felülfizetéssel járultak hozzá.

Külön köszönjük

Dr. Nemeséri Lászlóné Filemon Marcsi (Budapest),

Kuhárné dr. Voloscsuk Katalin Edit (Jászberény),

Dr. Fodor István és Fodor Istvánné (Gödöllő),

File Lajos (Budapest), **dr. Székely Károly** (Dunaharaszti)

és **dr. Duzsej Miklós** (Miskolc)

tagtársainknak a kiemelt támogatást.

Név szerint is megköszönjük azon olvasóink anyagi segítségét, akik az előfizetési és a tagsági díjon felül ötezer forintnál nagyobb összeggel támogatták tevékenységünket. 2016-ban (lapzártáig) az alábbi tagtársainktól érkeztek kiemelt összegű befizetések:

Almási Judit Budapest

Balácsi Rozália Nyírbátor

Bárany Elza Csömör

Borbély József Gödöllő

Dr. Badik Adrianna Budapest

Dr. Bencze Gyula Budapest

Dr. Bora Katalin Eger

Dr. Fábrián István Nyíregyháza

Dr. Husznai Katalin Budapest

Dr. Károly Lajos Kisvárd

Dr. Kristofori György Sirok

Dr. Lendvai Margit Szolnok

Dr. Nyulászi András Budapest

Dr. Popovics László Nagytarcsa

Dr. Reményi Tiborné Budapest

Dr. Szepesi Erzsébet Székesfehérvár

Dr. Szótér Erzsébet és Papp Jenő Budapest

Engi Gábor Fehérgyarmat

Kovács Katalin és Kovács Zsolt Budapest

Lakatos Géza Salgótarján

Locker László Szőlősgyőrök

Lódár Györgyné Mezőtúr

Méhes László Mátyás Budapest

Molnár Béla Budapest

Molnár Lajos Budapest

Salgói József Budapest

Skrabák István Márokpapi

Sváb József Budapest

Szimjon Magdolna Nyíregyháza

Szirmai Aladár Budapest

Tatárné Csonka Márta Budapest

Tuba Magdolna Karcag

Tyentyés László Budapest

Úfalussy István Orosháza

Elérhetőségeink

Munkánkban – lehetőségeinkhez képest – igyekszünk felhasználni a híradástechnika korszerű eszközeit. Kérjük, észrevételeiket jelezzék az alábbi elérhetőségeinken:

Telefonszám: (36) 1 351-77-70

Kapcsolattartónk elérhetőségei: (36) 3 030 342; 06-70-317-35-38

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Honlap: www.ksz.egynet.hu

Tevékenységünkről a Kárpátaljai Szövetség facebook-oldalán is értesülhetnek.

25 ÉVES MAGYARORSZÁG UNGVÁRI FŐKONZULÁTUSA

Közös projektből modern sportpálya

Ünnepélyes keretek között átadták a magyar kormány támogatásával épített sportpályát az Ungvári Nemzeti Egyetem 4. sz. kollégiuma mellett. A korszerű sportlétesítmény egy közös projekt eredményeként valósulhatott meg. A költségek nagyobb része – 20 millió forint – a magyar félre hárult, de az egyetem is jelentős pénzüsséggel járult hozzá a megvalósításhoz. A minden igényt kielégítő létesítményben a testmozgás szerelmeseinek lehetőségük nyílik kipróbálni magukat futballban, kosárlabdában, röplabdában vagy éppen teniszben.

A megnyitó ünnepségen részt vett Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztosa, Hennagyij Moszkalj, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal elnöke, illetve Volodimir Szmolanka, az Ungvári Nemzeti Egyetem rektora. Utóbbi köszönetét fejezte ki Magyarország kormányának, hiszen a támogatás nélkül a projekt nem valósulhatott volna meg.

– Az új sportkomplexum nemzetiségtől függetlenül civilizált körülményeket fog biztosítani az egyetem diákjai számára. Továbbá szorosabbra fűzi a két nép közötti barátságot – jelentette ki a rektor.

Grezsa István párhuzamot vont a magyar államalapítás és Ukrajna függetlensége között, jelezve, hogy az ünnepek előtti átadás jelzésértékű a két nemzet számára. Az államtitkár bejelentette, hogy a 4. sz. kollégiumban egyemeleti részt is felújítanak, ezúttal ukrán anyanyelvű diákok számára. Kiemelte: Magyarország minden körülmények között támogatni fogja a Kárpátalja területén élő magyarokat, ukránokat, szlovákokat, románokat, ruszinokat és a megye valamennyi nemzetiségét.

Hennagyij Moszkalj is szólt az egybegyűltekhöz. Mindenekelőtt bocsánatot kért a magyar kormánytól a Petőfi-szobor ismételt megrongálása miatt.

– Sajnos mindig akadnak olyan örültek, akik a két nemzet állami ünnepei előtt rendszeresen meggyalázzák a magyar emlékműveket, most újfent Petőfi Sándor kardján volt a sor. A nyomozás eredményessége érdekében utasítottam az illetékes szerveket, hogy hathatósabban járjanak el az ügyvel kapcsolatban – mondta Kárpátalja kormányzója. *(Időközben megtalálták az elveszett kardrészt, amelyet Hennagyij Moszkalj személyesen nyújtott át Buhajla József ungvári magyar főkonzulnak – a szerk.)*

A beszédek elhangzása után átvágták az objektum megnyitását jelképező szalagot, majd kispályás labdarúgó-bajnoksággal fel is avatták az újonnan átadott sportpályát. A résztvevő csapatok – az ungvári magyar külképviselet, a megyei állami közigazgatási hivatal, az OTP bank munkatársai és az Ungvári Nemzeti Egyetem tanárai – teljes erőbedobással szálltak harcba a fődíjként szolgáló Barátság Kupáért. A mérkőzések eredményeként a képzeletbeli dobogó legfelső fokára a megyei állami közigazgatási hivatal csapata állhatott fel, a második helyen az egyetem tanárainak gárdája végzett, míg a harmadik helyen a főkonzulátus és az OTP Bank csapata osztozott.

Ünnepi műsor és fogadás a főkonzulátuson

A negyedszázados évforduló alkalmából a főkonzulátus nyílt napot szervezett, lehetőséget biztosítva a látogató csoportoknak, hogy a konzulok „idegenvezetésével” megtekintsék a külképviselet épületét, és betekintést nyerjenek az ott folyó munkába.

Ezt követően a belső udvaron és reprezentációs helyiségekben népzenei és néptáncbemutatóval kísért vendéglátásra került sor, ahol magyaros ételeket és italokat kínáltak a meghívott vendégeknek, akiket Pál István Szalonna és zenekarának muzsikája fogadott. Rajtuk kívül Keszler Bernadett énekes és Bacsinszky Olga hegedűművész, az eszenyi Ritmus Néptáncegyüttes, a péterfalvai Kokas Banda és a Zurgó Együttes szórakoztatta a jelenlévőket.

Ünnepi beszédében Buhajla József főkonzul kihangsúlyozta: az ungvári magyar külképviselet egydíós az ukrán függetlenséggel. Mint elmondta, Magyarország az elsők között ismerte el a független Ukrainát. Akkoriban Kijevben még csak magyar főkonzulátus működött. Ungváron 1991. augusztus 11-én nyílt meg annak konzuli képviselete, majd ugyanezen év december 3-án, amikor Ukrajna függetlenné vált, s a kijevi főkonzulátus nagykövetséggé alakult át, az ungvári képviselet konzulátusként folytatta munkáját. 1993-ban vált főkonzulátussá, amely 2006-ban költözött a mostani, céljának megfelelően készült épületébe. Jelenleg közel 60 munkatárs látja el a diplomáciai feladatokat. A főkonzul megköszönte a jelenlévőknek, hogy eljöttek a fogadásra, és együtt méltatják a magyar diplomácia sikereit.

Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak koordinációjáért felelős kormánybiztos elismeréssel szólt Magyarország Ungvári Főkonzulátusának tevékenységéről. Rámutatott: a beregszászi konzulátussal együtt ez a magyar diplomácia egyik legnagyobb konzulátusa a világon. Nem véletlen tehát, hogy a magyar kormány kiemelt figyelemmel követi a külképviselet munkáját, hiszen a magyar diplomaták rendkívül fontos és felelősségteljes területen állnak helyt nap mint nap Ungváron és Beregszászon. A kormánybiztos emlékeztetett arra, hogy az ungvári főkonzulátus diplomáciai feladatainak ellátása mellett pótolhatatlan kulturális missziót és gazdasági kapcsolatépítési funkciót is ellát.

– A negyedszázados jubileum jó alkalom arra, hogy a magyar kormány nevében köszönetemet fejezzem ki az ungvári magyar főkonzulátus jelenlegi és korábbi munkatársainak – mondta Grezsa István, hozzátéve, hogy kiemelt feladatuk a kárpátaljai magyar közösség megmaradásáért folytatott küzdelmének hathatós támogatása.

A rendezvényen (amelyen részt vettek Kárpátalja megye vezetői, a kárpátaljai magyar és ukrán közélet képviselői) Buhajla József főkonzul a közelgő augusztus 20-i nemzeti ünnep alkalmából Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere Pro Cultura Hungarica kitüntetést nyújtott át Miroszlav Voloscsuk középkortörténésznek. Mint a méltatásban elhangzott, az ivano-frankívszki Vaszil Sztefanik Kárpát-melléki Nemzeti Egyetem egyetemes történelem tanszékének magyarul is beszélő professzora jelentős eredményeket ért el a középkori ukrán–magyar kapcsolatok tárgyait, ideológiai elfogultságoktól mentes kutatásában.

Tudósítók

Gazdaságfejlesztési támogatás Kárpátaljának

A kárpátaljai magyarság gazdasági megerősítését célzó, közel 30 milliárd forintos gazdaságfejlesztési támogatási program idejéről írt alá együttműködési megállapodást Magyar Levente, a Külgazdasági és Külügyminisztérium gazdaságdiplomáciáért felelős államtitkára és Brenzovics László parlamenti képviselő, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) elnöke Beregszászon, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

A jelenlévőket dr. Orosz Ildikó, a főiskola rektora köszöntötte. Magyar Levente kiemelte: a kárpátaljai magyarság megmaradásának fontos feltétele, hogy a munkakészség mellett meglegyenek a megfelelő munkaeszközök is. E felismerésből fakad a magyar kormány azon döntése, hogy minden korábbinál jelentősebb gazdaságfejlesztési programot indít Kárpátalján, hogy támogatáshoz, hitellehetőséghez juttassa azokat a gazdákat, vállalkozókat, vállalatokat, akik és amelyek biztosítják a gazdasági alapokat ennek a nemzetrésznek a megmaradásához. Megjegyezte, soha ennyi pénz nem érkezett Kárpátaljára, és soha ekkora felelősség nem hárult azokra, akik a támogatási program végrehajtásáért felelnek.

Dr. Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos elmondta, bármilyen nagy is a támogatás, nem oldhatja meg Kárpátalja valamennyi problémáját, de remélik, hogy egy erősebb magyar közösséget tud generálni. Az a cél, hogy magyarnak lenni végre jó legyen itt, Kárpátalján is.

Brenzovics László hangsúlyozta: a program beindításával a magyar kormány ismét tanújelét adta annak, hogy nem engedi el a kárpátaljai magyarság kezét a mostani rendkívül nehéz helyzetben, és támogatja abban, hogy a közösség meg tudjon maradni szülőföldjén. A KMKSZ elnöke azt is elmondta, hogy a támogatás megfelelő fogadására tervet dolgoztak ki és alapítványt hoztak létre, amelyek az 1890-es években a sikeres „hegyvidéki akciót” elindító Egán Ede nevét viselik. A program lebonyolításába bevonták a történelmi egyházakat és a társadalmi szervezeteket. Hangsúlyozta, a gazdaságfejlesztési támogatás elsősorban reményt ad a kárpátaljai magyarságnak helyzete javításához.

Az együttműködési szerződést Magyar Levente és Brenzovics László látták el kézjegyükkel. Ezt követően sajtótájékoztatóra került sor, amelyen Magyar Levente kifejtette, a magyar kormány lehetőségeihez mérten állapította meg a közel harminc milliárd forintot. Folyamatosan tájékoznak arról, hogy milyen konkrét helyi igények, lehetőségek

vannak, s ezekhez igazítják a program végrehajtását. Azon meggyőződésének adott hangot, hogy csakis a gazdasági, egzisztenciális megmaradás alapjainak az erősítése által érhető el az a helyzet és táplálható az a remény, hogy Kárpátalja olyan térsége a magyar nemzettestnek, ahol érdemes magyarként megmaradni, boldogulni az életben.

Minden egyes részletkérdésről közösen fognak dönteni. A kárpátaljaiak határozzák meg az igényeket, tesznek javaslatot arra, milyen összegűek legyenek a pályázati kiírások, amit Budapesten alaposan áttanulmányoznak majd.

Tudósítónk

Keskeny Ernő az ukrán–magyar viszonyról

Keskeny Ernő, Magyarország ukrajnai nagykövete elég gyakran szólal meg az ukrán médiában. Legutóbb az Interfax-Ukraina hírugynökségnek adott interjút.

Ebben elmondta, hogy a magyar álláspont szerint az Európai Unió kevesebb támogatást nyújt Ukrajnának, mint azt megtehetné. A nagykövet Orbán Viktor miniszterelnököt idézte, amikor azt állította, az EU nem nyújt elégséges támogatást ahhoz, hogy lábra álljon az ukrán gazdaság. Leginkább a vízummentesség csúszásáért hibáztatja Brüsszelt. Keskeny Ernő szerint a vízumliberalizáció egy jelképes lépés lenne, mert a felmérések szerint az ukrán állampolgárok mindössze 5–10 százaléka szokott külföldre utazni.

A nagykövet hangsúlyozta: Magyarország érdeke, hogy a szomszédos Ukrajnában végre béke legyen, érzékelhetővé váljanak a gazdasági fejlődés jelei, s politikai stabilitás alakuljon ki. Keskeny Ernő nem titkolta el, hogy országának hatalmas gazdasági károkat okoz az orosz embargó. A kiesést 4 milliárd dollárra becsülte. Azt mondta, Ukrajnának meg kell értenie, hogy Magyarország számára mennyire fontos gazdasági partner Oroszország. De ez csupán pragmatikus együttműködés. Budapest továbbra is kiáll Ukrajna függetlenségéért, területi egységéért.

A kérdező kitért a Jobbikra is. Ezzel kapcsolatban a diplomata leszögezte, hogy a Jobbik Magyarországi Mozgalom egy nagy, meghatározó ellenzéki párt Magyarországon, de nem kormánypárt. Ennélfogva, amit ők mondanak vagy tesznek, az nem a hivatalos magyar álláspontot tükrözi. Az, hogy jobbikos képviselők a Krimre utaznak, az ő felelősségük.

A nagykövet arról is beszélt, hogy Magyarország érdeke a kárpátaljai nemzetiségi béke. Azt is mondta, amikor Magyarország segítséget nyújt Kárpátaljának, akkor nemcsak a helyi magyarságot segíti, hanem az egész régió boldogulásához hozzájárul. Hangsúlyozta, hogy a magyar állampolgárság kiterjesztése a kárpátaljai magyarokra nem Ukrajna ellen irányul. Beszélt még a vízumtendenciákról, az ukrán–magyar együttműködés helyzetéről és más kérdésekről is.

Azt viszont erős kritikával illette, hogy idén március 13-án megtörténhetett Ungváron a nacionalisták felvonulása, amely során halálosan megfenyegették az itt élő magyarokat. A nagykövet szerint ez megengedhetetlen.

(Forrás: karpathir.com)

Megújult a Szolyvai Emlékpark

A GULAG-emlékév jegyében a GULAG Emlékbizottság és Magyarország Ungvári Főkonzulátusa támogatásával részlegesen felújították a Szolyvai Emlékparkot, a Kárpát-medence magyarságának legnagyobb kegyhelyét, amely a szovjet hatóság megtorló tevékenységére emlékeztet. Újabb 315 kárpátaljai településéről származó 3909 áldozat nevét 60 új márványtáblára vésték fel, és azokat vasállványokra szerelték, amelyek mentén emléksétányt alakítottak ki. A 3909 áldozatból 478 internált civil, 2762 honvéd, 670 közérdekű munkaszolgálatos, akik a második világháború során, illetve a sztálini lágerekben pusztultak el. Ezzel együtt összességében mintegy tízezer magyar honfitárs nevét őrizték meg a jövő nemzedék számára, akiknek egyetlen bűnük magyarságuk volt.

A felújított emlékpark felavatására, felszentelésére 2016 november 19-én 11 órai kezdettel kerül sor ökumenikus istentisztelet és koszorúzás keretében.

D. Gy.

Tegyük hitünkről bizonytságot!

1. Az éneklőmesternek, hangszerekkel; Dávid tanítása.
2. Hallgasd meg, Isten, az én imádságomat, és ne rejsd el magadat az én könyörgésem elől;
3. Figyelmezz én reám és hallgass meg engemet; mert keseregve bolyongok és jajgatok!
4. Az ellenségnek szaváért és a hitetlenek nyomorgatásáért: mert hazugságothárítanak reám, és nagy dühösséggel ellenkeznek velem.
5. Az én szívem reszket bennem, és a halál félelmei körülvettek engem.
6. Félelem és rettegés esett én reám, és borzadály vett körül engem.
7. Mondám: Vajha szárnyam volna, mint a galambnak! Elrepülnék és nyugodnám.
8. Imé, messze elmennék és a pusztában lakoznám. Szela.
9. Sietnék kiszabadulni e sebes szélből, e forgószélből.
10. Rontsd meg Uram, és oszlasd meg az ő nyelvöket; mert erőszakot és háborgást látok a városban.
11. Nappal és éjjel körüljárják azt annak kőfalainál, bent hamisság és ártalom van abban.
12. Vészedelem van bensejében; s nem távozik annak teréről a zsarnokság és csalárdság.
13. Mert nem ellenség szidalmazott engem, hisz azt elszenvedném; nem gyűlölöm emelte fel magát ellenem, hiszen elrejtettem volna magamat az elől:
14. Hanem te, hozzám hasonló halandó, én barátom és ismerősim,
15. A kik együtt édes bizalomban éltünk; az Isten házába jártunk a tömegben.
16. A halál vegye őket körül, elevenen szálljanak a Seolba; mert gonoszság van lakásukban, kebelökben.
17. Én az Istenhez kiáltok, és az Úr megszabadít engem.
18. Este, reggel és délben panaszkodom és sóhajtozom, és ő meghallja az én szót.
19. Megszabadítja lelkemet békességre a rámtámadó hadtól, mert sokan vannak ellenem.
20. Meghallja Isten és megfelel nekik, (mivelhogy ő eleitől fogva trónol, Szela), a kik nem akarnak megváltozni és nem félik az Istent.
21. Kezeit felemelte a vele békességben lévőkre; megszegte az ő szövetségét.
22. A vajnál simább az ő szája, pedig szívében háborúság van; lágyabbak beszédei az olajnál, pedig éles szabályak azok.
23. Vessed az Úrra a te terhedet, ő gondot visel rólad, és nem engedi, hogy valamikor ingadozzék az igaz.
24. Te, Isten, a vészedelem vermébe taszítod őket; a vérszopó és álnok emberek életüknek felét sem élék meg; én pedig te benned bízom.

Zsoltárok 55

Egy panaszzsoltár, ami tanító költeménnyé lett (1). Dávid a maga helyzetét, indulatait és azok változásait tárta fel. Mert az Istennel közösségben élő ember minden dolga bizonyosságtétel és így tanítás. A keresztyén ember „a bizonyágtétel kényszerében” van. Amikor Isten próbába állít, akkor gondoskodik közönségről is, akinek problémamegoldási modellt kell adni. Lehet, hogy nem látjuk a közönséget, mert nem is gondoljuk, hogy pont az az ember figyel (mint a színész sem látja a színpadról a nézőt a rá világító ref-

lektorok miatt). Olyan emberekből áll a közönség, akiknek szükségük van vagy lesz a mi tanításunkra (mert hasonló helyzetben vannak vagy lesznek, mint mi, és a mi problémamegoldó modellünkkel tudnak csak jó válaszokat adni a kihívásaikra). Tehát nem véletlen, hogy pont azok az emberek vesznek körül. Ők benne vannak Isten teremtetési rendjében. Nekünk kötelességünk bizonytságot tenni, az Isten által bennünk elvégzett dolgokról. Ezzel tartozunk („mi erősek tartozunk a gyengéknek”). Nagy baj az, amikor a ke-

resztyén ember, valamilyen oknál fogva (szégyenlősség, hitetlenség, félelem stb.), nem tesz Istentől bizonytságot, pedig Isten azért készítette el a változást, hogy azzal másokat is biztassunk. A bizonyágtétel hiányával az ember veszélybe sodorja a maga megoldását (mert Isten nem ad a megoldáshoz erőt, szeretetet, bölcsességet, és tovább marad a probléma; sokszor pont a bizonyágtételek hiánya az oka a hívők gyengeségének); a környezetének problémamegoldási lehetőségét (mert nem látnak bizonytságot és nem tudják majd megoldani a jelentkező feszültséget, például a gyerekeinknek azért vannak olyan borzalmas kapcsolataik, mert szülőként nem mutattunk jó problémamegoldási modelleket).

1. Belső állapot (1–9). Dávid a belső félelmet és gyengeséget nemcsak az Isten, de az ember elé is tárja. Olyan gyengeségre utaló dolgokat tár fel magából, amelyek emberileg megengedhetetlenek, hisz a királynak mindig erőt kell felmutatnia. Ezzel a kitárulkozással Dávid magát mintegy kiszolgáltatja másoknak, s csak Isten védelmében bízhat. Dávid itt a maga gyengesége mellett az Isten erejét mutatja. Pál mondja, hogy „dicsekszik erőtelenségeivel”, mert amikor erőtelen, akkor erős; illetve Krisztus nagy bizonyágtévének, Keresztelő Jánosnak a programja, hogy Jézusnak növekedni kell, neki pedig „alább szállni”. Tehát az Istent követő ember feladata: Isten erejének felmutatása. Ezért az emberi zavaró és megtévesztő tényezőket ki kell iktatni (ez a bűjt). A bizonyágtévében, amikor Isten a figyelem középpontjába helyez, emberi kiszolgáltatottságot lehet megélni, de ebben a kiszolgáltatottságban mint Isten küldetési területén lehet leginkább átélni Isten védelmét. Itt Dávid, a maga gyengeségeit is feltárva (amelyek teljesen idegenek voltak a korabeli imádandó „istenkirályok” alakjától), nemcsak sablonosan, hanem nagyon részletesen mutatja be az Isten kegyelmét, az emberi gyengeség felvállalásával. Így ez üzenet minden gyenge és gyarló ember számára, hogy van lehetőség az Istennel való kapcsolatra és a hatékony életre

(nem a magunk erejéből, hanem az Isten ereje által). Itt megmutatkozik, hogy nem az a hős, aki nem kételkedik, és nem gyengül el (ez egy természetes állapot), hanem az, aki a helyén marad és gyengesége ellenére sem adja fel (nem repül el, mint a galamb, ha lehetősége is lenne rá), s a maga helyén engedi, hogy az Isten munkálkodjon rajta keresztül.

2. Dávid a keserősége tárgyáról beszél: a város (mint az élettér) és a szövetséges barátok, akik ellenségekké váltak (10–16). Jellemzője: a csalódás és az indulat.

2.1. Város. A szöveg szerint a teljes városban elterjedt a bűn (10–12).

A) Objektivitás. Nem biztos, hogy ez a reális kép volt. Nem biztos, hogy valóban teljesen elterjedt a gonoszság. De Dávid most mindent a belső sötét-ségén keresztül látott. Mert aki belül keserű, az kívülre is csak azt látja. A véleményalkotással a belsőt kivetítjük. A keresztyén ember a véleményalkotás kötelezettségében van. Mert így tud utat mutatni. A józanul értelmes ember tudatában van annak, hogy a hangulata határozza meg az értékelését, és ezért csak a józanhangulatból és több szempontot összevetve ad mások felé is értékelést. (Vizsgáljuk felül a másokról adott értékeléseinket, és tanuljunk meg értékelni mások felé is, mert a keresztyén ember véleményét meg kell nyilvánítani, a véleményalkotás kötelezettségében vagyunk, mert a véleményalkotás is bizonyágtétel és irányadás, amely a bizonytalan és „lelkileg rest” korunkban különösen nagyszúllyal rendelkezik.) Például az egyházban szervezni kell olyan fórumokat, ahol aktuális helyzeteket és álláspontot fogalmazunk meg.

B) Szubjektivitás. Itt Dávid megnyilvánulásában csak Isten előtt feltárt szubjektív értékelésről van szó. Egy másik fajta, Isten elé kerülő értékelést is meg kell tanulni: a legőszintebben és szabadon, minden kommunikációs eszközzel kell kiadni a feszítő véleményt. Ti. itt nem objektivitásra törekedő, hanem Isten előtt megnyilvánuló és szubjektivitást kívánó vélemény van. Ha nem tesszük az Isten elé őszintén a vé-

Tegyük hitünkéről bizonyosságot!

■ Leményünket, annak a hatása: pusztítás (gyűl az indulat, majd egyszint után öl: gyűl+öl; belülről: elpusztít minden örömet, szabadságot, józan gondolkodást, majd pszichoszomatikus betegségek keletkeznek; kívülről: valaki felé irányuló pusztítás), torz véleményalkotás (mert nem tudunk józanul látni a belső feszültség miatt, és nem tudjuk a valós véleményalkotás kötelezettségét betölteni). Nem szabad magunkban hagyni a gyűlő feszültséget, mert teljesen elural és másokat is megfertőz. Például: egy asszony, aki a beteg édesanyját gondozta, az anyja halálát akarta. Ez lelkiismeret-furdalást okozott neki. De megvallotta, és az Isten elé tette. Aztán tudta józanul gondolni az anyját. Tehát az Isten előtti szubjektív véleményalkotás kell hogy megelőzze az emberek felé való objektív véleményalkotást.

2.2. A barátból lett ellenség. Ez fáj a leginkább Dávidnak. Mert akik közel állnak, azok tudnak a leginkább csalódást okozni. Ti. a közel álló emberek mélyen élnek bennünk és a mélyben sokkal érzékenyebb az ember. Például: leginkább fájdalmat okozni a gyerek tud a szülőnek és a szülő a gyereknek; a házastársak és a barátok, a bizalmasak és a testvérek egymásnak. Mi, testvérek tudjuk a leginkább bántani egymást. Vigyázzunk egymásra! Akkor tudunk leginkább fájdalmat okozni, amikor örömet, támogatást, együttérzést várunk, de elutasítást, beolvasást, durvaságot kapunk. Például: karácsonykor szokott a legtöbb házasság tönkremenni, mert akkor nehezen viseljük a másik kritikáját; a megérkezés öröme helyett, ha bosszúsándékkal terhelt számonkéréssel találkozzunk, az egész nap tönkre van téve; egy feszült helyzetben ne tegyünk megjegyzéseket, mert azzal csak nehezítünk a helyzeten. Ha valamit keres a társunk, akkor közben ne jegyezzük meg a hanyagságát (talán majd később, de akkor ne) stb.

3. Megoldás (17–24).

3.1. Dávid a feszültségtől való elmenekülés helyett az Istenhez menekül. Itt valószínű, hogy konkrétan a templomba, ahol az Isten előtt kiönti a panaszos imádságát (17–19). Nem érdemes menekülni. A meneküléssel nem tudjuk a csalódásainkat és a torzulásainkat magunkról lerázni. Még ha lehetőségünk is van (mint a galambnak) munkahelyet, lakóhelyet, kapcsolatot stb. váltani, a torzulás, a fájdalom és a félelem mindig követ. S ahogy az ember egyre gyengül (például idősödik), a fel nem oldott problémája és a gyötrő emléke annál erősebb hatást gyakorol rá. Mert csak az ember gyengül, de az emlék nem lesz könnyebb. Például beszélgettem egy idős emberrel, aki gyerekkorában átélte, hogy az anyja halála után az apja újra megnősült, és őt árvaházba adta a mostohája. A kisgyereket a kitétség ténye hatalmas traumaként érte. Felnőve teljesen mélyen, mintegy bizonyítva, hogy szük-

ség van rá (most több háza is van). Már nem él sem az apa, sem a mostoha. Neki magának is unokái vannak. Aztán most jönnek elő egyre inkább azok a sérelmek, amelyeket gyerekkorban élt át. Tehát nem érdemes menekülni sehová, csak az Istenhez. Nála van csak a szabadítás és a gyógyulás. Ne menekülj önmagad elől! Más kapcsolatba, munkahelyre, országba. Már sok éjszakádba, békédba, kapcsolatodba, idődbe, pénzébe, kesergésébe került a menekülésed, de nem tudtad letenni a fájdalomdad, csak cipelted magaddal. Istenhez érdemes csak menni. Azzal meg ne várj tovább (a továbbbrúgott dög jobban büzlök – angol közmondás). Szükséged van az Úrvacsorára. Nem választható, hanem kötelező módon (a Heidelbergi Káté egyértelműen fogalmazza, hogy „Krisztus megparancsolta” az Úrvacsorát minden hívőnek), mert csak az Isten előtti megtisztulással és gyógyulással lehet továbblépni és fejlődni.

B) Dávid, miután Isten tulajdonságait is meglátta, még egyszer összefoglalja a csalódás tárgyát okozó barátok tulajdonságait (ellentétekben fogalmaz), akiktől teljesen mást kapott, mint amit mutattak. Kiöntötte Isten előtt a feszültségét és az indulatát. Tudni kell nem az illetőre, hanem az Isten elé kitenni. Kiimádkozni. Hagyni, hogy Isten munkálkodjon a továbbiakban bennünk.

3.2. Egy pap a templomban tanúja Dávid imájának. Aztán bátorítja az imádkozót, hogy az Istenre vesse a terhét (23). A lelki gondozás szólal meg. Szükségünk van a bátorításra. Nekünk is szükségünk van az Istenbe vetett bízalomra. Nem bírjuk a terheinket, ezért fontos, hogy legyen egy Istennel élő kapcsolatban lévő bizalmasunk. S mi is tudjunk Istenre mutatni, az Istent keresőket megtalálni. Bátorítani a terheik meglátására, megfogalmazására és Istenre vetésére. Közben felmutatni, hogy az Istennek gondja van mireánk. Valamint az igaz életre bátorítani. Dávid felmutatja, hogy neki is milyen szüksége volt a lelki gondozásra egy konkrét segítségben. Enélkül Dávid nem tudta volna betölteni a királyi küldetését és helyén maradni. A négyeszmeközi őszinte beszélgetésekben dőlnek el a dolgok. Különösen a csalódások és a megrendülések idején fontos tényező a lelki gondozás. A jelen helyzetben a legfontosabb és sorsfordító tevékenység, a jelen egyház szolgálatának a legaktuálisabb megnyilvánulása a lelki gondozás, a személyre szabott igehirdetés.

Tanuljunk meg bizonyosságot tenni, felmutatni indulatainkat és fejlődéseinket, vergődéseinket és Isten beavatkozását, s ne féljünk; ha Isten indít a bizonyágtételre, akkor Ő a védelmét is biztosítja.

Radvánszky Ferenc
református lelképásztor
(Mezőkaszony–Bótrágy)

Jézus messiási tanúságtétele

Minden nemzet életében vannak válságok, amelyek mentik vagy romlásba döntik. A 29. évi sátorok ünnepe ilyen döntő válság volt a zsidók életében. A Messiás, akit századok óta epedve várt a nép, megérkezett végre a fővárosba, és megjelent a templomban, hogy szóljon a néphez, hogy meghívja és kinyilatkoztassa magát.

Vajon elfogadják-e vagy félreismerik, örömmel fogadják-e vagy visszautasítják? Izrael jövője függött ettől a választástól.

Küldetésének sikertelensége Izraelben – amiről napról napra jobban meggyőződött – nem csüggesztette el Jézust, bár szomorkodott miatta. Noha az elsőnek kiválasztott vendégek tagadóan feleltek a meghívásra, a lakomás terem azért nem maradt üresen. A kiválasztott népek helyett a négy világtájról fognak majd összeseregleni a nem hivatalos vendégek s ezek a „választottak” ülik körül az asztalt a próféták és pátriárkák mellett. A kiválasztott faj kívül marad: helyébe az eddig elhanyagolt pogányság tölt be Isten országába s ekképpen – ahogy Jézus a zsidók nemzeti önértékét kímélve szerette mondani – „az utolsók elsőkké lesznek s az elsők utolsókká”...

Jézus tudja, hogy napjai meg vannak számlálva, és senkinek sincs rá hatalma, hogy csak egyet is elvegyen azokból: az ő végzetét senki se siettetheti vagy késleltetheti, ő tehát nem fél semmitől, a halálfelelmet nem ismeri, nyugodtan megy sorsa felé, amelyre, mint Isten küldöttjére vár.

Folytatja útját Jeruzsálemben, ahová nemsokára megérkezik. Ez már tél derekán történt, amikor éppen a templomtisztítás ünnepét ülték, amely a 29. évben december 20-ra esett.

Jézus nem sokáig időzött Jeruzsálemben. Az izgatottság, amit előbbi látogatásával keltett, távolléte alatt sem csillapodott: a beszédeivel felelevenített messiási eszme még egyre hevítette a szíveket. Mindenki hitte, hogy a Megváltó, a Szabadító ideje elérkezett – de nem a próféta ígéit követték, mert a farizeusi hagyományoktól megtévesztett közvélemény egyre inkább a nemzeti felszabadulás, a politikai függetlenség, a zsidó imperializmus és a mózesi vallás világmuralmának ábrándjaiban élt. Mivel pedig ezeknek az álmoknak semmi gyökerük nem volt Jézusnak sem személyében, sem tanításában, sőt még csodáiban sem, a zsidó hazafiak közül sokan azon keseregtek, hogy miért nem veszi kezébe Izrael ügyét ez a próféta – akinek olyan nagy a tekintélye és a hatalma a népen – és miért nem lép fel, mint nemzetének politikai felszabadítója?! Minek izgatja a népet – zúgolódtak, ha nem ő a Szabadító? És miért nem mondja ki nyíltan, hogy ő az, ha a Szabadító szerepére vállalkozik?

Jézus messiási tanúságtétele

■ A közvéleménynek ezt a hullámszását nyíltan tükrözi a negyedik Evangélium (Szent János), amelynek írója élesen rávilágít erre abban a jelenetben, amely Jézus és a jeruzsálemi zsidók közt játszódott le a templomban.

Jézus, szokása szerint, a keleti csarnokban, Salamon tornácában sétált. A farizeusok, miután megismerték, körülfogták és rátámadtak:

Meddig tartod függőben lelkünket? Ha Te vagy a Krisztus: mondd meg nekünk nyíltan!

Ez az erőszakos megrohanás elárulja, hogy a zsidók nem fogadták el – de meg sem értették – Jézus messiási küldetését, és nem fogták fel apostolkodásának természetfölötti jellegét, sem az ő személyének istenségét. Nem akarnak megvilágosodni, hanem rá akarják szorítani Jézust, hogy beszéljen nyíltan: mondjon igent vagy nemet – az a Messiás-e, akit ők várnak? Nem ők akarják követni a prófétát, hanem azt kívánják, hogy Jézus csatlakozzék hozzájuk, és váltsa valóra az ő álmaikat.

Megismétlődik ugyanaz a harc, amely Galileában tört ki először, hogy lelki vagy politikai Messiás-e Jézus, vagyis: Isten országa erről a világról való-e, ahogy a félrevezetett zsidó népvélemény várta és megalapítását Jézustól követelte, vagy pedig az a földöntúli ország, amelynek örömét Jézus hirdette?

A galileaiak legalább őszinték voltak, amikor Jézust erőszakkal akarták elragadni, hogy királlyá tegyék, a júdeaiak viszont talán inkább csalárdak, mert erőszakoskodásuk, hogy nyílt színvallásra kényszerítsék Jézust, valószínűleg azt a hátsó gondolatot takarja, hogy Jézus nyilatkozatát felhasználják ellene, és feljелеtsék érte a római hatóságnak.

Jézus titokzatos személyisége egyformán izgatta a zsidó nemzetnek minden társadalmi rétegét és felekezését. A farizeusok pártjának vakbuzgó töredéke – a féktelen nacionalisták – katonának, hőditónak képzelte, aki fegyverrel szerzi meg nemzetének a szabadságot és a világalom dicsőségét. A jámborabbak – akik vakon hódoltak a törvénynek, amelyet a szentség teljének tartottak – magukhoz hasonlónak képelték, és azt várták tőle, hogy a pogány népeket mind Izrael vallására fogja téríteni. Ezzel szemben a szadduceusokat – akik mindenben kételkedtek, és már belétörődtek a rómaiak igájába – nem érdekelte a jövő: ők már csak nyugalmat akartak, hogy uralkodván, élvezhessék az életet. Nem is ők, hanem a farizeusok fogták körül Jézust, hogy mondja meg: valóban ő-e a Messiás?

A „Krisztus” szónak tehát több értelme volt a zsidók közt, ami természete-

sen, félreértések forrása lett. Az az értelem, amelyben Jézus használja, homlokegyenest ellenkezik azzal, amit ellenfelei értenek rajta. Jézusnál nem volt benne semmi politikai, semmi törvényes és mózesi: szóval semmi földi vagy világi elem. Lényege az, hogy a Messiás Isten Fia, maga Isten az emberben, de ez az ember híján van minden dicsőségnek – kerüli a pompát, ünneplést, világi hivalkodást – megtagadja az égi jelt, az alázatosoknak nyilatkozik, velük alapítja meg Isten országát – amelynek példaképe Dávid országa volt –, ebbe gyűjti össze nemcsak Izrael szétszórt fiait, hanem az emberi nem minden sarját, akiket igazsággal táplál és szavának világosságával vezet be az örökéletbe.

Krisztus-szobor Mexikóban

Mindazok, akikben győzött ez a vonzalom, meghallották Jézus szavát és hittek benne, ez volt az ő nyája, és Jézus „juhainak” nevezte őket.

– Ti nem vagytok az én juhaim közül valók – mondta Jézus a makacs farizeusoknak – azért nem hisztek nekem. Az én juhaim hallgatják szavamat, és én ismerem őket és követnek engem.

És, egyetlen mondatba tömörítve a valódi Messiás minden isteni hivatását, komoly méltósággal tette hozzá:

– És én örök életet adok nekik...

Örök életet adni az embereknek – ez annyi, mint Isten életében részesíteni: tehát az igazság és szeretet erejével felemelni őket Istenhez. Szent cél és valóban Messiásnak fenntartott hivatás. Jézus

saját magát vallja e magasztos feladat végrehajtójának. S ezzel új alakban nyilatkoztatja ki tulajdon istenségét, mert semmiféle emberi lénynek – bárki legyen is az – nincs rá módja, sem hatalma, hogy örök életet ígérjen: s még kevésbé van rá módja és hatalma, hogy azt meg is adja.

De Jézus teljes tudatában van hatalmának, és nyugodtan mondja:

– Azok, akiknek örök életet adtam, nem vesznek el mindörökké, és senki sem ragadja el őket kezemből. Amit Atyám nekem adott, mindennél nagyobb, és senki sem ragadja ki Atyám kezéből.

Ezzel a kijelentéssel megállapítja, hogy az ő hatalma egy az Atyáéval: így akarja megszilárdítani a mindennap növekvő nagy veszélytől talán megfélemlített tanítványok bátorságát. Aztán pedig, minden kétértelműség nélkül, kimondja a személyére vonatkozó csodás ki nyilatkoztatás végső szavát:

– Én és az Atya egy vagyunk!

Valamennyi messiási fogalom között ez a legmélyebb és legfőnségebb.

A Messiásnak és Istennek nemcsak az akarata, az értelme és hatalma közös, hanem a lényegük is az, nem csupán erkölcsi egység köti össze őket, hanem érzéken túli kapcsolat is, mert ugyanegy természetnek részesei. Az Atya és Fiú külön személyek, de a lényük azonos.

De Jézus nem érte be ennyivel, még tovább ment a bizonyításban. Meg akarta győzni az elfogult lelkeket az Atyja és közte fennálló egységről, amely forrása volt messiási méltóságának.

– Ha nem cselekszem Atyám tetteit – mondta nekik –, ne higgyetek nekem, ha pedig cselekszem és nekem nem hisztek: higgyetek a tetteknek, hogy megtudjátok és belássátok, hogy az Atya énbenem vagyok és én az Atyában.

De ők nem akartak sem látni, sem hinni, hanem összebeszélve meg akarták fogni Jézust, hogy a Sanhedrin elé vigyék. Jézus azonban megmenekült, és tanítványaival együtt elhagyta a várost – „a Jordánon túl ment ama helyre, hol János először keresztel vala”...

Kimenvén pedig Jeruzsálemből, még egyszer visszafordult, hogy lássa a várost.

Jézus most már csak meghalni jön vissza a városba, amely hallotta – és megvetette – legmagasztosabb tanítását, mint ahogy visszautasította a meghívást is, hogy lépjen be Isten országába. És beteljesülnek szavai, hogy amikor ismét visszajön, ujjongva fogadja majd a nép: Hozsánna Dávid fiának! Aldott, aki az Úr nevében jön!...

*Hrabár Tamás
emeritus gör. kat. áldozópap
stavrophor prototéref*

Beregszászon felavatták Tarasz Sevcsenko szobrát

A neves ukrán költő, Tarasz Sevcsenko szobra a Beregszászi 5. Sz. Középiskola épülete mellett kapott helyet. Felavatására augusztus 24-én, Ukrajna függetlenségének 25. évfordulóján került sor. Az emlékmű létrejöttét a magyar kormány támogatta.

A rendezvényt többek között megtisztelte jelenlétével Ötvös Sándor, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztoság kabinetfőnöke, Viktor Mikulin, a Kárpátaljai Megyei Allami Közigazgatási Hivatal elnökhelyettese, Barta József, a megyei tanács elnökének első helyettese, Kuti László, az ungvári magyar főkonzulátus vezető konzulja, Gyurin Miklós beregszászi magyar konzul, Oleh Vojevodin, Ukrajna Biztonsági Szolgálatának megyei főosztályának vezetője, Volodimir Margitics, a Kobzos Jótékony-sági Alapítvány elnöke, Vaszil Huszti, az Ukrán Nemzeti Írószövetség megyei szervezetének vezetője és Vaszil Olin, a szobor alkotója.

A jelenlévőket Babják Zoltán, Beregszász polgármestere üdvözlölte. Köszönetet mondott Grezsa Istvánnak, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztosnak az együttműködésért, valamint a Sevcsenko-szobor és a körülötte lévő park elkészítéséhez nyújtott anyagi támogatásáért. Megköszönte Brenzovics Lászlónak, a KMKSZ elnökének, parlamenti képviselőnek a közbenjárást az elképzelés megvalósítása érdekében, háláját fejezte ki minden beregszászi lakosnak, aki adományával támogatta az emlékmű felállítását.

Volodimir Margitics hálás szavakkal méltatta mindazokat, akik hozzájárultak a szobor elkészítéséhez, kiemelve Babják Zoltán beregszászi polgármestert és Szalipszki Endrét, a beregszászi magyar külképviselet főkonzulját.

Viktor Mikulin a Magyarország és Ukrajna közötti szoros kapcsolatokat hangsúlyozta. Mint mondta, Tarasz Sevcsenko a béke, a szabadság és a népek közötti barátság szószólója volt.

Barta József kiemelte: a vilá-

gon lévő 1385 Sevcsenko-szobor közül számunkra ez a legértékesebb, mivel a barátságot erősíti a magyar és az ukrán nemzet között. Azonreményének adott hangot, hogy tiszteletben tartjuk és nem rongáljuk meg a Petőfi- és Sevcsenko-szobrokat, hiszen a magyarok számára az előbbi, az ukránok számára az utóbbi szimbolizálja az összetartást, az igazságot, az emberséget és a hazaszeretetet.

Vaszil Olin, a neves kárpátaljai szobrászművész ismertette a Sevcsenko-szobor keletkezésének történetét.

A szobrot Ötvös Sándor, Babják Zoltán és Volodimir Margitics leplezték le. Ezt követően az egyházak képviselői megszentelték az emlékművet, majd Marija Martinyuk, az Ungvári Művészeti és Közművelődési Koledzs tanára adott elő ukrán dalokat bandurán.

A rendezvényen elhangzott, hogy a Beregszászi 5. Sz. Középiskola hivatalosan is felveszi Tarasz Sevcsenko nevét. Az iskola tanulói több nyelven elszavalták a nagy költő *Végrendelet* c. versét. Az ünnepség zenei aláfestéséről a Kupacs férfikórus gondoskodott.

A rendezvény zárásaként a jelenlévők elhelyezték a tisztelet koszorút és virágokat Tarasz Sevcsenko szobra előtt.

Tudósítónk

Kárpát-medencei kenyérünnep öt város összefogásával

Szép hagyománnyá vált, hogy Szent István király napján megszegik az új búzából készült kenyeret. Negyedik éve, hogy Beregszász csatlakozott az öt város (rajta kívül Szolnok, Sepsiszentgyörgy, Zenta, Révkomárom) összefogásából létrejött Kárpát-medencei kenyérünnep rendezvényhez. Az öt helyszínen párhuzamosan Szent István-napi szentmisével és kenyérszenteléssel méltatták államalapító királyunk ünnepét. Televíziós híddal segítségével a központi helyszínen, Szolnokon mind az öt város bekapcsolódott a nap folyamán, így a beregszászi eseményekről is tudósítottak a Tisza TV és a Pulzus Rádió közreműködésével.

A Beregvidék központjában az ünnepség a Szent Kereszt Felmagasztalása római katolikus plébániatemplomban vette kezdetét szentmisével, majd a templom udvarán, Szent István király mellszobránál folytatódott. Elsőként a katolikus kórus adott elő az alkalomhoz illő énekeket, majd a Keresztény Értelmségiek Szövetségének ünnepi műsorát láthattuk, hallhattuk.

Erdei Péter, a beregszászi magyar külképviselet konzulja ünnepi beszédében kifejtette: az augusztus 20-i ünnep az államalapítás mellett a függetlenségről és a szabadságról is szól. Olyan értékek ezek, amelyeket soha nem adtak ingyen. Szent István mindent megtett nemzetünk, magyarságunk megmaradása érdekében. A rá való emlékezés napja egyben az Európához tartozás, a jövőbe vetett hit és remény diadalának ünnepe is.

Az augusztus 20-i ünnep kihagyhatatlan része a kenyéráldás. Az aratás után hagyományosan Szent István-napra süttették az új búzából készült kenyeret. Az ünnep jelképe a nemzeti színű szalaggal átkötött kenyér, ami az életet, a megélhetést és az otthon szimbolizálja. A nemzeti színű szalaggal fejezzük ki, hogy az élet és a haza összekapcsolódik. Az új lisztből készült kenyér az ünnepi asztal ékessége, az államiség ünnepének jelképe. A kenyér becsben tartása évszázadok óta elevenen él. Vidéken a mai napig élő hagyomány, hogy a kenyérre megszegése előtt keresztet rajzolnak. Ennek felelevenítéséért Molnár János esperes-plébános megszentelte a Szent István-napi kenyereket, amelyeket a beregszászi Szerb Pékség biztosított. A szolnoki rendezvényen is ez a pékség képviselte városunkat, és segített a rekord nagyságú, 300 kg-os Kárpát-medencei kenyere megsütésében. A nemzet egységét jelképező 50 kilogrammos „testvérkenyert” felszeletelték, és emlékszalvétán mindenki kapott egy szeletet belőle.

H. Cs.

Magyar rádiósok támogatták a szolyvai magyar iskolát

A Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) Rádiós Hírszerkesztősége második alkalommal szervezett adománygyűjtési akciót kárpátaljai magyar iskolák javára. Két évvel ezelőtt a Barkaszi Közpiskolát támogatták, idén az Ungvári Magyar Főkonzulátus javaslatára a szolyvai magyar elemi iskolát választották, ahová tanszereket és számítástechnikai eszközöket vittek.

Az adományokat a magyar rádió hírműsoraiból hangjuk alapján jól ismert Deme Tímea, Dizseri András és Miklya György személyesen vitték el a szolyvai magyar iskolásoknak Szabó János ungvári magyar konzul kíséretben. Aharmadik és negyedik osztály tanulói kis műsorral mondtak köszönetet a magyarországi vendégeknek az adományokért.

Szolyván magyar óvoda és négyosztályos magyar elemi iskola működik, amelynek elvégzését követően ukrán iskolában tanulnak tovább a diákok, ahol második idegen nyelvként tanulhatják a magyar nyelvet. A magyar elemi iskolában 54 gyerek tanul, közülük 17 elsős. Szinte valamennyien olyan vegyes családokból származnak, ahol már kizárólag ukránul beszélnek. Magyarul csak az iskolában tanulnak meg.

Az oktatás az első és a második osztályban 80%-ban ukránul folyik, az első két évben különböző népi játékok, mondókák által igyekeznek kialakítani a gyerekek alapszókincsét. A harmadik-negyedik osztályban ez az arány megfordul: 80%-ban magyar, 20%-ban ukrán nyelven tanulnak a gyerekek.

A tanintézmény jelenleg tanárihiánnyal küzd: az elsősöknek még nincs tanítójuk, ideiglenesen egy ukrán tanítónő foglalkozik velük. A munkaerővel gondok vannak a magyar óvodában is.

(Internetes források alapján)

Nem felejtí el a gyökereit

Budapesten, az Átrium Film-Színházban két éve játsszák *Az Őrült Nők Ketrece* című musicalt. A közelmúltban volt a századik előadás. Ennek kapcsán kiállítást szerveztek az előadásokon készült fotókból és háttérképekből, amelyet két hétig lehetett meglekinteni a színházban. A darabban a mezővári születésű Józán László is játszik. A Junior Prima-díjas színész (*a Barátok közt* című tévésorozat állandó szereplője – a szerk.) és Puska Judit fotós ötlete alapján nyolc fényképet árverésre bocsátottak. A befolyt összegből három mezővári és néhány nagyecsed-i családot támogattak. Józán László fontosnak tartotta, hogy személyesen nyújtsa át az adományt a rászoruló mezővári családoknak.

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet beregszászi irodájának munkatársaival korábban felkeresték az adományból részesülő családokat, és megkérdezték, mire lenne a leginkább szükségük. Ezek szerint állították össze a csomagokat. Összesen 133 ezer 500 forint állt rendelkezésükre, abból vásároltak téli tüzelőt (biobrikettet), tartós élelmiszereket, higiéniai eszközöket, illetve gyógyszereket.

H-a

Adomány Mezővári orvosi rendelőjének

A visegrádi alapítású Szent György Lovagrend egyik fő feladatának tekinti a karitatív tevékenységet. Az elmúlt évben is jelentős mennyiségű élelmiszer-adománnyal támogatta a rászoruló kárpátaljaiakat, valamint nagy értékű orvosi műszereket és kórházi berendezéseket ajándékozott a beregszászi kórháznak.

Segítő szándékkal kitűnik a lovagrend skandináviai nagypriorátusa, amelynek támogatásával a közelmúltban újabb értékes eszközzel gyarapodott a mezővári családorvosi rendelő. A svédországi Szent György-lovagok adománygyűjtéséből egy új EKG-készüléket vásároltak és juttattak el a beregszászi járási településre.

A szervezési feladatok koordinálását a lovagrend Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei priorátusára bízta, amely segítő közreműködőnek kérte fel a Sóstó-Sóstóhegyi Igrice Civil Egyesületet és a Beregszásziért Alapítványt. Az utóbbi két civil szervezet bevonása azért volt eredményes, mert – az eredeti vállalkásuk teljesítése mellett – orvosi rendelőben használatos további fontos eszközökkel (légzésfunkció-vizsgáló készülékkel és kórházi állványos vérnyomásmérővel) egészítették ki a Mezőváriba vitt svédországi adományt.

A svédországi és nyíregyházi ajándékokat Poljovij Miklós orvos és Salamon Elemér polgármester vették át, akik köszönetet mondtak a lovagrendnek és a közvetítő szervezeteknek a rendkívül értékes és fontos orvosi műszerekért.

Tudósítónk

A képen (balról jobbra): Poljovij Miklós, Salamon Elemér, Dalmay Árpád, a Beregszásziért Alapítvány kuratóriumának elnöke, Leviczky Mihály, a Szent György Lovagrend Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Priorátusának priorja, a Sóstó-Sóstóhegyi Igrice Civil Egyesület elnöke

Ajándék a bátyúi rendelőnek

A Nyíregyháza-Sóstóhegyen lakó dr. Karsheh Aisa nyugdíjas főorvos, miután befejezte praxisát, műszerei egy részét felajánlotta a Sóstó-Sóstóhegyi Igrice Civil Egyesületnek, hogy juttassa el valamelyik határon túli vidéki orvosi rendelőnek. Az egyesület ehhez a Beregszásziért Alapítvány közreműködését kérte.

Mivel nemrég Bátyúban avatta fel az alapítvány Bagu Balázs emléktábláját, kézenfekvő volt, hogy a Beregszászi járás túlnyomórészt magyarok lakta nagyközsége kapjon ezekből a műszerekből. A napokban Leviczky Mihály, az egyesület és Dalmay Árpád, az alapítvány kuratóriumának elnöke átadta Bátyúban az ajándékba kapott EKG-készüléket és vérnyomásmérőt Ljaskó (Barát) Gizella doktornőnek, a nagyközségi orvosi rendelő vezetőjének.

Tudósítónk

A képen: Ljaskó (Barát) Gizella (jobb szélén), Bota Katalin, Leviczky Mihály (balra) és Dalmay Árpád.

RÁKÓCZI NÉPE A TURUL ALATT

Mint minden júliusban, idén is nagyszabású megemlékezés zajlott a Tiszaújlak határában álló Turul-emlékműnél az 1703. július 13-án lezajlott győzedelmes tiszai átkeles – a Rákóczi-szabadságharc első győztes csatájának – emlékére.

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szö-

vetség (KMKSZ) által szervezett rendezvény résztvevői Tiszaújlak központjában gyülekeztek. A turulos emlékműnél Bartha József, a KMKSZ elnökhelyettese köszöntötte a megjelenteket. Az ukrán, a magyar és a ruszin himnusz elhangzását követően Kozma Péter, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kormányhivatal kormány megbízottja szöve-
vökhöz méltatva az „örök Rákóczi” szellemiségét.

Viktor Mikulin, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal elnökhelyettese párhuzamot vont a kuruc szabadságharc és a kelet-ukrajnai fegyveres konfliktus között. Mihajlo Ruszanyuk, a Nagyszőlősi Járási Állami Közigazgatási Hivatal elnöke Kárpátalja nemzetiségeinek egymás felé tanúsított toleranciáját emelte ki.

Zubánics László, az Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség elnöke, történész a kuruc kori legendák nemzeti identitásteremtő szerepéről szólt. Kitért arra, hogy ezek a helyi mondanak – a kárpátaljai nemzeti mitológia – milyen nagy szerepet játszottak a közös múlttal és jellel rendelkező nemzetiségek egymásra találásában, valamint a magyar nemzeti egység megteremtésében.

Vladiszlav Lecovics, a Kárpátaljai Ruszin Szövetség elnöke a jogállamiság hiányosságait kérte számon az ukrán döntéshozókon. Brenzovics László parlamenti képviselő, a KMKSZ elnöke a Legfelsőbb Tanács gazdasági és kisebbségi politikáját bírálta. Mint mondta, az ukrán reformok csak milliók nyomorba döntésére voltak jók, stabilitás pedig mindaddig nem várható, míg nem rendeződik megnyugtatóan az ország lakosságának együtödét kitevő nemzetiségek önrendelkezésének kérdése.

A megemlékezés a Szózat eléneklésével ért véget.

(Forrás: KISZó)

Ünnepség Dolhán

A Rákóczi Szövetség Nyíregyházi Szervezetének kezdeményezésére június 7-én Dolhán megható ünnepségen emlékeztek a dolhai csata 313. évfordulójára. A nyíregyháziak 30 fős küldöttségében a Beregszászi Alapítvány Baráti Körének több tagja is részt vett. A beregsurányi határátkelőn csatlakozott hozzájuk Tarpa, Esze Tamás szülőfaluja három képviselője, majd Beregszászon a Rákóczi Szövetség helyi szervezetének 16 tagja Goncz Tibor elnök vezetésével. Beregszászon az alapítvány közvetítésével András Domokos, a nyíregyházi szervezet tagja Weltmeister tangóharmonikát ajándékozott a Beregszászi Művészeti Szakiskolának, amit Bobály István igazgató vett át.

Dolhán a helyiek nagy szeretettel fogadták vendégeiket. Szimkánics Viktor polgármester köszöntötte őket és a szép számban összegyűlt helyieket, majd Dalmay Árpád, a Rákóczi Szövetség Nyíregyházi Szervezeté-

nek és a Beregszászi Alapítvány Kuratóriumának elnöke tartott ünnepi beszédet magyar és ukrán nyelven. Kitért a 313 évvel ezelőtti dolhai csatára, az 1902-ben közzéadott létrehozott emlékmű sorsára, amelyről 1923-ban eltávolították a turult, s az csak 2003-ban a Kárpátaljai Magyar Szervezetek Fóruma jóvoltából került vissza (Matl Péter munkácsi szobrász alkotása), végezetül köszönetet mondott a dolhaiaknak, hogy őrzik Rákóczi és a kurucok emlékét, becsben tartják az emlékművet, amely a ruszin-magyar barátság jelképe.

Megtisztelte a rendezvényt és beszédet mondott Gara Katalin, Magyarország Beregszászi Konzulátusának konzulja. Az ünnepségen Martinovszky István, a nyíregyházi küldöttség tagja tárogatózott, majd a Rákóczi Szövetség Beregszászi Szervezetének énekegyüttese Krajnik Irén vezetésével kuruc dalokat adott elő.

A koszorúzások után a Szózat eléneklésével ért véget ez a felemelő rendezvény.

Tudósítónk

Elindult a református egyházak jubileumi honlapja

Elindult a Kárpát-medencei református egyházak közös honlapja, amelyen a reformáció 2017-es jubileumi emlékével kapcsolatos hírek, interjúk, riportok olvashatók – közölte a Magyarországi Református Egyház Zsinatának kommunikációs szolgálata.

A közleményben emlékeztettek: a protestáns világ 2017-ben ünnepli a reformáció kezdetének 500. évfordulóját, a Kárpát-medence reformátussága emellett saját hitvalló közössége megalakulásának, az 1567-es debreceni zsinatnak a 450. évfordulóját is. A két jubileumot a Kárpát-medence református egyházai közösen ünneplik meg, és közösen kívánják felhívni a társadalom figyelmét „a reformáció ma is élő lelki letétre”.

A www.reformacio.ma oldal naprakészen tájékoztat a református közösségek jubileumi programjairól: a gyülekezeti eseményekről éppúgy, mint a regionális találkozók, valamint a központi református, állami és ökumenikus programokról. Emellett a honlap célja az élményszerű tanítás: a látogatók egy időkeretben léptetve ismerhetik meg az elmúlt öt évszázad református szempontból jelentős eseményeit, személyiségeit, megszerzett tudásukat pedig kvízek segítségével tesztelhetik. Az 500 év kiemelt történelmi helyszíneit és a jubileumi eseményeket egy interaktív térkép segít egységben látni.

A jubileumi év megnyitó ünnepsége 2017. január 6-án, vízkereszt napján lesz Budapesten, a Művészetek Palotájában. A reformáció emléknapi, október 31-én pedig nagyszabású református találkozót rendeznek a budapesti Papp László Sportaréna-ban. Az emlékévre több mint kétszáz programot készítenek elő – közölte korábban Hafenscher Károly, a Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa.

(reformatus.hu)

Emléktábla-avatók a Beregvidéken

Július 9-én, halálának 5. évfordulóján szülőfalujában, Bátyúban emléktáblát avattak Bagu Balázs (1932. december 28. – 2011. július 9.) magyartanár, helytörténész tiszteletére. A községi könyvtár falán elhelyezett emléktábla a Beregszásziért Alapítvány és a Bagu Balázs Irodalmi Társaság kezdeményezésére, a Nemzeti Együttműködési Alap támogatásával valósulhatott meg. A márványtáblán található bronz dombormű Balogh Géza nyíregyházi szobrász alkotása.

Az avatóünnepségen megjelentek – családtagok, egykori barátok, volt tanítványok, tisztelők – Tuba Gizella, a bátyúi könyvtár vezetője köszöntötte.

Bagu Balázs munkásságát Dalmay Árpád, a Beregszásziért Alapítvány kuratóriumának elnöke méltatta, aki elmondta: fontosnak tartják, hogy emléktáblák örizzék az azonkiemelt kárpátaljaiak nevét, akik sokat tettek nemzetünk, kultúránk, anyanyelvünk megmaradásáért. Közéjük tartozik Bagu Balázs is.

Szívhez szólóan emlékezett meg egykori barátjáról Nagy Zoltán Mihály József Attila-díjas író, aki hangsúlyozta, hogy Bagu Balázs meg nem alkuvó nemzeti elkötelezettsége, tanári munkássága, helytörténeti és néprajzi kutatásainak eredményei az elkövetkező nemzedékektől is tiszteletet érdemelnek. Ő értékeket mentett és értékeket teremtett, mindig példát mutatott helyállásból. Fogadjuk meg intelmét: nem menekülni, hanem szembefordulni kell! Ne engedjük, hogy kisszerű, önös érdekek kiszorítsanak bennünket szülőföldünkéről, s az általunk elhagyott kishazát, arra méltatlan idegenek lakják be!

Dr. Nagy Petronella, a beregszászi magyar külképviselet konzulja elismeréssel szólta Battyú magyarságának összetartásáról. Arra szólította fel a jelenlévőket, hogy legyenek méltó örökösei Bagu Balázs hagyatékának.

Sas Piroška amatőr költő röviden ismertette a Bagu Balázs Irodalmi Társaság tevékenységét, majd saját versével adózott egykori tanára emlékének.

Bagu Gizella nyugdíjas pedagógus a Bagu Balázssal közös emlékeit elevenítette fel: a gyermekkort, az iskolás és tanítóképzős éveket, majd értékes könyveket ajándékozott a Bagu Balázs Irodalmi Társaságnak.

A család nevében Bagu Balázs fia, Bagu Géza mondott köszönetet az emléktábla állításáért.

Ezután kulturális műsor következett. Gazdag Ágnes előadásában Demény Ottó *Anyanyelv* című versét hallhattuk, Nyeste Veronika Adrienn pedig Vári Fábán László *Szent a föld (Nyíró József hazatér)* című költeményét szavalta el. Balogh Mária, a bátyúi Együtt nyugdíjasklub elnöke rímekbe szedett gondolataival emlékezett Bagu Balázssra, majd a klub ének-kar a nótacsokrot adott elő.

Kacsó Géza református lelkész Isten áldását kérte az emlékezőkre, majd a tábla leleplezése után a jelenlévők elhelyezték a tisztelet és megemlékezés koszorúit.

A rendezvényen jelen volt Kovács László műgyűjtő, kiállítás-szervező is, aki elmondta, hogy Battyúnak Garanyi József festőművész személyében van még egy híres szülőtte, és saját gyűjteményéből 5 alkotást ajándékozott a községnek, amelyeket a közeljövőben fog átadni. Azok a Bagu Balázs Irodalmi Társaság otthonául is szolgáló könyvtár falát ékesítik majd.

Az ünnepség a *Szózat* elének-lésével ért véget.

Tuba Judit

Június 3-án a Beregszásziért Alapítvány két emléktáblát avatott a Beregszászi járásban: Badalóban gróf Gvadányi József költőt és lovas generálisát a nevével viselő általános iskola falán, Nagymuzsalyban pedig a község szülőtte, Beregszászi Nagy Pál nyelv-tudósát a református imaház homlokzatán.

Avatóbeszédeiben Dalmay Árpád, az alapítvány kuratóriumának elnöke céljairól és feladatairól beszélt, röviden ismertette gróf Gvadányi József és Beregszászi Nagy Pál életrajzát, helyi vonatkozásait. Az alapítvány a badalói iskolának nemzeti zászlót, a történelmi Magyarországot ábrázoló

nagyméretű falitérképet és Gvadányi-könyveket, a nagymuzsalyiaknak nemzeti zászlót ajándékozott. Gróf Gvadányi József domborműve a tavaly tragikus hirtelenséggel elhunyt Ortutay Zsuzsa utolsó alkotása.

Az avatásokon részt vett és beszédet mondott Gara Katalin, Magyarország Beregszászi Konzulátusának konzulja. A badalói ünnepséget Sverha Margit, az iskola igazgatója vezette, beszédet mondott a falu szülőtte, Szabó Árpád, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium igazgatója. Nagymuzsalyban Jakab Erika, a KMKSZ helyi szervezetének elnöke beszélt Beregszászi Nagy Pálról, majd Tóth Kálmán nyugalmazott tanár szólta az egybegyűlteket.

A két ünnepségen a badalói és a nagymuzsalyi iskolások adtak szép műsort.

Tudósítónk

Lélekben, identitásban, anyanyelvben erősödni

E célrt szolgálta az az egyhetes tábor, amelyet a görögkatolikus egyház szervezett a magyar kormány támogatásával kárpátaljai magyar és ruszin, valamint magyarországi ruszin gyermekek számára. Két turnusban 25–25 gyermek vehetett részt a táborozáson, amelyet az 1989-es kárpátaljai árvíz óta minden nyáron megrendeznek a szegedi görögkatolikusok. A fiatalok táboroztatását az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI), a görögkatolikus egyházközösség, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat és magánszemélyek jóvoltából tudják évről évre megvalósítani.

A hét folyamán kirándulásokat, játékos programokat és fürdözést szerveztek a táborozóknak, ellátogattak a szegedi templomokba. Opusztaszeren a magyar történelemmel ismerkedtek, valamint a Feszty-körképet is megtekintették.

A résztvevőket köszöntötte Fülöp Attila, az EMMI nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára is. A táborral kapcsolatban kiemelte: a Kárpátaljáról, Ungvárról és Beregszász

környékéről érkező magyar és ruszin, valamint magyarországi ruszin gyerekek a hét folyamán megismerik egymást, erősödik nemzeti identitásuk. Ez napjainkban a délről érkező idegen kultúra jelentette kihívás miatt is kiemelten fontos. A helyettes államtitkár elmondta: Magyarországon 13 államalkotó nemzetiség él együtt évszázadok óta, a 2011-es népszámlálási adatok szerint a ruszin a kisebbek közé tartozik, pár ezren vallják magukat annak. Ezzel együtt a magyar kormány mindent megad ahhoz, hogy megőrizték saját kultúrájukat, anyanyelvüket, sőt intézményrendszer is fenntartható: Komlóskán például iskolájuk is van. A ruszin nemzetiség túlélését nagyban segítette, hogy támaszkodhatott a görögkatolikus egyházra — ez is mutatja a nemzetiségek és az egyházak szoros kötődését, valamint azt, hogy az egyházaknak nem csak a hitéletben van szerepük.

A kormány idén 300 nemzetiségi tábor 270 millió forinttal támogat, jelen esetben másfél millióval járultak hozzá a kárpátaljai és magyar fiatalok nyaralásához.

(Internetes publikációk alapján)

Kárpátaljai gyerekek táboroztak a református szeretetszolgálat jóvoltából

A Magyar Református Szeretetszolgálat jóvoltából közel 50 gyermek vehetett részt az egyhetes balazséri gyermektáborban. A szeretetszolgálat célja, hogy minőségi kapcsolódást nyújtson a hátrányos helyzetű kárpátaljai gyermekek számára.

dig különösen nagy figyelmet fordítottak a sportolás és a rendszeres testmozgás megszerettetésére.

A tábor harmadik napján Kovács Dániel, a Magyar Református Szeretetszolgálat által életre hívott Nyilas Misi Ösztöndíj Program egyik nyertese hegedült a gyerekeknek. Dániel a tavalyi évben döntőbe jutott a Fölszállott a páva elnevezésű népzenei és néptánc tehetségkutató műsorban.

A Magyar Református Szeretetszolgálat sajtószolgálat

Beregszászi diákok Sóstóhegyen

A Sóstó-Sóstóhegyi Igrice Civil Egyesület évek óta egyhetes honismereti és hagyományörző diáktábor rendez, amelyben a gyerekek Erdélyből, a Székelyföldről érkezett népművészek, Lőrincz Annamária bútortestő, Vizi Jenő fazekas és keramikus, valamint Sándor Attila fafaragó irányításával ismerkednek meg a kézműves mesterségekkel. Az immár ötödik alkalommal megnyílt táborba az idén már másodszor érkeztek beregszászi gyerekek is a Beregszásziért Alapítvány meghívására és részbeni támogatásával. Más jellegű foglalkozásokon is részt vettek a táborlakók: a visegrádi alapítású Szent György Lovagrend nyíregyházi tagjai íjászatra oktatták őket, „Növényi kincseink” címmel érdekes vetélkedőn vettek részt, örömenét hallgattak, lovastanyát látogattak, egy délutánt pedig a híres sóstófürdői strandon töltöttek el. A főleg a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium tanulói-ból álló csoportot Litinec Csilla, a Beregszászi 6. Sz. Általános Iskola pedagógusa kísérte el a táborba. A zárás napján a beregszásziak szép és tartalmas műsort, zenés irodalmi összeállítást adtak elő.

Tudósítónk

A képeken: „színpadon” a beregszászi csoport; foglalkozás közben Sándor Attilával. Bal szélén Litinec Csilla.

Leviczky Mihály felvételei

Híre-neve évszázadokig megmarad

Beregszászi Nagy Pál méltatlanul szorult háttérbe a magyar nyelvudományban, egyetlen „bűne” az volt, hogy megkérdőjelezte a finn-ugornyelvrokonságot, a magyar nyelvet keletnyelvekkel, elsősorban a török és a perzsa nyelvvel rokonította. 1828. május 18-án hunyt el Beregvégárdon, a helyi református temetőben temették el, a korabeli tudósítások szerint még a '90-es évek elején látható volt terméskőből faragott, latin nyelvű epitáfiuma. Az életének utolsó éveiben lakóhelyül szolgáló Perényi-kastély parkjában 1990-ben avatták fel kopjafáját, amely Schmidt Sándor vásárosnaményi fafaragó mester, népi iparművész alkotása. Születésének 265. évfordulója alkalmából a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet Szilágyi Sándor, az Art Tisza Művészeti Egyesület elnökének aktív közreműködésével felújította a kopjafáját.

Ha Beregszászi Nagy Pál nyelvész életrajzát szeretnénk megismerni, akkor csupán nagyon szűkös információk állnának a rendelkezésünkre. A wikipedia az alábbiakat írja róla: „Beregszászi Nagy Pál (Nagymuzsaly, 1750 körül – Beregvégárdó, 1828. május 18.) nyelvész, nyelvtörténész. Élete: Iskoláit Sárospatakon végezte; 1796. július 11-én választott sárospataki tanárrá, de ő kkor az erlangeni egyetemen mint rendkívüli tanár a keleti nyelveket adta elő és a magyar nyelvből is tartott magánelőadást. Tanszékét Sárospatakon 1798. július 15-én foglalta el, hol a teológiát és keleti nyelveket tanította. 1800. július 18-án rectorrá választott. 1803 decemberében lemondott tanári hivataláról. Egy ideig Kazinczy István fia mellett nevelősködött, 1806-ban szülőföldre vonult és nyolc évig művelte itt kis szőlőjét. 1822 körül Pest megyében élt mint magánzó. Máramaros, Zemplén és Ugocsa megye megválasztotta táblabírónak, a göttingeni tudós társaság pedig 1801. november 14-én tagjának.”

Beregszászi Nagy Pál tudományos körökben „elért rossz hírét” annak is köszönhető, hogy konfliktusba került Kazinczy Ferencel. Ennek több oka is volt. Beregszászi Kazinczynak a nyelvújítással kapcsolatos gondolatait vitatta, mi több, 1815-ben megjelent *Dissertatio philologica* című írásában nyelvrontással vádolta meg Kazinczyt. Az utóbbi azonnal kiemelt ellenfélnek tekintette Beregszászit, mert színrelépésével egy képzett, külföldön is elismert nyelvudós kérdőjelezte meg alapvetéseit. A „penaháború” néven elhíresült vitában Kazinczy tudatlannak nevezte pályatársát, mivel az „s Prof. B. Úr Baróti Szabó Dávidnak és

Pápay Sámuelnek tisztelt neveiket, életében leelőször, 1815. April 19-d. hallá nevezetni. Az Olvasó ezt alig fogja hihetni, s azt gyanítja, hogy B. Úr ingerelve volt, s úgy tett mintha nem ismerné a' mit igen jól is mert. B. Úr a' legnagyobb nyugalomban hallgatá barátjainak tanácskozásait, s megvallá a' mit tagadni nem lehetete.”

A szakmai vita mellett volt egy személyes ellentét is. Beregszászi Nagy Pál 1813 októbertől és 1814 szeptembere között Kazinczy unokaöccsének, Istvánnak a fia mellett nevelősködött. Akorabeli források szerint a család adós maradt Beregszászi Nagy illetményével, ezért a tanár Kazinczy Istvánt perrel fenyegette. Egyik levelében Beregszászi megemlíti, hogy megpróbálta fegyelmézni az engedetlen Kazinczy Andrást, aki ezért őt „reszeges disznónak, gaz embernek, hunzfutnak” nevezte.

Részben a családjától kapott információknak is köszönhető Kazinczy negatív véleménye Beregszászi Nagy Pál tanári kvalitásairól: „De B[eregszászi]t a' természet nem arra szülé hogy tanítson, hanem csak hogy négy falak közt üljön, tanuljon, írjon; s így tapasztalván maga is a' mit tanítványai s társai igen is hamar észre vetek, önkényt monda le hivataláról.”

Valószínűleg ezeket a „hallomásból szerzett” információkat próbálta megcáfolni Beregszászi Nagy Pál Dercsényi Jánosné Kazinczy Juliannához (Kazinczy Ferenc húgához) címzett 1821. március 21-én Beregvégárdóból kelt levelében:

„Méltóságos K. Tanácsosné, Kegyes jó Aszszonyom!

... Alázatosan köszönöm Nagyságod-

nak mind rész vételét meg romlásomban; mind pénzem meg adásának ígért eszközölését Tek. Kazintzi István Urnál. az! De én kételkedem benne. Híjába rázza az ember az olyan fát, melyről a gyümölcs hullani nem szokott!

Hogy sok keserűvel van tele ez a leg jobb világ, mint Nagyságod írja, az igaz. De, ha soha keserűt nem kóstolna az ember, azt sem tudná, mi az édes. És így a keserű is tartozik a leg jobb világhoz. Azonban igaz az is, hogy ebben a leg jobb világban az édest magok teszik sokszor az emberek magoknak keserűvé. Elég dolgot ad ugyan e jelen való, tagadhatatlan; de a felől illő, sőt szükség, a jövő világban is – a mennyire szemünk gyengesége, s rövid látásunk engedi – belé kandikálni; én azt tartom (élete utolsó éveire nagyon megromlott Beregszászi Nagy Pál látása).

Örülök, valóban örülök rajta, hogy a Consil. Úr (gróf Bercsényi János, Dercen földesura) szemei jobban vannak; és hogy már ismét olvasgathatis, irogathatis. Mert nagy szerentsétlenség volna másnakis, de kivált a tanulni szerető s magát tökéltetesebbíteni kívánó embernek, ha szemeit, a végre, nem használhatná.

En mit tsinálók? kérde Nagyságod. Nekem a heverés soha kenyerem nem volt. Már gyermek koromban annyira szerettem dolgozni, hogy az apámnak engem, mikor vácátioókban Patakról haza jöttem (a család Muzsalyban rendelkezett egy nemesi birtokkal), tartóztatni kellett a dologtól, nem pedig hajtani arra, mint némely gyermeket szoktak a Szülék. A honnat én még akkor minden féle hegyi és mezei munkát megtanultam, az egy kaszálláson kívül, mivel azt tenni nem bírtam.

... De, hogy már egyenesen feleljek a kérdésre, jelentem, hogy én még most is a Perényi Familia nagy Archivumának rendbe szedésével foglalatokodom (Beregvégárdon); mert lassan haladok benne, szemeim gyengesége miatt; melyek igen könyveznek, kivált reggelenként. A honnan, a mennyi napokat vagy heteket töltök a 3, 4, s ötszáz esztendő írásoknak olvasásával, ugyan annyi, vagy több napokat s heteket kellettök tölök megszűnnöm.”

Zubánics László

Dr. Ortutay Elemérre emlékeztek Beregszászon

Száz éve, 1916. június 2-án született dr. Ortutay Elemér görögkatolikus hitvalló pap, teológianár. Ennek tiszteletére a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye Beregszászi Magyar Eszperesi Kerülete a 2016-os esztendőrt Ortutay-emlékévvé nyilvánította, amelynek keretében számos programot szerveztek-szerveznek. Februárban a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán megtartották a III. Kárpátaljai Keresztény Tudományos Diákköri Konferenciát, amely ettől az évtől dr. Ortutay Elemér nevét viseli, ahogy a 2015 szeptemberében megnyitott beregszászi görögkatolikus szakkollégium is. Az elmúlt héten pedig Beregszászon gyűltek össze az egykori hívek, a pályatársak és az új nemzedék képviselői, hogy születésének kerek évfordulója alkalmából megemlékezzenek a teológusról.

Móricz Zsigmond kárpátaljai református rokonai és útjai

Ezekben az embert és hitet próbáló történelmi időkben különképpen fontos, hogy számon tartsuk azokat az értékeinket, amelyek erősíthetik kárpátaljai magyar református identitásunkat. Egyházunka közel 500 éves történelme folyamán számtalan olyan embert nevelt ki és adott Magyarországnak, akikre méltán büszke magyar nemzetünk. Így lehetünk büszkék Móricz Zsigmond magyar íróra, a 20. századi realista prózairodalom legismertebb alakjára, akit a rokoni szálon túl a beregi táj szeretete is fűzte szülőföldünkhöz.

Református rokonai szálok

Móricz Zsigmond anyai szálon kötődött Kárpátaljához. Anyai dédanyja a kisdobronyi Isaák Erzsébet volt (? – 1853. szeptember 17.), akinek lányát, Nyilass Katalint a beregújfalui református lelkész (1865–1869), Pallagi József vette feleségül.

Özv. Pallagi Józsefné Nyilass Katalin, 1890 körül

Róla jegyezte le Móricz Zsigmond az *Életem* regényében: „Özvegy Pallagi Józsefné, a nagyanyám. A csécsi pap lánya. Annak a Nagyváradai Nyilass Józsefnek a lánya, aki éppen akkor halt meg, mikor a lánya özvegyen maradt. Egy év két férfit vitt el: a beregújfalusi papot, a nagyapámat, s a rákövetkező tavasz a nagyanyám apját, a csécsi papot. Így lett özvegy papné, fiatalon, harminckét éves korában a nagyanyám; öt árva gyerek maradt rá és hatvan hold Beregújfaluban.” „A tiszteletes asszony

ugyanis a férje halála után egy évet Beregújfaluban vakmerő vállalkozások közt töltött el. Például fát vett az erdőn, és zsindeynek hasított, s maga ment vele a városba, Beregszászba, hogy eladja. Megtörtént a csikorgó teleken, hogy félfagyottan szedték le a székéről. Egy ízben késsel kellett a baltaival lefaragni lábáról a csizmát, mely csontról fagyott a lábán. Ennek a maradványa volt, s a gyomra pedig állandóan kóválygott...”

Móricz Zsigmond lánytestvére: Móricz Ida, édesanyja: Pallagi Erzsébet, édesapja: Móricz Bálint 1910-ben

Varga-Móricz Ida, Móricz Zsigmond lánytestvére szerint Pallagi Józsefné volt az a „fontos személy” családban, aki örökölt, hogy a vallási „igaz útról” le ne térjen a család. Így ír

erről: „A vallás jelentékeny egyetértést biztosított számunkra: a református biblia egyszerű és józan tanításai. A mi szüleinknek ez elég volt nevelési alapnak. Kiskoromtól kezdve áhitattal éltem meg, hogy szüleink mennyire az igazságban élnek: sem képmutatás, sem ravaszság vagy hazugság nem ho-

mályosította őket előttünk.”

Az ő lányuk lett Móricz édesanyja, Pallagi Erzsébet, aki Csetfalván született (Móricz Bálintné Pallagi Erzsébet, Csetfalva, 1859. január 21. – 1924. július. Leányfalu), édesapja Pallagi József református lelkész csetfalvai lelkészi szolgálata (1857–1861) alatt.

Móricz Zsigmond kárpátaljai tartózkodásai

Süttő József írsnyétei református lelkész mesélte el felvidéki népdalgyűjtőknek, hogy csetfalvai lelkészi szolgálata alatt (1896–1906) arra járt egy fiatal ember, akit Móricz Zsigmondnak hívtak, és nagy gonddal rajzolta a csetfalvai református fatemplom mennyezetét. Más alkalommal a tiszabökényi pap (valószínűleg Király Antal, 1883–1929) figyelmeztette a gyűjtőket, hogy azt a nőtát jegyezzék le, amit Móricz Zsigmond is élenkelte magának, amikor itt járt „népkutatóban”.

Móricz Zsigmond 47 évesen, 1926 novemberében lépte át először a trianoni határt. A Kassai Renaissance Kultúregyesület hívta meg őt Kassára előadást tartani. A felvidéki-kárpátaljai-erdélyi utélményeit melankolikus-pesszimista cikkekben örökölte meg, de pesszimizmusától a kassai, kárpátaljai és erdélyi magyarokkal való beszélgetései nyomán fokozatosan megszabadult, látva az új államkeretekben élő és dolgozó magyar nemzetiség életét.

Móricz Kassáról Ungvárra, majd Munkácsra és Beregszászra utazott, ezekben a városokban is előadásokat tartott. Részleteket olvasott fel a *Kivilágoskivirradtig* c. regényéből és bemutatta *Odisszeus* drámájának első felvonását. Az est második részében az „új irodalmi

Móricz Zsigmond leányának, Gyöngyinek a kisfiával, Balázssal 1938-ban

irányokról s az irodalom internacionalis válságáról” tartott előadást. Végül három versét is felolvasta, amelyek a Nyugat 1920-as évfolyamában jelentek meg: *Csodálkozás*, *Csak megmaradni*, *Mizanthrop*. A munkácsi szereplés kapcsán szóba kerül, hogy családi vonatkozások is kötik Bereg megyéhez: nagyapja Beregújfaluban volt református pap, ő maga meg a Munkács melletti Beregrákoson „mint legátus, szónoki sikerei nek első babérait aratta.” Valószínű, hogy a legátusi szolgálata Beregrákoson 1899-re vagy 1900-ra tehető, hiszen Móricz Zsigmond ebben az időben hallgatott teológiát a Debreceni Református Teológián.

Fodor Gusztáv református lelkész, Narancsik Imre Kutatói Műhely

A rendezvény a beregszászi görögkatolikus templomban tartott szent liturgiával kezdődött, amelyen Demkó Ferenc esperes, Ortutay Elemér egykori tanítványa mondott szentbeszédet. Ezt követően a résztvevők a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium udvarára, az Ortutay-emléktáblához mentek, ahol először az Ungvári Boldog Romzsa Tódor Teológiai Akadémia papnövendékeinek kórusa énekelt. Ezután Ortutay Elemér egykori tanítványa, majd pályatársa, Szabó Konstantin, az ungvári görögkatolikus szeminárium prefektusa idézte fel mestere emlékét.

A megemlékezésen beszédet mondott továbbá Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola rektora, Babják Zoltán, Beregszász polgármestere, valamint Marosi István, a Rákóczi-főiskolán működő görögkatolikus lelkészség, a GörögKör vezetője. A szóbeli megemlékezések után a jelenlévő családtagok, a világi és egyházi méltóságok, valamint a görögkatolikus hívek megkoszorúzták Ortutay Elemér 2007-ben felállított emléktábláját, miközben a papnövendékek kórusa énekelt.

A megemlékezés szeretetvendégséggel ért véget.

Tudósítónk

KVIT-hírek

* 2016. június 6-án a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT) a névadó költő, író születésének 89. évfordulójára emlékezett. A civil szervezet a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézettel (KMMI) közösen és a Bethlen Gábor Alap (BGA) támogatásával szervezte meg a *Világot versből?* elnevezésű rendezvényt, amely Beregszászon, az Európa–Magyar Házban zajlott. Ennek keretén belül történt a KVIT által meghirdetett második internetes versmondó verseny eredményhirdetése. Ezt követően a KVIT tagjai Gátra utaztak, ahol megkoszorúzták Kovács Vilmos emléktábláját.

* 2016. június 28 – július 2. között került megrendezésre az V. Hajdúböszörményi Írótábor (HÍR). A szervezők célja az volt, hogy költészeti, prózai és szerkesztői szemináriumok által a fiatalok szélesebb köréhez eljussanak a kortárs irodalom. Kárpátaljáról Csordás László, Ferkó Réka, Nagy Tamás, Varga Nikolett vett részt az eseményen. Nagy Tamás két netnaplót írt az írótáborban szerzett élményekről. Az említett szövegek a *Litera. Az irodalmi portál* c. online folyóirat, valamint a KVIT honlapján olvashatók.

* 2016. július 16-án Tiszapéterfalván a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) elnevezésű civil szervezet megszervezte hagyományörző fesztiválját, az *V. KurucFesztet*. A KVIT tagjai is részt vettek az alkalmon. Erről a programról Varga Nikolett készített beszámolót.

* 2016. július 20–24. között Visegrádon, a Fiatal Írók Szövetsége (FISZ) által rendezett FISZ-tábor vendége volt Pák Diána, Kovács Eleonóra, Csordás László. A eseményről Kovács Eleonóra és Pák Diána közösen írt netnaplót, mely a társaság honlapján olvasható.

Nagy Tamás

Titok

Részlet

Debrecen után kb. egy óra múlva érkezünk meg Hajdúböszörménybe. Sokat nem késtünk. A szobák megtalálása után a szemináriumokon voltunk: Niki és én a versírást választottuk Áfra János vezetésével, míg Réka a prózáírásban szeretett volna fejlődni. A foglalkozás első fele előadás-jellegű volt, tele érdekességekkel, a végén pedig kortárs verseket elemeztünk. Forgalmas a délután – könyvbemutatók, beszélgetések. Szoknom kellett a légkört, nem úgy Lacinak, aki otthonosan mozgott. Fél nyolckor Kele Dóri megkísérelte az InstaVers Facebook-oldalát bemutatni, Wi-Fi hiányában sikertelenül. Biztos örülne, ha tudná, hogy sokan a kezdetektől követjük az oldalt. Jóízű hangokkal, kiváló koncerttel zárult a nap. Utána elkezdődött az ismerkedés, késő estig tartó beszélgetés a táborlakókkal, szervezőkkel. Ami szükségszerű volt, hisz a programok közötti szünetekben erre nem kerülhetett sor. A megfelelő mértékű szabadságot nagyon vonzónak találtam a táborban.

Másnap ugyanúgy versszemináriummal folytatódott minden. Annyi különbséggel, hogy egymás verseit

(Az V. Hajdúböszörményi Írótábor (HÍR) kapcsán Nagy Tamás írt netnaplót a KVIT honlapja számára, ebből közölünk egy részletet.)

Pák Diána, Kovács Eleonóra

Ördöglakat

FISZ-tábor 2016

Részlet

Este emlékezünk: *A szív segédigéire, a Hasnyálmirigynaplóra, a Harmonia Caelestisre*, arra a „nagyon titkos vendégre”. Ülök és nézek: *nem azt látom, ami van, hanem, aki vagyok.*

Július 21-én, 9 óra után a kérdés: hogyan legyünk világhírű írók? Mérszáros Márton és Neszlár Sándor a fiatal írók számára javasolt pályázatokról beszél.

Ebéd után folytatódik a prózaszeminárium, a jelentkezéskor küldött írásokról beszélgetünk. Hozzászólások érkeznek Kalapos Éva Veronika szövegéhez. Meglep, hogy én következem. Pontosabban Olimpia és a tintásüvege. Hol, mikor játszódik a történet, és kik a szereplői? – ezek Márton László első kérdései. Amikor felelt elsiklom, de később már biztosan tudom a választ. A bizonytalanságot megérzi Décsy Eszter, úgy véli, pontosan kellene tudnom a részleteket.

elemeztük. Találkoztam kezdetleges és jó versekkel egyaránt. Néhány perc szünet után az irodalomterápia-szeminárium következett. Némileg csalódás volt, a megnevezés többet sugallt. Ennek ellenére érdekfeszítő témákat is boncolgattunk. Feltűnő volt, hogy egyes emberek irritálóan dominálni akarnak egy beszélgetésben. Ha nem tanultam volna pszichológiát a főiskolán, csodálkoztam volna, hogy középiskolai/gimis fiatalok Jung meg Freud elméleteivel dobálóznak olyan könnyedén, így viszont sokak felületes tudásán átláttam.

A délután mindig Török Péterrel kezdődött, aki paródiákkal, valamint Löwy Árpád verseivel szórakoztatott minket. Fülledtség ide vagy oda, Rózsássy Barbara felolvasása elvarázsolt. A lágy, kellemes hang teljesen magával ragadott. Este Pion István versei készítették gondolkodásra, olyannyira, hogy egy új társaságba keveredtem, ahol nem csak a versekről, hanem szinte mindenről beszélünk.

A csütörtök a szerdához hasonlóan kezdődött: reggeli (már akinék), versszeminárium, irodalomterápia. Villámként ért a hír a szünetben – netnaplót írhatok a Literának. Átgondoltam rendesen, mert sok időt nem adtak a megírásra. Természetesen elvállaltam. Aznap vált biztossá az is, hogy péntek reggel indulunk haza.

Öt órától Visky András érkezik, a beszélgetést Molnár Illés vezeti. A háttérben, egy sámlin ülök. *A drámaszöveg adekvát megértési módja a színház*, jegyzem le, közben még mindig a szövegemmel kapcsolatos visszajelzések foglalják le a gondolataimat.

Verset naponta kell olvasni, javasolja Visky András. *A vers eljuttatja a nyelvet a határáig, felmutatja a jelentéseket, a nyelvi jelentések rögzítetté válnak* – ez az utolsó gondolat, amit ekkor leírok; képtelen vagyok tovább figyelni, a tintásüvegre érkezett reakciók értelmezése miatt.

Este nyolctól Szakonyi Károly és Spiró György a vendég, a beszélgetés moderátora Erős Kinga. *Nem kell ahhoz megélni egy történelmi korszakot, hogy írjatok róla*, mondja Spiró György. Példaként említi Térey János és Papp András *Kazamaták* c. drámáját. *Ha nincs bennünk semmilyen szenvedély, akkor ne írjunk semmit. Rálátással meg lehet írni, jobban, mint a jelenben*, mondja Szakonyi Károly. *Szó van, csak más hangnemben és burkolatban*, teszi

hozzá. Erre reagál Spiró György. Az *Iskola a határon* c. regény kezdetének időpontjára hívja fel a figyelmet; hangsúlyozza: a kortársak tudták, hogy Nagy Imre halálának napján, 1958. június 16-án indul a cselekmény.

1956 addig volt eleven, amíg be volt tiltva, mondja Spiró György. A beszélgetőpartnerek egyetértének abban, hogy évtizedek kellenek a történelmi események rögzítéséhez, szükséges a történelmi távlat megléte. Könyveket és filmeket ajánlanak, amelyek az 1956-os forradalom eseményeihez kapcsolódnak.

Hiába olvassa, nem ért semmihez, látszik rajta, halom álmomban. A mondat és annak üzenete élesen az emlékezetembe vésődik, nyugtalanít, amikor reggel hét óra után olvasni, majd írni kezdek, hogy tizenegyig, a prózaműhely kezdetéig elkészüljön a szövegem.

Csütörtökön nyolc körül nevetésre kelek. Kinyitott szemem, látom, hogy Kovács Eleonóra ír. Nekem is kéne, gondolom, majd a másik oldalra fordulok. Egy pillanattal később mégis feltápáskodom, körbenézek: a szoba üres.

Tizenegyre már líraszemináriumon vagyok. A jelek szerint mindenki ismeri a másikat. (Vacillálok: tartózkodjak vagy legyek közvetlen? Mindkettőnek megvan a hátránya.) A délelőtti foglalkozáson négyen mutatják be műveiket. Végül igyekszem mindenhez hozzászólni, odafigyelni, okulni – ezért jöttem. Balázs Imre József, a szeminárium vezetője, verselemzés után emlékezteti a társaságot, hogy *házi* van. Ebéd után papírra vetek valamit – nem olvasom fel. Az udvaron szét-szóródó kis csoportokat méregetem: heves kézmozdulatokra, feltűnő mimikákra vadászom; az okát magam sem tudom.

(Az idei FISZ-tábor apropójából Pák Diána és Kovács Eleonóra közösen írt netnaplójából idéztünk).

Varga Nikolett

Esőfelhők alatt

Részlet

A nehézkes kezdés ellenére a továbbiakban jól alakultak a dolgok. Megérkeztek a többiek, így lassan helyére került a „KVIT-galéria” és „KVIT-történet” elnevezésű plakát is. El tudtuk helyezni az asztalon az *Együtt* című folyóirat példányait, amit az érdeklődők meg is nyerhettek, ha az általunk összeállított kvíz kérdéseire helyesen tudtak válaszolni. Ezenkívül elolvashatták a KVIT tagjainak életrajzát is. A kisebbek számára pedig készítettünk kirakóst, amelyen Kovács Vilmos arcképe volt látható.

Jó érzés volt látni azt, hogy milyen sokan látogattak el a folyóirattal és könyvekkel borított asztalhoz. Persze voltak közöttük olyanok, akik furcsa kérdésekkel fordultak hozzánk, mint például egy hölgy, aki azt kérte, hogy dedikáljuk Nagy Zoltán Mihály regényét, őt nem zavarja, hogy az író nincs jelen. És volt egy idős úr, aki el szeretne volna vinni azokat a dolgokat is az asztalról, amit mi nem azzal a céllal helyeztünk oda.

Hat óra után a szomszédos sátrakban elkezdtek összecsomagolni. Így a vidámpark hátulsó részében már csak mi maradtunk és a velünk szemben lévő báb-színházak, ők is az utolsó darabhoz készülődtek. Fél hétkor mi is indultunk. Csak remélni tudtuk, hogy a hazaút nem lesz olyan eseménydús, mint a reggel. Biciklire ültünk, és fél órán belül otthon is voltunk. A házba belépve pedig ugyanolyan megnyugvással töltött el bennünket az időközben eleredő eső hangja, mint induláskor annak hiánya.

(Az V. KurucFeszt vonatkozásában Varga Nikolett netnaplójából közöltünk egy részletet.)

Forrás: kvit.hu

Könyvbemutató Kolozsváron

Lőrincz P. Gabriella

Kolozsvár

milyen szép lehet itt az akácvirágzás
úton a Szamos felé
lázás tavaszon
de december dereka van
és hangosak a munkagépek
majd tisztára mos mindent ha leesik a hó
most a karácsonydiszes fákon
zizzen a fáradsárga falevél
piros kesztyűs néni
szatyorral siet
szürke galambok szürke macskák
a folyó fodros suttogásán
vadkacsa ring

Matematika

vannak akik ismerik a számokat
rideg méltósággal
válaszolnak bármire
a mindenség matematikája
a bőrük alá van róva
varázslat hitek és tévhitek nélkül
mindent megoldanak
ők nem szaggatnak fölöslegesen sebeket
tudomásul vesznek és kijelentenek
nem irigylem de csodálom őket

én nem tudom hogyan kell
jól élni
sosem értettem az egyenleteket

indiánnyár

szélesre tárt kabátban
őrült napsütésben én
aki mindig fázom
reszket körülöttem a nyár is
csaló idő
parazsat lángra gyújtó
hazug bolond
csoszogó nénik szemében
könnyeket fakasztó átkozott
merre indulnak tegnapiaink

rongyosra csókolta régi tavasz
emlékszem az illatodra
sápadt angyalarcok a magasban
dideregtek és tüsszögtök a szmogtól
és nekünk jó ideleenn
és a szürkearcú boldogtalanok
az aszfaltba olvadók
akik nem hisznek a senkinek
nekik szögesdrót a szerelem
őket hagyjuk itt
amikor elmegyünk

Tudósítónk

Színészek nélkül nincs színház

Beszélgetés Kacsur Andrással, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház új igazgatójával

Kacsur András a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színművészeként ismerjük. Am ezentúl más „szerepben” tevékenykedik majd, nemrég kinevezték a színház igazgatójává. Ennek apropóján beszélgettünk vele.

– *Mikor és miért döntött úgy, hogy ezt a pályát választja?*

– Kamaszkoromban, azaz középiskolásként lettem „befogva” a nagyszülősi színjátszó körbe. Akkor természetes dolog volt, hogy a nagyobb fiúk és lányok részt vesznek az irodalomtáborok vezetésével működő szakkörökben. Azokban az időkben költözött a szívembe a színház szeretete. Később volt egy időszak, amikor másfelé gondoltam lépni, de visszakanyarodtam. 19 évesen olvastam, hogy felvételt hirdet az Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház. Jelentkeztem, a selejtező vizsgákon átmentem, és 1994-ben felvételt nyertem a Kijevi Színház- és Filmművészeti Főiskolára, amit 1998-ban be is fejeztem. Azóta vagyok a teátrum színésze.

– *Hogy éli meg az igazgatói kinevezést? Ön szerint miért fontos, hogy a színház jó kezekben legyen?*

– A Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal művelődési osztálya nevezett ki. Ezt egy hosszabb folyamat előzte meg. Évek óta várható volt az igazgatóváltás. Mindenki azt szerette volna, hogy házon belülről kerüljön igazgató, aki folytatni tudja a színház szellemiségét, hiszen abban élt és dolgozott. A miénk Ukrajna egyetlen hivatalos magyar nyelvű színháza, s a kárpátaljai magyarságnak talán az egyetlen reménye arra, hogy a magyar kultúra e formája vidékünkön is működjön nemcsak a felnőttek öröme és szórakoztatására, hanem az ifjak biztatására. No meg azért is, hogy bizonyítsuk: a kárpátaljai magyar ember szépen tud magyarul beszélni. Rendkívül sok feladata van a színháznak: azon túl, hogy szórakoztat, egy kicsit kiszakít az örült világ rohanásából, és más időértelmezésbe viszi a nézőt. Emellett a színház nevel is, nevelünk a megjelenésünkkel, a viselkedésünkkel. A hétköznapi emberénél ismeretebbek vagyunk, ezért talán többen odafigyelnek ránk, arra, hogyan élünk, hogyan beszélünk. Ez felelősség a színész felé is, ezért fontos a színház fenntartása.

– *Véleménye szerint megváltozik az ön és a társulat közötti kapcsolat?*

– Nem a legjobb most a hangulat. Én sem tartom szerencsésnek azt, hogy a sorsársak közül emelnek ki valakit a többi fölé, ez nem gyakran szokott jól elsülni, bár van rá példa, hogy tud működni a dolog. Tisztában vagyok vele, hogy bizonyos feszültség van az emberekben, de ez idővel oldódni fog, hiszen mindenkinek megvan a maga

Kacsur András kinevezéséről július 29-én döntöttek Ungváron.

A Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház néven ismert intézmény igazgatói székére Sütő Mariatitkár és Kacsur András színművész pályázott. A jelöltek hatfős döntőbizottság előtt vázolták terveiket, amelyben a megyei művelődési főosztály munkatársai és színházi szakemberek kaptak helyet. A meghallgatás után Kacsur Andrásnak, a beregszászi magyar teátrum színművészenek szavaztak bizalmat.

Kacsur András 1974-ben született Nagyszőlősen. Szülővárosában, a Perényi Zsigmond Középiskolában érettségizett, majd a Kijevi Színház- és Filmművészeti Főiskolán tanult. 1998-tól a Beregszászon működő Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színművésze. Nős, két gyermek édesapja.

feladata, amivel foglalkozzon, nem marad ideje más dolgokon aggódni. Bízom benne, hogy a kollégáim a felettes-beosztott viszonyt idővel tudomásul fogják venni. Nyitott vagyok az ésszerű kompromisszumokra, a jó javaslatokat minden további nélkül elfogadom. Nem érdekem, hogy bárkit is megbántsak, a feladatomban első sorban a színház mint intézmény gördülékeny működése. Tudom, hogy lehetek kitűnő igazgató, lehet nagyszerű a könyvelésünk, ha nincsenek színészek: nélkülük nincs színház.

– *Nagyban megváltozik ezek után az élete. Az igazgatói teendőkké párhuzamosan tudja-e majd a színészetet is folytatni?*

– Még nem is olyan régen úgy képzeltem, hogy egyszerű dolgom lesz, hiszen 18 éve a színház a második otthonom, és az itt töltött idő óhatatlanul is rávilágít bizonyos hiányosságokra. Én szeretek mindenre, ha másként nem is, fejben megoldást találni. Vannak terveim, elképzeléseim, tudom, mi az, amin változtatni kellene, és mi az, ami úgy van jól, ahogy van. A napokban vettem át az igazgatói tisztséget, és rádöbbenem, hogy minden bonyolultabb annál, mint amit én képzeltem az egésztől. Azzal tisztában voltam, hogy kicsit más szemszögből kell néznie a dolgokat. Nem biztos, hogy mindig véleményt kell nyilvánítanom, illetve most más pozícióból kell véleményt nyilvánítanom, mint eddig. Amikor megszólalok, nem a magam nevében beszélek, hanem sok más ember képviselőjeként szólok, elvárásaik vannak felém a színészeknek és az itt dolgozóknak is, ami jogos. De meg kell felelnem a megyei művelődési osztály felé is, ami szintén nagy felelősség. Látom, hogy az új munkám adminisztrációs része napi szinten lefoglal majd. Ennek ellenére nem hagyom abba a színpadi munkát

sem, persze sokkal kevesebb időm marad majd próbálni. Kisebb szerepeket a későbbiekben is el kell vállalnom, hiszen társulatunk meglehetősen kicsi: mindösszesen 11 színészünk van.

– *Gondolom, azokban a darabokban, amelyekben címszerepe van, továbbra is ön játszik majd.*

– Igen, már csak azért is, mert leszűkültek a lehetőségeink. A legújabb darabunkkal, az *Igazán* cíművel májusban kezdtünk el foglalkozni, akkor még nem gondoltam, hogy augusztusra igazgató lesz belőlem, maximum azt, hogy igazgatóhelyettes vagy művészeti vezető, és az adminisztrációs feladatok nem az én vállamat nyomják. Egyelőre tartom a frontot, idővel kiderül, hogy képes vagyok-e megbirkózni mindkét feladattal. Nincs emberünk, aki felváltana a szóban forgó darabban, tehát azt értelemszerűen játszom tovább, a későbbiekben pedig, ha van rá mód és lehetőség, én magam kérem, hogy ne legyek nagyon lekötte a színpadon.

– *Utánpótlásra nincs is kilátás?*

– Tudni kell, hogy szigorú keretek közé van szorítva a színházi dolgozók létszáma. Híján vagyunk a fiataloknak, ezért első sorban amatőr fiatalokat keresnénk, akik nem színészek, nem sztárok, ámde tehetségesek. Ilyen ifjakat szívesen bevonnánk a színházi munkába, ez egyfajta próbaidőszak lehetne. Ezután tanulniuk kellene színművészeti főiskolán vagy egyetemen, mi pedig csak bizakodhatunk, hogy tanulmányaik befejezése után vissza is térnek hozzánk.

– *Vannak olyan tervei, amelyeket még az idén realizálhat?*

– Sok tervem van, és az egyik fontosabb, mint a másik. Nekem most az is lényeges, hogy az intézmény vízellátását stabilizáljam, miközben az sem mellékes, hogy az udvar felől elkészült az új építmény, ahol terasz és öltözők lesznek kialakítva. A befőzés már rám vár: az, hogy az ablakok, ajtók a helyükre kerüljenek, a helyiségek le legyenek padlózva, be legyenek bútorozva, és a színészek mihamarabb el tudják foglalni azokat. Emellett számomra az is fontos, hogy személyesen találkozzam a város polgármesterével, hogy kialakuljon egyfajta kapcsolat színház és polgármesteri hivatal között. Reményeim szerint a felsoroltak még az idén realizálódnak.

– *Adott-e útravalót a lekösznő igazgató?*

– Balácsi József több mint húsz évig igazgatta ezt a színházat, természetesen jó adag tapasztalattal rendelkezik. Nekem inkább útmutatást adott, és további támogatásról biztosított, ami jóleső érzés.

– *Köszönöm a beszélgetést. Munkájához sikereket kívánok!*

Hegedűs Csilla

„Amit elértem, Istennek és a szorgalmamnak köszönhetem”

Babics János, az Integrál együttes alapítója kissrác kora óta foglalkozik zenével. Hangszerként a gitárt választotta, szinte egybeforrt vele, és nemcsak játszik rajta, de készíti is. Párja szintén zenész, számukra a muzsika a minden. Igazi vidéki embereként élnek. Nem nagyvágyóak, az teszi boldoggá őket, ha együtt van a család. A napokban Babics Jánossal beszélgettünk.

– **Visszaemlékszik arra, hány éves korától érdekli a zene?**

– Úgy öt éves lehettem. Állandóan saját magam által kitálat melódiákat fütörészttem. Érdekes volt számomra, hogy újra és újra más dallamokat talállok ki. Az iskolában a tanáram hamar felfigyelték tehetségemre, az énekórákon kitüntem a többiek közül, kétségtelenül mindig ötösöm volt a tantárgyból. Tízéves koromban tudatosult bennem, hogy nekem a zene a minden.

– **Mikor döntött a gitár mellett?**

– A '70-es évek elején, amikor a televízióban szórakoztató műsorokat kezdtek sugározni, még inkább megerősödött bennem az elhatározás, hogy zenész leszek, mégpedig gitáros. Igen ám, de akkoriban inkább csak harmonikaegyüttesek voltak. Ezért megsúgtam a szüleimnek, hogy jó lenne egy harmonika, a gitárt fel sem mertem hozni. Amikor megkaptam a harmonikát, heteken belül megtanultam rajta játszani. Az igazi tüzet a Beatles gyújtotta fel bennem, a gitárszólóiktól teljesen odavoltam. Mivel már tizenévesen is volt bennem kitartás, nyáron elmentem dolgozni a kolhozba, és a saját pénzemen megvettem életem első gitárját, igaz, töröttet. Három hónapig tartott, amíg megjavítottam. Így lett belőlem szinte egyidejűleg gitáros, gitárszerelő és -készítő is. Csak néhány év múlva sikerült egy jó gitárt vennem. Nyugodtan

kijelenthetem: amit elértem, Istennek és a szorgalmamnak köszönhetem.

– **Tehát egészen fiatal kora óta kitartó...**

– Igen, mind a mai napig az vagyok, sőt, egyre inkább. Manapság sokkal több áldozatot hozok azért, hogy az álmaim valóra váljanak. Igyekszem a maximumot kihozni magamból. Ha csak a zene világáról beszélünk, a mai napig fedezek fel ismeretlen területeket, úgyhogy még mindig van mit tanulnom. Ezek a dolgok teszik érdekessé az életemet, kötik le a mindennapjaimat. Vannak olyan zenészek, akik a tanultak alapján zenélnek, én ösztönösen teszem ezt.

– **Mikor alakult az Integrál együttes?**

– 1996 őszén kezdtünk zenélni a feleségemmel, Zsuzsával, de maga az Integrál egy év múlva alakult meg. Egy ideig jöttek-mentek a szölisták. A jelenlegi felállásban 1999 óta dolgozunk együtt Képics Andzselikával. Mind a hércs énekelünk és zenélünk is. A zenekar sem véletlenül kapta a nevét: Integrál – egységet alkotó.

– **Úgy tudom, több saját albumuk is megjelent.**

– Így van, kisebb-nagyobb szünetekkel írok dalokat magunknak és más előadóknak is. Az idén a tizedik albumunk jelent meg.

– **Többnyire lakodalmakban zenélnek. Függ-e a társaságtól az, hogyan játszanak?**

– Természetesen. Amikor jó társaság jön össze, sugár-

zik a jókedv és a vidámság, ez azt jelenti számunkra, hogy jó az, amit csinálunk. Olyankor szinte feltöltődünk. Nekünk is haladni kell a korrall, az igényekkel, manapság más zene számokat szeret a közönség, mint például a '80-as, '90-es években. Ezért nagyon gazdag repertoárt állítottunk össze, így mindenkinek a kedvében tudunk járni.

– **Mai napig készít gitárokat. Gondolom, több ez, mint hobbi.**

– Igen, valóban több: az életművem. Szerintem nem sok olyan ember akad, aki a hobbi-jába annyit fektetne, mint én a gitárkészítésbe. Húsz évvel ezelőtt készítettem el az első Mókus-gitárt. Az idén négy különleges hangszer született, ami ugyan nem sok, de nem is kevés, hiszen az alapanyagot nehéz beszerezni: a mahagóni-, juhar- vagy ebenfa ugyanis nem lehet hatvan évnél fiatalabb.

– **Mindenki becenevén, Mókusnak nevezi. Ki „ragasztotta” önre ezt a nevet?**

– Nagyon régen egy kislány adta nekem ezt a nevet. Leszerelt katonaként a mezővári Szó-juz Étteremben dolgoztam. Egy alkalommal azt mondta nekem: Jancsi, te úgy ugrálsz, mint egy mókus. Ez rajtam maradt, amit egyáltalán nem bánok.

– **Még az elején említette, hogy feleségével együtt játszik**

a zenekarban. Viszont első házasságából már unokája is van. Örökölte a gyerek a muzikálitást?

– Sajnos nem. Sem a lányom, sem pedig az unokám nem örökölte a zenei hajlamot. Ők másban tehetségesek. A feleségem, Zsuzsa viszont mind a mai napig meglep, annyi tehetség szorult bele. Gyönyörű hangja van, gyönyörűen tud énekelni, napról napra fejlődik mind hangilag, mind zeneileg, és az sem mellékes, hogy ő is nagyon kitartó.

– **Mindketten művészek, viszont falun élnek. Mennyire játszik szerepet az életükben a ház körüli teendők elvégzése?**

– Igazából nem vagyunk gazdálkodó emberek, de elvégezzük a ház körüli teendőket. Rendben tartjuk az udvart és a kertet, ahol gyümölcsfák és zöldségek is vannak. A kert gondozása jelentő számunkra a kikapcsolódást.

– **Marad idejük a pihenésre, nyaralásra?**

– Húsz év alatt egyetlen egyszer voltunk nyaralni. Nem mondom, hogy nem férne ránk néha egy kis lazítás, viszont az is igaz, hogy nem vagyunk nagyigényűek. Én azzal is beérem, ha a családomat boldognak látom, és megvan a mindennapi kenyerünk.

– **Köszönöm a beszélgetést!**

H-a

Az Integrál együttes: Babics Zsuzsanna, Képics Andzselika és Babics János Mókus

Az új államhatár kijelölése Kárpátalján az 1920-as években

Autonómia helyett sorozatos közigazgatási változások

(Befejezés. A tanulmány első részét lapunk júniusi számában olvashatják.)

Az 1925. január 27-én kelt ún. „politikai határbejárás” 12. fejezete a határmódosítási kérvényeket és területcsere-javaslatokat sorolta fel. Ezekből azonban, az előző években már véglegesen kitűzött trianoni határ miatt, gyakorlatilag igen keveset lehetett megvalósítani, mert akét ország között kötött államközi egyezmény szerint azokra csak 1927-ig volt lehetőség. A magyar hatóságok nagyobb határváltoztatást indítványoztak a Szabolcs vármegyéből átszabt Szalóka és Eszenyközségnél. Az előbbi falu kisebb területcserét javasolt árvízvédelmi szempontból, amelyhez az illetékes magyarországi alispán hozzájárult. Szintén nagyobb határmódosítást terjesztett elő a magyar fél a kárpátaljai Kisharangláb és Heteny falu esetében.

A magyar oldalon elhelyezkedő határ menti községek Mezőkaszonny és vidéke Magyarországhoz való visszatérését kérelmezték gazdasági, vallási és árvízvédelmi okokra hivatkozva. Mezőkaszonny előjárósága viszont a közigazgatási területének egyesítését kérte Csehszlovákiában. Hét csonka-beregi határ menti község Beregszász visszaszolgáltatását indítványozta Magyarországhoz, amely kérést az egész járás is előterjesztette. A kárpátaljai Beregdéda a régi demarkációs vonalat szeretne volna határnak. A magyar földművelésügyi miniszter megbízottja a Kárpátaljára került Badaló falunál a határ eltolását kérvényezte a Tisza-töltés lábától öt méterre (!) Csehszlovákia felé, árvízvédelmi okokból. A kárpátaljai Halábor és Mezővári a Holt-Tisza ágát kérte határként megállapítani, amely a települések kataszteri határa volt.

Az esetekből jól érzékelhető: az új határ két oldalán élni nehéz, gyakran lehetetlen körülmények közé kerültek azzal, hogy a trianoni határ kiméletlenül megszakította a települések hosszú évszázadok alatt kialakult természetes kapcsolatait. Ez az egyházkormányzatot is érzékenyen érintette. Például a Máramaros-Ugocsa Református Egyházmegye 1921. június 30-án Nagyszőlősen tartott lelkészi gyűlésén elhangzott, hogy „földarabolás miatt” a 32 eklézsiából 25 maradt az egyházmegyében.

A magyar–csehszlovák államközi meg egyezés alapján 1921. és 1927. között tizenhat Kárpátaljára került és kilenc Magyarországnak hagyott határ menti települést érintő terület-átcsatolást hajtottak végre. Szabolcs vármegye Tiszai járásából 1923-ban a kárpátaljai Eszeny községhez csatolták a magyarországi Zsurk és Tiszaszentmárton falvak közigazgatási területének egy részét. Ugyanebben az évben a Csehszlovákiához rendelt Szalóka helység egy részét vissza-

adták Magyarországnak, miközben az itt maradt Nagylónya területének egy részét Szalókához csatolták.

Bereg vármegye Mezőkaszonny járásából öt települést érintett az államhatár rendezése. Az 1921. évi csehszlovák népszámlálást követően Csonkapapi egy részét – 44 magyar lakossal – Magyarországhoz rendelték, 1927-ben viszont a magyar oldali Barabás község egy része Kárpátaljára, Csonkapapi faluhoz került. Ugyancsak az előbbi népszámlálás után Mezőkaszonny egy része 89 lakossal – ebből 77 magyar, 6 zsidó, 1–1 orosz, illetve szlovák, 4 egyéb nemzetiségű – visszatérhetett Magyarországhoz.

Az államhatár kitűzése után, 1923-ban a kárpátaljai Heteny község egy részét Magyarországnak adták, ugyanebben az évben az itteni Nagylónya egy része a kárpátaljai Kisharangláb faluhoz került. A csehszlovák oldali Bányú község határában, Svoboda (Свобода, ma Nagybakos) néven 1927-ben cseh, ún. kolonista községet létesítettek, amelyhez Nagylónya és Kislónya magyarországi falvak területének egy részét is odacsatolták.

A szintén Bereg vármegyében lévő Tiszaháti járás alábbi hét települését érintette az államhatár 1923. évi kitűzése: a kárpátaljai Asztély, Badaló és Mezővári községek, valamint Beregszász város területének egy része visszakért Magyarországhoz; a kárpátaljai Csetfalva helységhez a magyar oldali Milota, illetve Macsola községhez a magyarországi Beregsurány egy részét csatolták; a kárpátaljai Halábor egy része Magyarországhoz, a magyar részen fekvő Szatmárcseke egy része viszont Haláborhoz került.

Ugocsa vármegyében a Tiszántúli járás tizenegy helységét érintette az államhatár rendezése. 1923-ban a kárpátaljai Batár, 1925-ben Akli és Szőlősgyula falvak területének egy részét Romániához rendelték. Egyébként csak az utóbbi évben tűzték ki véglegesen Kárpátalján a csehszlovák–román határt, amely volt Ugocsa és Máramaros vármegyei településeket érintett. Ezeknek egy részét döntően, illetve részben magyarok lakták. Az 1923. évi határrendelkezés különösen súlyosan érintette a magyarországi Magosliget községet, mert területének egy-egy részét a kárpátaljai Tiszabökény, illetve Tiszafarkasfalva helységekhez csatolták.

Az ugocsa-i tájakon 1925-ben fejeződött be a határ kijelölése, amikor a békediktumban Romániához csatolt települések földterületéből is adtak át egy-egy részt a Csehszlovákiának ítélt községeknek, illetve fordítva. Akárpátaljai Fertőszalmás falunak az erdélyi Kökényesd (Porumbesti) községből; Gödényháza helységnek Bocskó (Bocicău) és Nagytarna (Tarna-Mare);

Hömlőc falunak Batarcs (Bâtarci) és Ugocsakomlós (Comlăușă); Kistarna helységnek Nagytarna; Nevetlenfalu településnek Kökényesd; Tiszaszászfalu helységnek Ugocsakomlós és Avaspatak (Valea-Seacă) községekből juttattak területet. Ugyanakkor Hömlőc, Kistarna és Nevetlenfalu egy része Erdélybe került. A hármas határon elhelyezkedő Fertőszalmás falu egy részét Magyarországhoz, illetve Romániához csatolták.

A Máramaros vármegyében kijelölt csehszlovák–román határon 1925-ben hajtották végre a rendezést, illetve a területcseréket, amely összesen húsz települést érintett. A Técsői járásban, a hajdani koronaváros Técső, a Taracvizi járásban Bedőháza és Taracköz, a Tiszavölgyi járásban Lonka, Nagybocksó és Terebesfejpatak, a Szigeti járásban Faluszlatina és Tiszafejéregyház egy részét Romániához csatolták. Ekközben Csehszlovákiához, a kárpátaljai Alsóapsa községhez rendelték az erdélyi Hosszúmező (Cămpulung la Tisa) és Szarvaszó (Sarasău), Bedőházához Pálosremete (Remeti), Faluszlatina községhez Kabolapatak (Iapa), Szarvaszó és Máramarossziget (ekkor Sighetu Marmăției), Lonkához Felsőrona (Rona de Sus), Nagybocksóhoz Tiszakarácsonyfalva (Crăciunești) és Lonka (Lunca la Tisa), Szentmihálykörtvélyeshez Hosszúmező, Terebesfejpatakhoz Felsőrona, végül Tiszafejéregyházhoz Máramarossziget, Tiszakarácsonyfalva és Tiszaveresmart (Virismort) közigazgatási területének egy részét.

Feltehetően az államhatár-kijelölési munkálatok döntő részének befejezése is közrejátszott abban, hogy a csehszlovák kormányzat Kárpátalja hadügyi viszonyait is rendezte. A nemzetvédelmi miniszter parancsával 1925. szeptember elsejétől egyeztetette Szlovenszko és Ruszinszko katonai vezetését. Még hozzá oly módon, hogy megszüntette Podkarpatszka Rusz 1919-től működő önálló országos parancsnokságát. A Pozsonytól Körösmezőig húzódó területen két kerületi parancsnokságot állítottak fel, a nyugati részre Pozsonyban, a keleti felére Kassán. Kárpátalja az utóbbihoz tartozott. Ruszinszkoiban a 12. hadosztály állomásozott, parancsnokának Lev Prchala (1892–1963) tábornokot nevezték ki. Ezt követően, 1925. szeptember 10-én elhagyta Ungvárt Pascal Castella francia tábornok, aki hosszú évekig volt Podkarpatszka Rusz katonai parancsnoka.

Még öt esztendő sem telt el a legutóbbi, 1921. október 15-én életbe lépett közigazgatási átszervezés óta – ekkor a korábbi négy helyett három megyét („župa”-t) hoztak létre –, az 1926. június 4-én kiadott 84. számú kormányrendelettel megtörtént Kárpátalja immár harmadik területi átalakítása. Az új rendelet kimondta a

Az új államhatár kijelölése Kárpátalján az 1920-as években

Autonómia helyett sorozatos közigazgatási változások

■ három korábbi župa – az Ungi, a Beregi és a Máramarosi – egyetlen nagymegyébe való összevonását. Az intézkedés ellen Kárpátalja valamennyi parlamenti képviselője élesen tiltakozott – joggal –, mert abban az autonómia megadásának újabb elhalasztását látták.

A kormányrendelet 1926. július elsején lépett hatályba, a másnap kelt 106. számú jogszabály a helyi igazgatási szervek működéséről intézkedett. A „velko župa” (‘nagyzsupa’) székhelyének Munkácsot jelölték ki, ahol a kinevezett cseh nagyzsupán július 8-án foglalta el hivatalát. *„Nyilvánvaló volt, hogy a cseh kormány a rutén autonómiát máregyáltalán nem kívánja megvalósítani, megszegve a békeszerződésben vállalt és az alkotmányba kiképezett kötelezettségét.”* Ungváron 1927. február 8-án a lakosság népgyűlésen tiltakozott Kárpátalja „fővárosa” rangjának megvonása miatt. Az itt hozott határozat nyomán a városban másnap nem nyitottak ki az üzletek, az üzemekben, a műhelyekben állt a munka, leállt a gépkocsi- és az autóbusz-forgalom.

Az új közigazgatási szervezet mindössze egy évig maradt érvényben, mert a következő esztendő derekán – 1919 óta nyolc év alatt immár a negyedik alkalommal – újra átalakították Kárpátalja irányítását. A Csehszlovákia politikai igazgatásának szervezéséről szóló, 1927. július 14-én kelt 125. számú közigazgatási reformtörvény II. részének 1. §-a kimondta: az ország négy közigazgatási területre (tartomány) oszlik, amelyek Csehország, Morvaország-Szilézia, Szlovenszkó és Podkarpatszka Rusz. Ez a törvény sem tartalmaz azonban az utóbb említett két tartomány közötti határra nézve rendelkezéseket.

A magyar korszakból örökölt vármegyei és járási közigazgatási egységek területét módosították, a körzetek számát egyharmaddal csökkentették, és tizenkét járást (‘okres’) hoztak létre, a vármegyei önkormányzatokat viszont megszüntették. Az ekkori közigazgatási átszervezés során településeket választottak szét, illetve vontak össze, valamint a nagybirtokok felosztásához kapcsolódva új, cseh lakosságú ún. kolonista falvakat létesítettek. Természetesen a magyarlakta települések határain belül, illetve annak egy részén, hogy fellazítsák a magyar etnikai területet.

A közigazgatási reformtörvény 1928. július elsején lépett hatályba. Az ekkor létrehozott Podkarpatszka Rusz tartomány székhelyévé Ungvárt tették – az addigi nagyzsupa székhelye Munkács volt –, és kétszintű igazgatást vezettek be. Ezt követően a tartományi (országos) hivatal, illetve a járási hivatalok gondoskodtak az ügyek intézéséről. Az iménti, „1927. július 14-én, 125. szám alatt kelt és a politikai igazgatás szervezetéről

szóló és a saint-germaini szerződéssel, valamint az alkotmánnyal ugyancsak ellenkező törvény, az ún. közigazgatási reform 5. §-a azután a polgári igazgatás és a zsupai hivatal hatáskörét az új országos (tartományi) hivatalra ruházta át”.

Ezt követően 1928. augusztus első napján az új kárpátaljai Országos Hivatal elnökévé a cseh származású Antonín Rožypal (1866–1937) addigi alkormányzót nevezték ki. Az előbbi jogszabály egyébként a kormányzói tisztséget meg sem említette, amelyet ekkor – 1933-ban bekövetkezett haláláig – Anton Beszkid (1855–1933) viselt. Rožypal 1937. január első napján történt nyugdíjazásáig látta el az Országos Hivatal elnöki tisztségét, amelyet ezután már nem töltöttek be. A cseh hatóságok ezt folytonosan az autonómia „közelgő bevezetésével” indokolták. Rožypal nyugdíjazása után, az 1938. októberi fordulatig az Országos Hivatal elnöki teendőit a szintén cseh származású Jaroslav Mezník végezte. Kárpátalja abban különbözött Csehszlovákia másikk három tartományától, tulajdonképpen országrészétől – Csehország, Morvaország-Szilézia, Szlovenszkó –, hogy az ugyancsak 1927. július 15-én kiadott 103. számú kormányrendelet szerint továbbra is volt kormányzója az akkor felállított ruszinszkói Országos Hivatal mellett, amelyet viszont elnök vezetett.

Az új közigazgatási átszervezés a megígért autonómia lényegét tette semmissé. A tartománnyá, vagyis „országgrészé” emelt Kárpátalja népe a saját képviselőtestületébe ezt követően csak részben választhatta a tagokat, mert a meghatározott létszám egyharmadát a csehszlovák belügyminiszter nevezte ki. Elnökét viszont a prágai központi kormány, így a ruszinszkói képviselőtestület által nem volt felelősségre vonható. A tartomány e legmagasabb fokú testülete Kárpátalja politikai ügyeiben sem tehetett indítványokat, tehát ilyenek felett határozatokat sem hozhatott, és Ruszinszkóval kapcsolatos törvényeket sem alkothatott. „Ruszinszkó közjogi autonómiával felruházott területe most egyszerű közigazgatási egységgé fokoztatott le. A Saint Germain-i szerződés értelmében Ruszinszkót a nyelvi, egyházi, iskolai és közigazgatási ügyekben a legszélesebb körű önkormányzat illeti meg és így a cseho-szlovák köztársaság parlamentjének egyáltalán nem volt joga új közigazgatási törvényben Ruszinszkóra is kötelező rendelkezéseket kiadni, mert Ruszinszkó Sojmnak, e szerződés által hatáskörébe utalt ügyekben, a törvényhozás jogaival kell bírnia és az autonóm Egyeségnek kormányzója is, dacára a csehszlovák alkotmánytörvény (ti. „Alkotmánylevél”) 3. §. 6. pontjában jogtalanul felvett ‘is’ [„take”] szócskának, egyedül a

Sojmnak tartozik felelősséggel. Cinizmusában a cseho-szlovák kormány tehát már odáig ment, hogy magát a Saint Germain-i szerződést sem tekinti létezőnek és ezzel önmaga adta föl azt a jogalapot, amelyre ráhelyezkedve annakidején Ruszinszkót megszerezte.”

A közigazgatási reformtörvény fő célja ugyanis a prágai központi kormányzat mindenkor akaratának a lehető legteljesebb végrehajtása volt Kárpátalján, méghozzá oly módon, hogy a központosított igazgatás kifelé önkormányzati jellegűnek tűnjön. A 229/1928. számú kormányrendelet kimondta, hogy a kárpátaljai országos képviselőtestületben (tulajdonképpen tartománygyűlésben) nem lehet magyar nyelven felszólalni, a jegyzőkönyvet a hivatalos, azaz „csehszlovák” nyelven – Podkarpatszka Rusz területén a valóságban cseh nyelven! – kell vezetni. Atartományi képviselőtestület 1929. január 10-én, Ungváron tartotta meg alakuló ülését.

A közigazgatás 1927. évi újabb átalakításakor fejeződött be a kárpátaljai helységek felülvizsgálata, amely egy héteves folyamat lezárására volt. A csehszlovák törvényhozás már 1920 februárjában elrendelte a községek és más települések, illetve egyes részeik államfordulatig tartó hivatalos magyar nevének felülvizsgálatát, majd használatukat a közéletben betiltotta. Az igazgatási és tudományos szakértőkből alakított helységnév-reviziós bizottságok történeti, nyelvi és igazgatási szempontokat mérlegelve készítették el javaslataikat. A kárpátaljai ilyen testület 1923-ban Ungváron kezdte meg működését. A prágai kormány a Csehszlovák Tudományos Akadémia közreműködésével készítette el javaslatát, amely az 1924. évi rendelet alapján Kárpátalja településeinek hivatalos nevét cseh nyelven határozta meg, és a cseh nyelv helyesírási szabályait követte.

Az előbbiben kivétel volt az ún. demarkációs vonaltól nyugatra, az Ung folyó jobb partján húzódó 32 község, amelyeknek nevét és helyesírási formáját szlovák nyelven állapították meg, miközben ezeket Kárpátaljáról, Ungvárról igazgatták. Az Ungvár–Csep vasútvonaltól keletre elterülő három magyar lakosságú falu – Kísrát, Nagyrát és Tiszaásvány – pedig cseh elnevezést kapott annak ellenére, hogy e helységek hivatalosan Szlovákiához tartoztak, és azokat Pozsonyból irányították. Az imént említett 1924. évi kormányrendelet alapján a kárpátaljai helységnév-reviziós bizottság újabb intézkedéssel megállapította a helységek hivatalos rutén (ruszin) elnevezését is. Kárpátalja településeinek hivatalos cseh, illetve rutén névfőrmáját 1927-ben hagyta jóvá a csehszlovák kormány.

A prágai statisztikai hivatalnak a következő évben, 1928-ban megjelent

Az új államhatár kijelölése Kárpátalján az 1920-as években

Autonómia helyett sorozatos közigazgatási változások

■ hivatalos kiadványa – Statistický lexikon obcí v Podkarpatské Rusi – külön rovatcím alatt közölte az alábbiakat: „Azok a községek, amelyek a demarkációs vonaltól keletre fekszenek – mely vonal Podkarpatské Rus szervezésének és közigazgatásának Általános Statútumai II. része értelmében Szlovákia és Kárpátalja között ideiglenes határként szolgál –, és mégis a pozsonyi országos hivatal igazgatása alatt állnak”. A három település cseh neve: Ašvaň (Tiszaásvány), Velké Rátovce (Nagyrát), Malé Rátovce (Kisrát). További adataik: a területük hektárban, a házak, a családok, a népesség száma, valamint lakosságuk nemzetiségi, vallási összetétele.

A statisztikai kiadvány egy másik, hasonló tartalmú rovatcímmel ismertette annak a 32 községnek a nevét, amelyek a demarkációs vonaltól nyugatra feküdtek, és az Ungváron működő kárpátaljai Országos Hivatal közigazgatási hatósága alá tartoztak. A települések neve cseh nyelven, a lexikon szerint ábécében, amelyek közül néhány magyarul laknak érdekes módon csak a magyar nevét közölték: Berezný Malý (Kisberezna), Berezný Velký (Nagyberezna), Botfalva, Bystrý (Határszög), Domašín (Domafalva), Dubrniče (Bercsenyifalva), Homok, Huta (Unghuta), Jovra (Ördarma), Kamenica nad Uhom (Ökemence), Ketegeň (Ketergény), Kňahynín (Csillagfalva), Koncovo (Koncháza), Kostrina (Csontos), Lekart (Lakárd vagy Lekárd), Lubňa (Kiesvölgy), Minaj, Mirča (Mércse), Nevické (Nevicke), Novoselica (Újke-mence), Onokovce (Felsődomonya), Perečín (Percseny), Soľ (Sóslak), Stričava (Eszterág), Stuzica Nová (Patakújfalú), Stuzica Stará (Patak-ófalú), Šišlovce (Sislóc), Tarnovce (Ungtarnóc), Užok (Uzsok), Volosianska (Hajasad), Záhorb (Határhegy) Zavosina (Szénástelek).

A Szlovákia és Kárpátalja közötti, imént említett ideiglenes határral kapcsolatban még 1922. december 21-én Prágában kormányrendeletet hoztak, amelynek 2. szakasza így rendelkezett: a volt Ung vármegyének az Ung folyótól és a Csap–Ungvár vasúttól nyugatra eső 33 (más adat szerint 32) községe – köztük a vasúttól keletre lévő Kisrát, Nagyrát és Tiszaásvány is – „melyek sorsa a ruszin közvéleményt nagymértékben izgatta”, egyelőre szlovákiai közigazgatás alatt marad.

A kárpátaljai magyar és ruszin nyelvű sajtó, valamint a politikai közélet, a „csehek alatti” két évtizedben állandóan felszínen tartotta a ruszinszkói autonómia ügyét. Természetesen a csehszlovák kormányzat is, amely időről időre nyilatkozatokat tett annak közeli bevezetéséről, ami tulajdonképpen mindig annak az elodázását jelentette. Így például az 1921. december 31-én Ungvárra érkezett Eduard Beneš – aki 1918. és 1935. között Csehszlovákia külügyminisztere, közben 1921–1922-ben miniszterelnök volt – a következőket jelentette ki: „*En autonómista vagyok. Felfogásom az önök felfogása között csupán tempóbeli különbség van. Mert én fokozatosan kívánom az autonómiát kiépíteni. (...) Magyarországhoz való viszonyunk lehet barátságos. De ehhez először a kormányzati irány-
nak Magyarországon való gyökerező megváltoztatása szükséges.*”

Az előbbieket Beneš hasznalva aztán fejtegette, hogy a kárpátaljai magyar pártok átnyújtották emlékiratukat. Ebben a magyar szervezetek az autonómia bevezetését, a Ruszinszkói Magyar Jogpárt betiltásának visszavonását, a magyar nemzeti színek és a magyar himnusz engedélyezését, a népszámlálás megismétlését és igazságos iskolapolitikát követeltek. Ezenkívül a fontos állásoknak olyan személyekkel való betöltését, akiknek 1919. január elsején már illetőségük volt a területen. Továbbá Kárpátalja határainak új kijelölését a néprajzi szempontok és a gazdasági érdekek figyelembe vételével. A földbirtokreform azonnali leállítását, a csehszlovák katonaság által okozott károk megtérítését, a hadikölcsonkötvények beváltását, a határátlépés megkönnyítését Magyarország és Románia irányába, végül állami beruházások megindítását a munkanélküliség megszüntetésére.

Az emlékirat követeléseiből jól érzékelhető, hogy az ellenzéki magyar pártok a saint-germaini békeszerződésben a Kárpátalja részére megígért autonómiaért küzdöttek – amint ezt a Ruszinszkói Magyar Pártok Öközetse, egy későbbi, 1923. május 6-án kiadott, négy pontból álló „véghatározat”-ban is megerősített.

Botlik József

(A vonatkozó szakirodalmi forrásokat és lábjegyzeteket terjedelmi okok miatt nem közöljük.)

Jegyzet

Az európai településszerkezet és a merényletek

Az európai civilizációban a települések szerkezetét két tényező befolyásolta: a biztonság és a fejlődés. A tényezők egymást feltételező sorrendben vannak (tehát fontosabb a biztonság, mint a fejlődés, de ha megvan a biztonság, akkor beindul a fejlődés). A biztonság területszervezési funkciója akkor erősödik fel, ha külső veszély fenyeget. A biztonság megnyilvánulásának a következménye az elzárkózás és az önfenntartás. Viszont a fejlődés által mozdított településszerkezet a nyitottság felé mozog. Ekkor a főutak és a vasutak mellé szerveződnek a települések (például a kárpátaljai Mezőkaszonyban a biztonság és a fejlődés fogalmának településszervező hatását egyszerre lehet megfigyelni: a református templomunk körüli ősi települést a biztonság, míg a katolikus templomtól lefelé szerveződő települést a fejlődés szervezte).

A történelem során megfigyelhető, hogy ha a biztonság és a fejlődés egyensúlya bármely oldalra meg-bomlott, a település hanyatlott. Ha hosszú időn át a hangsúly csak a biztonságra helyeződött, a település elzárta magát a fejlődéstől, és nem volt már vonzó az ott lakók számára sem, ezért elnéptelenedett. Amikor hosszú ideig csak a fejlődés került előtérbe és a biztonság elfeledkeztek, a település kiszolgáltatott lett a külső tényezőknek (fizikai és szellemi tekintetben), elvesztette az önállóságát (gazdaságilag és ideológiai-lag), majd összeroppant. S amikor e két településszervező tényező közötti egyensúly helyreállt, akkor a település szellemisége (anyagi megelégedettség, erkölcsi boldogság, kapcsolati kiegyensúlyozottság) nyugalmi és vonzó pozícióba került (akár előbb a gazdasági számok által nem indokolható módon is).

A már két évszázada csak a fejlődést hajszoló nyugat-európai, mára multikulturálissá vált társadalmak elvesztik az elérhető biztonságosság tényezőjüket (lásd a folyamatos bevándorlást és a terrorcselekmények által megrendült biztonságérzetet), s ezért a vonzó nyugalmi pozíciójuk eltűnik. Jelenleg azok a térségek értékelődnek fel, ahol még az európai igények szerinti elér-tőség és a biztonság egyszerre és megfelelő arányban élvezhető. Európa jelen történelmi helyzetében a biztonság és a fejlődés aránya a legideálisabb a Kárpát-medencében (itt egyszerre megvan a nyugati civilizációt veszélyeztető külső tényezőktől való biztonság és a létfeltételeket messze meghaladó életszínvonal). Tehát mi az európai civilizáció olyan területén élünk, amely egyre jobban felértékelődik.

Radvánszky Ferenc

Írták, mondták a történelemről

„Ha tudni akarod, hogy egy nemzet mennyire becsüli a múltját, nézd meg a temetőit.” (Széchenyi István)

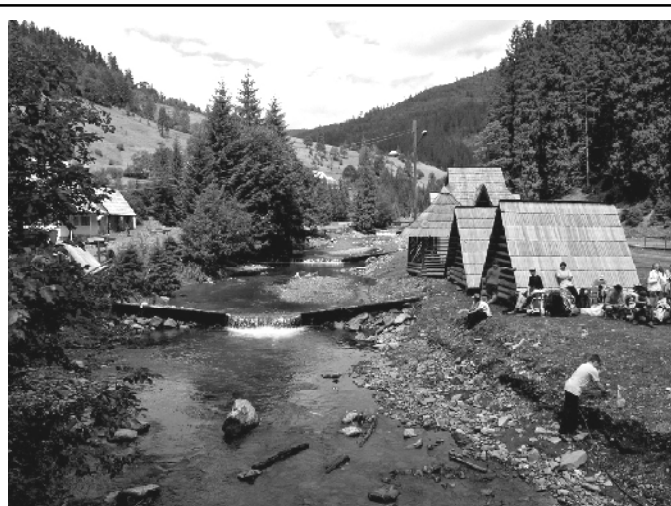
„A történelem arra tanít meg bennünket, hogy az emberiség semmit sem tanul a történelemből.” (Albert Einstein)

„Könnyen elfeledkezhetünk róla, hogy a történelem jelenleg is zajlik.” (Bill Gates)

„Azok viszik előre a történelmet, akik adott pillanatban fel tudnak lázadni ellene.” (Albert Camus)

A Talabor-szurdok Alsószinevérnél

Kempingezők a Talabor felső folyásánál

A Kárpátok hegygerincei között számtalan hegyi tó alakult ki, melyeket az emberek gyakran tengerszemnek neveznek. Kishazánk viszonylatában a legjelentősebb a Talabor forrásvidékén kialakult Szinevéri-tó. A Talabor völgyében a Bustyaházáról vezető út már régóta nagyon rossz állapotban van. Ezért aztán mindenki a Husztról induló P21-es országutat választja, és a Nagyg völgyében Ökörmezőig autózik, majd a fantasztikus fekvésű Szinevéri-hágón kel át a Talabor völgyébe. Itt már az egyébként lejjebb tágas medence karcsúbb völgykatlanba torkollik. A környék meghatározó települését, Alsószinevért (*Szinevir*) csupán a szélén érintjük. A falu végén áthaladunk a Talabor-völgy egyik legszűkebb szurdokán, ahol a folyó a hegyek áttörése után élesen keletre kanyarodik. A pazar panoráma kedvenc fotótémája az erre járó peregrinusnak. A Szinevéri Nemzeti Park területén járunk. Az 1989. január 5-én, a Talabor forrásvidékén, a Gorgánok hegyeiben létrehozott nemzeti park a különösen értékes növény- és állatvilág megőrzését, annak kutatását, a természetvédelmet és a turizmus fejlesztését szolgálja. A park összterülete 40 400 ha,

Szinevér – a könnyekből fakadt tengerszem

amelyből 5807 ha fokozottan védett. Az 500–1700 méterrel a tengerszint felett fekvő park kiterjedése észak-déli irányban 30 km, kelet-nyugati irányban pedig mintegy 20 km. Domborzata hosszú idők folyamán nyerte el mai formáját. Az egykori Thétisz-tenger fenékszintjére lerakódott agyag, homok és más üledékek keveréke az idők folyamán megkövesedett. A vidék éghajlata a domborzattól függően változik, az előhegyekben a mérsékelt nedvestől a magas hegységekben uralkodó nagyon hideg nedvesig. Sok helyen háborítatlan maradt a természet. Hihetetlenül gazdag a park növényvilága, melyet az övezetesség jellemez, azaz a tengerszint feletti magassággal együtt változik. A 500-tól 700 m-ig sűrű bükkösökkel találkozunk, és ritkaságnak számíthat a fű. 700–1100 m között bükk és lucfenyő vegyesen fordul elő, 1100–1500 m között pedig a tűlevelűek dominálnak. A bükkösök felső határa 1100 m, a tűlevelűeké 1500–1600 m. Az 1600 m-es magasság fö-

lött, az előalpi övezetben uralkodik a törpefenyő és a havasi gyepek. Itt kezdődik a gyepphagások (*poloninák*) világa. A park területén közel 1000 növényfaj

található, amelyek közül 94 igazi növényritkaság. A hegyoldalak erdeit 50 fafajta és 90 féle cserje tarkítja. Gazdag és változatos a park állatvilága is: 43 emlős-, 91 madár-, 19 halfaj mellett él itt 12 féle kételtű és 8 fajta csúszómászó. A fauna 22 fajta védetté nyilvánított. Évente kétszer: május 1-jétől – július 12-ig és szeptember 15-től – október 15-ig csendes időszak van. Ilyenkor tilos a park megjelölt részeit látogatni.

Ebben az idilli környezetben, az út mellett az Árpád-vonal egyik épen megmaradt bunkere újabban kiépített turisztikai látványossággá alakult, ahol a vándort. A folyó mindkét oldalán, a hegyoldalban még számtalan ép és romos állapotú betonbunker emlékeztet a magyar honvédség eme büszkeségére.

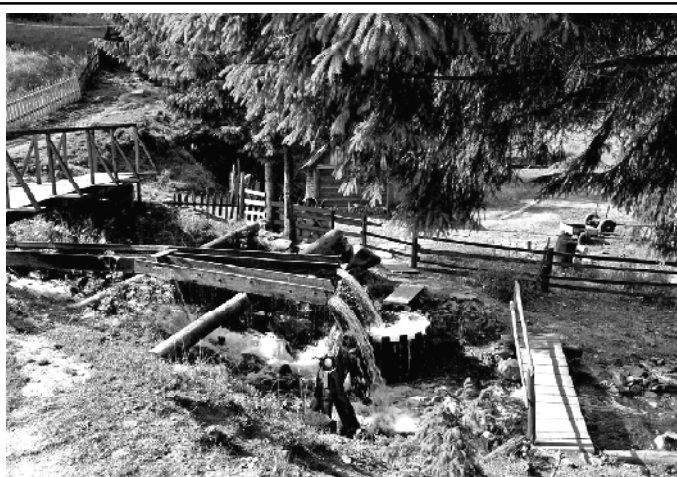
A Talabor hídján átkelve érdemes jobbra fordulva egy kis kitérőt tenni. Abal oldali mellékvíz, az Ozeranka-patak (*Csorna Rika, Tavas-patak, Feketevíz*) völgyében 4 km-es túrával eljuthatunk az 1868-ban

Az Árpád-vonal emlékhely

A tó a havasról

Kallókád a tóból kifolyó patakon

A Szinevéri-tavon tutajozni is lehet

◀ olasz hadifoglyokkal építettett Ozerankai-klauzúrához. Ezt a fantasztikus létesítményt a Kárpátaljai Hírmondó 2015/3. számában bemutattuk.

A Talabor partján, a nemzeti parkban igazi kempingező terepen vezet az utunk: vízpart, hegyek, erdei tisztások, medvemenhely, csend és nyugalom mindenütt. A csendet a madárdal mellett csak a zuhatagok harsogó csobogása töri meg. Balról, a Kamjanka-hegy oldalából aláúduló patak fantasztikus látványú zuhatagként érkezik a Talaborba. A jobboldali mellékpatak, a Sztudenij torkolatánál egykor vízfogó volt, a Sztudena-gát. Nyomai még helyenként felfedezhetők. Áthaladunk Határhegy (Zahorb) 75 fős ruszin falun, mely közigazgatásilag utunk következő településéhez, Felsőszinevérhez (*Szinevirszka Poljana*) tartozik. A szintén ruszin község lakossága 1354 fő. Legkorábbi írásos emléke a XVII. századból való, bár 1715-ben mindössze 8 jobbágylakója volt. A helyiek tudomása szerint, a Talabor bal partján épült egykori görögkatolikus fatemplom keresztjét egy vihar átvitte a folyó jobb partjára. A hívek, Isten akaratába beletörődve, a templomot átszállították a kereszthez, és újra felépítet-

Szinevér – a könnyekből fakadt tengerszem

ték. Az 1817-ben épült egykori görögkatolikus Szűz Mária Oltalma-fatemplom a falu központi részén, az út bal oldalán, dombon áll. A kettős nyeregetetős, hosszas elrendezésű templom szentélye keskenyebb a hajónál és a bábinecnél. A bábinec felett barokk torony emelkedik. A templom mellett a XIX. században épült harangláb áll. A templomot a szovjet rendszer idején átadták az ortodoxoknak, akik ma is birtokolják. Az újjáéledt görögkatolikus felekezet 1999-ben új templomot épített.

Elhagyjuk a falut. Az egyre keskenyebb Talabor partját megszámlálhatatlan, az Árpád-vonalból itt maradt harckocsiakasztó betongúlával erősítették meg. Rövidesen terjengősebb részhez, különböző idegenforgalmi létesítményekkel kiépített völgykatlanhoz érkezünk. Ez a Szinevéri Nemzeti Park legfrekvenciáltabb része. Itt, balra fordulva, a Talabor fahídján át tudunk feljutni Kárpátalja legnagyobb természetes tavához – a Szinevéri-tóhoz. Autóbusszal csak a kialakított parkolóig lehet közlekedni, de sze-

mélyautóval fizetség fejében a tóhoz is fel lehet menni. A tóhoz vezető, mintegy félórás gyalogutrát, a fizető kapun át, kellemes környezetben, kiépített úton, szemet gyönyörködtető, festői környezetben tehetjük meg.

A nemzeti park északi részén, kb. 10 ezer évvel ezelőtt a Kraszna-havas déli lejtője mintegy 250 m szélességben leszakadt, és a csuszamlás a Szinevér-patak völgyét elzárta. Így a Tó-havas (*Tóhegy, Ozirna, 1495 m*) lábánál keletkezett tavat négy patak és néhány forrás táplálja vizével. Közvetlenül egyetlen patak sem veszi kezdetét a tóból, de a tó délkeleti partjától mintegy 60 m-re, az egykori csuszamlás alól egy ér tör a felszínre, és azon át elfolyik a tó felesleges vize. Ezzel magyarázható a tó vízháztartásának önszabályozó rendszere. A tó közepén egy kis sziget emelkedik ki, melynek tengerszint feletti magassága 989 m. A Szinevéri-tó méretei az évszaktól és a vízhozamtól függően változnak: vízszintingadozása néha még a 3 m-t is meghaladja, vízfelülete 4–7 hektár, közepes mélysége 8–10 m, legnagyobb mélysége 23 m, átmérője kb. 500 m. A tó medre köves, néhol agyagos, vize oxigénben gazdag. Annak ellenére, ▶

Színy és Vér szobra

Idill a Tóhegy oldalában

hogy nyáron, néha a felső vízréteg 20 fokra is felmelegszik, lejjebb a víz csupán 5–8 °C-os.

Fönről, a hegyekből letekintve, fantasztikus látványt nyújt a tó: a mélykék színű vizet karéjozó fenyvesek, mint szempillák a szemgolyó körül, közepén a kis szigetekcske pedig mint a pupilla. Ezért nevezik az itt élők a tavat tengerszemnek. Kárpátalja egyik legszebb csücskéhez több monda is kapcsolódik. Ezek közül az egyik a következőképpen szól:

Valamikor, réges-régen az e vidéket birtokló grófnak egy csodálatosan szép leánya volt. A leány ragyogó kék szemében a Kárpátok tiszta égboltjának mérhetetlen kéksége tükröződött, ezért nevezték el Színynek, ami magyarul kéket jelent. Egy alkalommal, amikor a gróf a hegyi pásztorok és favágók munkáját ellenőrizte, vele tartott leánya is. Színy virágot szedett az erdei tisztáson, amikor egy pásztor síp felbomlás dallama ütötte meg a fülét. Lábai önkéntelenül is a zeneszó irányába vitték, s egy tisztáson megpillantotta a pásztorsípon önfeledten játszó pász-

Szinevér – a könnyekből fakadt tengerszem

torlegényt. A legény észrevette a leányt, félbeszakítva játékát megkérdezte:

– Te ki vagy?

– Én Színy vagyok, ezek a hegyek és erdők apám birtokai. És te ki vagy?

– Én Vér vagyok, a gróf pásztorja.

A leány megkérte a legényt, folytassa játékát. A fiú örömmel tett eleget a kérdésnek, és egészen alkonyatig gyönyörködött a leány a pásztorsíp csodálatos hangjában. Amikor elbúcsúztak, Színy megígérte Vérnek, hogy máskor is meglátogatja. A többszöri titkos találkozás során kapcsolatuk mély érzelmi tartalommal töltődött. A gonosz emberek irigysége határtalan volt, és a fiatalok viszonyát beárulták a grófnak. A gróf megtiltotta leányának, hogy egyrangjához méltatlan pásztorfiúval találkozzon. A legény várta a találkozást Színnel, helyette azonban a gróf szolgái érkeztek. A pásztorsípon játszó legényt észrevétlenül hátulról közelítették meg, majd a hegyről egy nagy követ gördítettek reá. Amint a leány erről tudomást szerzett, rohant erdőkön, hegyeken át a tett színhelyére, ott átölelte a legényt eltakartó követ, és zokogott. Csak sirt és sirt, folyt a könnyei, mígnem a tisztáson egy tavat képeztek, ugyanolyan kéket, mint az ő szemei, ugyanolyan kéket, mint a Kárpátok feletti égbolt. Az emberek a tavat a szerelmesekről Szinevérnek nevezték el.

A két szerelmes emlékét a tó partján egy fából faragott, 30 m magas és 13 tonna súlyú szoborkompozíció őrzi. A vörösfenyőből készült alkotás Ivan Brovgyi és Mihajlo Szanics munkája.

Öröndetes, hogy a Szinevéri-tó környékének idegenforgalmát újjászervezték. A felújított erdőszlak várja vendégeit, akik számára nemcsak szállást és étkezést kínál, hanem hegyi gyalogos és lovas túrákat, horgászati, vadászati lehetőséget, sőt az extrém sportokat kedvelőknek az egykori katonai bázison (lokátor állomás) katonai és túlélési programokat is szerveznek.

A bakancsosokat csábítóan hívogató a jelzett túraútvonalak. A kék-fehér jel-

zést követve, feljuthatunk a Tóhavasra. Innen, jobbra fordulva 2,5 km megtétele után a Birok csúcsra juthatunk, ahol csodálatos kilátás tárul elénk Felsősebes (*Verhnyij*

Bisztrij), Leveles (*Lopusne*) településekre és a Gorgánok hegygerincére. Még 3 km-t megtéve, a Viskivszki Gorgánon (1439 m) elérhetjük az egykori ezeréves határt, a mai Kárpátalja és Ivano-Frankivszk (*Sztaniszlav*) megyék közigazgatási határát. 1,5 km-t megtéve leereszkedhetünk Kárpátalja és egyben Ukrajna legmagasabban fekvő településére, Szvobodára (*Szloboda*, 912 m). A 239 fős falu nevét a Szvoboda-patakról (*Szloboda*) kapta, melyen egykoron vízfogó is volt. Ha követjük a patakot, a balról meredező Ágasetető (*Sekul, Szekul*, 1369 m) megkerülése után kelet felől az Ágas-patak (*Rosztoka*) csatlakozik a Szvobodához. Az egyesüléséből jön létre a Talabor. Egyébként valaha az Ágas-patakon is volt gát. A Talaboron pedig lejuthatunk a Szinevéri-tóhoz felvezető út fizető kapujához.

Kép és szöveg:

Kovács Sándor

Faház Felsőszinevéren

A Kamjanka-vízesés

Aktuális

Európai szakemberek vizsgálják a szlalinai sóbánya állapotát

Ukrajna kormánya a Kárpátaljai Megyei Tanács kezdeményezésére 2016 elején az Európai Unióhoz fordult asóbányakritikus helyzete miatt. Aközelmúltban az Európai Bizottság képviselői Ukrajna mezőgazdasági és élelmiszeripari, illetve környezetvédelmi és a természeti erőforrások minisztériumának, a Rendkívüli Helyzetek Állami Szolgálatának, valamint az ukrán tudományos intézmények szakembereivel a helyszínen tájékoztak a kialakult helyzetről. Joó István miniszteri biztos vezetésével magyar szakemberek is bekapcsolódnak az aknaszlalinai sóbánya állapotának felmérésébe.

A tárgyalásokon részt vettek Barta József, a megyei tanács alelnöke, Viktor Mikulin, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal elnökének helyettese, valamint a megyei szakszolgálatok munkatársai. Aszakemberekkel Hennagyij Moszkalj kormányzó is találkozott.

– Asóbányák, az allergológiai kórházak már lassan tíz éve leálltak, bezártak. A föld alatt utat tört magának a víz, különböző anyagokat oldva ki a talajból. Ha ez a víz a Tiszába kerül, az ökológiai katasztrófához vezethet, amely nemcsak Kárpátalja, de Magyarország, sőt egész Európa számára súlyos következményekkel járhat – jellemezte a helyzetet a kormányzó. Hozzátette, hogy az országnak nagy szüksége lenne a sóbányára, hiszen az egyetlen jelenleg is működő sóbánya, az Artemszil, húsz kilométernyire található a terrorrelles műveletek övezetétől.

Edmunds Akitis, az Európai Bizottság főigazgatójának képviselője elmondta, hogy hosszú folyamatról van szó: a helyzet tanulmányozása után projektet dolgoznak ki a következő szakértői csoport számára.

(Internet)

Az induló új nap neszezése utcalommal tölt el: odakinn az utcán a járdát borító levél-szőnyeg halkán surrog az emberek sietős léptei alatt, egy kis cinke hangosan cippantva köszönti a fényességes októberi reggelt, a konyha felől frissen főzött kávé illata kúszik be a szobámba, ahogy minden reggel. A takaró alatt nyújtózva, félálomban azon tűnődöm, hogy minden éppen olyan, mint régen, amikor még élt az apám, csak az ő csoszogó léptei nem hallatszanak be a folyosóról, pedig én azt lesem. Elmult tiz éve annak, hogy meghalt kilencvenkét éves korában, de én még most is úgy érzem, hogy csak nemrég történt. Talán, mert olyan gyakran álmodom róla. Az éjjel is! Bár reggel többnyire nem emlékszem arra, hogy mit. Épp csak résnyire nyitom ki a szemem és kitapogatom a rádió gombját: szeretem ágyban fekvé meghallgatni a reggeli híreket, azt, hogy mi történik a nagyvilágban. Igaz, mostanában jót ritkán hallani.

A bemondó jól ismert hangja helyett azonban egy ismeretlen nyelven szaporán pergő női hangot hallok, s bosszúsán nyúllok a keresőgombhoz, hogy a megszokott állomásra állítsam vissza a rádiót, amikor egy kellemes férfihang gitárkísérettel aláfestve, egy valamikori, egykor gyakran hallott, fiatal lányként általam nagyon kedvelt dalt kezd énekelni. Az *Ezüst gitárt*. Azene egy szempillantás alatt a szárnyaira emel, és én majd' hatvanévnit repülök vissza az időben.

... Október van, 1956 októberének huszonharmadik napja. Iskolába indulás előtt reggelimmel birkózva ülök a konyhaasztalnál, úgy hallgatom a vezetékes rádió recsegő-ropogó hangját. Forradalomról vagy ellenforradalomról hadar valamit a bemondó... Nem igazán értem, de valójában nem is érdekel. Aztán a beszélőnek váratlanul torkán akad a szó, a háttérben mintha fegyverropogás hangja hallatszana, lövések dördülnek... Értetlenül fordítom a fejemet a készülék felé, az egészről nem érteni semmit, ám ebben a pillanatban a rádióban felszendül a nagyon divatos sláger, az *Ezüst gitár* simogatón kellemes dallama, s én mindent feledve már együtt dúdoló a dalt az énekessel.

Táskámat jókedvűen lóbálva igyekeztem az iskolába, nehogy elkéssek. Az akkor még 4. számú, ma már Kossuth Lajos ne-

Emlékek hatvan év távlatából

vét viselő magyar tannyelvű középiskola udvarán az izgatottan sustorgó diákok kisebb-nagyobb csoportokba verődve vártak a becsengetésre. Az ügyeletes tanárok szokatlanul feszült arccal állodogáltak a folyosón, és zavartan, egymás tekintetét kerülve beszélgettek.

... Mennyire naiv, tapasztalatlan, a mostani kamaszokhoz mérten tájékozatlan és szűk látókörű tinédzser voltam, voltunk mi, a nagy többség, azokban a régi időkben! Alig értettük, úgy is mondhatnám, nem sokat fogtunk fel azokból a dolgokból, ami körülöttünk zajlott, amit hallottunk vagy szigorúan behatárolta az életünket. Rózsaszínben láttuk a világot – úgy, ahogy azt a szovjet propaganda belénk sulykolt. Később, amikor megkezdődött a tanítás, s én már a padomban ültem az emeleti, utcára néző osztályunkban, még mindig az *Ezüst gitár* melódiája visszhangzott a fülemben. Magamban némán zúmmogtam a dal szövegét, amelyet az utcáról felhallatszók szokatlanul erős, dübörgő és vészjósló hang sem tudott elnémitani bennem. Szünetben egymást lökdösve, fűrtökben lógtunk a nyitott ablakokban, onnan lestük az ágyúcsöveiket az országhatár felé fordító, egymásba erő tankok sokaságát, amelyekről, amikor észrevettek bennünket, lányokat, vidám arcú kiskatonák integettek felénk. Ellentétben a tisztekkel, akik szúrós szemmel, dühösen nézettek az irányunkba. Némelyik haragosan intve kezével, jelezte, hogy tűnjünk el az ablakokból, ne bámszkodjunk. Nem értettük a haragjukat, belőlünk a látvány csupán érdeklődést váltott ki, tetszett, hogy a tankok on ülő srácok észrevettek, érdeklődnek irántunk.

Napokkal később döbbenünk csak rá, mi válhatta ki a tisztek haragját, amelynek többször is a tanúi lehettünk, ha a tankok a Magyarország felé vezető utcán, az iskolánk előtt összerolódva kényszerpihenőt tartottak, hosszabb ideig várakoztak. Az intézményt figyelő tisztek mogorván szemlélték az iskola falán a felül orosz nyelven, alatta pedig magyarul, latin betűkkel írott táblát, amelyen az iskola neve volt olvasható. Bizonyára ennek a látványa dühítette őket.

Mert akkor már halottakkal

voltak tele a pesti utcák. És nemcsak felnőttekkel, hanem hozzánk hasonló korú gyerekekkel, tizenéves fiúkkal és lányokkal, akiket orosz ágyúgolyók vagy gépfegyverek öltek meg, mert Molotov-koktélt hajgáltak a háztetőkről vagy a házak ablakából a szovjet tankokra. A rádióból meg szólt, egyre szólt, megállás nélkül, mást már nem is igen hallottunk, mint a puskaropogással aláfestett dalt: *Dalolj csak, ezüst gitár*... Talán, mert ez az egyetlen lemez maradt meg épségben, amikor az orosz harcokcsik a Magyar Rádió épületét ostromtűz alá vették. De én akkor már, ha meghallottam ezt az éneket, sírtam a rádió mellett, és elborzadva szorítottam fülemre a tenyeremet.

Az iskolában alig vártuk az órák közti szüneteket, hogy az ablakhoz szaladva lássuk, mi történik odalenn az utcán. Az osztálytársaim közül István volt a leg tájékozottabb, a legjártaabb a magyarországi forradalmi események tekintetében. Többször említette, hogy neki is ott lenne a helye a pesti utcákon, szívesen segítene az ott harcoló magyar fiataloknak. Atanítás után mi többnyire együtt mentünk haza az iskolából, szomszédok voltunk, és ilyenkor beszéltemek erről.

– Nem akarom hallani, és te se emlegessd ezt, apám azt mondta, meg se mukkanjunk a magyar eseményekkel kapcsolatban, mert nagyon nagy baj lehet belőle! Anyukádat börtönbe zárhatják, pedig nektek csak ő van, egyedül nevel benneteket. Ha téged nem is, de az idősebb testvéreidet megbüntethetik, letartóztathatják, hát gondold meg, mit beszélsz, és vigyázz, kinek mondd!

Ó komolyan bólogatott:

– Azt hiszem, apukának igaza van, ő pontosan tudja, hogy miért mondja, amit mond. De nekem akkor is tenni kell valamit!

Hangjából sütött a lelkesedés, arcán lángot vetettek szeplői:

– Ne félj, nem csinálók boldogságot, csupán egy kis mókára gondolok...

– Inkább ne, azt se, hallod!

– Ó, nincs miért aggódnod! Véletlenül nincs otthon néhány elhasznált, kidobnivaló radírgumid?

– De, gondolom, van.

– Nekem tudnád adni?

Bólintottam.

– Jó, akkor délután átugrom érte.

Csak amikor elvitte, akkor jutott eszembe, hogy meg sem kérdeztem, mit akar kezdeni az elmorzsolódott, apró gumidarabkákkal.

Aznap este apám szokatlanul jókedvűen, úgyis mondhatnám, az örömtől ragyogva jött meg a munkából. Abban az időben Borzsovára járt ki dolgozni, ott működötték Horváth Bandi bácsival az élelmiszer gyártó kombinát ecetgyártó részlegét. Bandi bácsiról annyit tudtam, hogy meggyőződéses baloldali érzelmű, kommunista ember – ellenében az apámmal. Ennek ellenére mégis barátságban éltek, megértették egymást. Ma is magam előtt látom a férfi galamb-ősz fejét, amint a sakktábla fölé hajolva győzködi apámat a szovjet politika helyességéről, amit apám fejcsóválva, határozottan elutasít.

Apám öröme az volt az oka, hogy egy rossz irányba igazított szovjet tank, amely a falun át a határ felé tartott, nem ismerete az utat, és egyenesen belehajtott a Borzsa folyó holtágába. Hát, legalább egy orosz tankkal kevesebb tapossa el a magyar szabadságharcot... Aztán anyának halkán suttogva, hogy lehetőleg én ne halljam, hozzátette: képzeld, Bandi, a kommunista párt hí aktivistája is azt mondta, bár így pusztulna oda minden orosz tank! Elgondolkodva és fejcsóválva fűzte hozzá: van benne igazság... Csak az a két szerencsétlen kiskatona ne fúlt volna vízbe! Azokat is várja otthon az édesanyjuk, ahogyan rám várt az anyám évekig a háború után, hogy hazatérjek a „háromnapos munkából”, az Urálon túli Nevjanszkból. Enugyan megkínzóztan, félholtan, de élve hazakerültem, ám a két bátyám nem, soha többé! Ahogya Pesten legyilkolt gyermekeiket is hiába várják haza szüleik...

Másnap a nagyszünetben Istvánra lettem figyelmes. Az osztályban csak néhányan maradtunk benn, és csak én figyeltem fel arra, hogy valamire készül. A nyitott ablaknál állva a zsebéből tintával átitatott radírdarabkákat kotort elő egy tasakból, amelyeket egyenként, a hüvelyk és a mutatóujja között kifeszített, csúszlinak alakított, vékony gumiszálra téve készült külön, az iskola előtt most is várakozó, tankokon üldögélő katonákat megcélozva. ►

Emlékek hatvan év távlatából

– Bolond vagy, ne tedd – suttogtam neki izgatottan, és a könyökét elkapva igyekeztem elrángálni az ablakból magam felé húzva, a fal takarásába. Csakhogy elkéstem. A nedves gumilövedék kirepült és egyenesen belecsapódott a fejét felemelő, éppen felénk néző tisztnek a homlokába. A tiszt akorát ordított, mintha tényleg golyó találta volna el, és futva vágatott be az iskola épületébe, nyomában egy másik tiszttel.

– Ürsten, ezek azonnal itt lesznek! Tépd le a kezdről máris és add ide azt a gumit meg a többi vacakot is a zsebedből, zacskóstól, mindenestől!

Az utolsó padnál álldogáló és uszonnájukat eszegető osztálytársak az egészről semmit nem vettek észre, s én kísértélva az osztályból, a folyosón már rohantam, megcéloztam a lánymosdót. Mindent beledobáltam a vécébe, vízzel lehúztam és visszatérve az osztályba, nagyot sóhajtván beültem a padba. Eppen akkor csengettek be az órára, és az igazgató falfehéren, a két orosz katonatiszt dühtől eltorzult arccal, egyiknek a homlokán egy csúf tintás folttal, már ott álltak az osztályajtájában. A vallatás nem járt sikerrel, a táskák, zsebek kiforgatása sem, ám a gyanú mégis Istvánra terelődött: elárulták a tintás ujjai, bár rábizonyítani nem igazán tudtak semmit. Őt az igazgató és a tiszték levitették magukkal a tanáriba. Mindenki csendben lapult, meg voltunk ijedve, senki nem értette, mi történt. Az óra végén jött vissza a fiú. Arca vörösen virított, de ez most nem a szepők miatt volt, igyekezett férfiasan viselkedni, némán nyelte a könnyeit. Csak a pillantásommal kérdeztem, s ő ugyanúgy válaszolt: nincs baj. Aztán az anyját többször is behívatta az igazgató, de szerencsére a dolognak nem lett folytatása.

A történeteket soha többé nem emlegettük, velem se beszélt róla a fiú egyszer sem. Noha engem furdalt a kíváncsiság, de valahogy úgy éreztem, jobb nem bolygatni, el kell feledni az egészet.

A következő vagy az azt követő őszelel táncestély volt az iskola tornatermében. Az idő lassan begyógyította a sebeket, az élet ment tovább, és mi fiatalok voltunk. Nagyszerű lemezekre táncoltunk, egyik sláger jobb volt, mint a másik. Akkor már a legmenőbb szám az *Oly távol, messze van hazám* szívfájdítóan szép dallama volt, no meg a *Bárhogy lesz, úgy lesz...* Még a vízcsapból is ezek a dalok folytak...

István felkért egy táncra, és én, belefeledkezve a tangó gyönyörűségébe, alig figyeltem rá, amikor megszólalt: köszönöm, amit értem, a családunkért tettél, hogy nem árultál el soha senkinek! Ezért nem tudhatták, hogy én voltam a hunyó... Hatalmas tenyere volt a tisztnek, sokáig éreztem arcomon az ütések nyomát. Tudom, gyerekes lesz, amit most mondok, de akkor úgy éreztem, én is tettem valamit a magyarok ügyéért. Bólintottam: tudtam, és nagyon bátorak tartottalak érte! Táncoljunk! Érdekes, te is észrevetted, hogy az *Ezüst gitárt* valahogy évek óta nem hallani a rádióban, s máshol sem? Nem mintha bánnám, eleget hallottuk, volt időm meggyűlölni! Akkor, november elején hallgatott el egyútt a rádióval... Amikor újra megszólalt a Kossuth adó, többé nem játszották le.

... Csak most, valamilyen idegen nyelven. Istenem, ennyi évnek kellett elrohannia, hogy újra hallhassam. Már nincs bennem gyűlölet, csak csendes fájdalom, amellyel a múlt emléke most megérintett. Vajon a szövege ugyanaz, ami a magyar változaté volt? *Dalold el, ezüst gitár...*

Weinrauch Katalin

Könyvbarátok

Még javában szovjet levegőt szívunk Kárpátalján, s talán fel se merült bennem és családomban a Magyarországra való áttelepülés szándéka. Rokoni szálak nem fűztek az anyaországhoz, más lehetőség pedig nem volt egy ilyen folyamat elindításához.

Nos, ebben a korban történt, hogy Szovjetunió-szerte létrehoztak egy olyan ártatlan egyesületet, mely a könyvbarátok társasága nevet viselte. Bár sohasem voltam „könyvmoly”, de engem is beléptettek eme egyesülésbe. Sőt feleségemet is, ami érthetőbbnek tűnt, mert ő a beregszászi városi gyerekkönyvtárat vezette. Szóval mindketten a könyvbarátok társaságának tagjai lettünk.

Bevallom, én nem sok hasznát vettem e megtiszteltetésnek, azután sem olvastam többet, mint azelőtt. Inkább csak a szakmámmal kapcsolatos könyvek kerültek a kezembe. Elfoglaltságom mellett örültem, ha átfutottam a napilapokat, a rádióból meghallgattam a reggeli híreket, olykor megnéztem a tévében a késő esti híradót. Könyveket is csupán státuszszimbólum gyanánt vásároltam, vagy olyan kiszámítással, hogy majd nyugdíjas éveimben legyen mit olvasnom. Őszintén bevallom, ez utóbbi sem jött be. Beléptt helyette az internet, bár azt is egyre ritkábban veszem igénybe öregségi gyógyíthatatlan szembetegségem miatt. Nyugdíjas éveimben viszont esténként rendszeresen kinyitom a világ legszebb, legértékesebb könyvét – a bibliát. Elolvassom a bibliaolvasó kalauz szerint aznapra javasolt ó- és újszövetségi igéket. Ennél nincs szebb és értékesebb olvasmány. Jó érzés ilyen tudattal elaludni.

De tekintünk vissza abba a korba, amikor eljött anyaországba való átköltözésünk ideje. Nejemmel kárpátaljai könyvbaráti tagságunknak búcsút intettünk, de a tulajdonunkban lévő könyveink nem hagytak cserben, továbbra is hűségesen ragaszkodtak a barátságához, olyannyira, hogy igyekeztek velünk tartani, majd budapesti kicsiny panellakásunkban úgy elterpeszkedni, hogy mozogni is alig tudtunk.

A megpakolt papírdobozok között bukdácsolva töprengtünk, hogyan helyezzük el őket. Nincs elég könyvespolc, de több nem is fér el a lakásban. Tanakodtunk, miként váljunk meg a könyvektől. Papírhulladékká dobni vétek! Antikváriumba leadni elég problémás, meg nem is érdemes cipekedni vele. Mi legyen hát a sorsuk? – törtük a fejünket nejemmel továbbra is könyveink között téblábolva. Végül úgy döntöttünk, hogy több könyvet nem vásárolunk. Sőt, a felesleges könyvektől próbálunk megszabadulni. Mi, a könyvbarátok társaságának egykori tagjai most ilyen szörnyű elhatározás-

ra vetemedtünk! És miért? Mert szégyen ide, szégyen oda, én a könyveimnek a felét még fel se nyitottam. Van, aki bevallja, van, aki nem. En az előbbiekhöz tartozom. Sajnos az emberiség többsége az utóbbi állásponthoz igazodik.

Aztán azt találtuk ki, hogy tízezeres épületünk bejáratánál a kukásláda mellett lévő beton emelvényre helyezzünk néhány szépirodalmi kötetet, hogy az arrafelé csellengő hajléktalanok, vagy az éppen azon tájon barangoló kukázók ismétlájának némi kulturális táplálékra. Próbálkozásunk sikerrel járt, a könyvek gazdára találtak.

Bántott, furdalt, marcangolt lelkiismeretünk kegyetlen tettünk miatt, de sajnos továbbra is folytattuk a könyvrostálást. Kezünkbe kerültek a Kárpátaljai Magyar Könyvek sorozat példányai is, melyek az Ungvár-Budapest Interim Kiadó gondozásában jelentek meg.

Értékes könyvek Kárpátaljával kapcsolatban, néhány példány megduplázva.

Jött az újabb ötlet. Elvittem ezeket a példányokat a Budapesti székelő Kárpátaljai Szövetség irodájába, ahová, mint elnökségi tag, bejáratos voltam. Gondolván, hogy kárpátaljai köztársaság emberek járnak oda, hátha valaki hasznát veszi a könyveknek. Elhelyeztem a könyvespolcon, mellette a következő felirattal: „Ha érdekel, nyugodtan elviheted!” Ez a próbálkozásom is sikerrel járt, a kínálat hamar gazdára talált. Lelekiismeretemből eltűnt a fűrészszerző, éreztem, hogy jót cselekedtem.

Most azzal folytatom, hogy családom Budapesti kerületünkben lévő egyik református gyülekezet tagja, sőt jómagam presbitere is vagyok e közösségnek. Egy alkalommal presbitertársam, ismerve kárpátaljai származásomat, ajándékkal akart kedveskedni és istentisztelet után táskájából néhány könyvet vett elő.

– Bizonyára érdekelni fogják ezek a könyvek! – és szeretettel felém nyújtotta ajándékát.

Amikor rápillantottam a könyvekre, hirtelen nem tudtam szóhoz jutni. Aztán önkéntelenül kitört belőlem a nevetés – nemrég elpasszolt könyveim kerültek szemem elé.

Ajándékozom nem tudta mire vélni viselkedésem, míg nem tisztázódott a nevetséges helyzet. Ugyanis ő is ajándékba kapta ismerősétől, akivel mindketten tagjai egy kertbarátok társaságának.

Öt álltam hozzám ragaszkodó könyveimmel a kezemben. Ez lenne hát az igazi barátság? Kissé elszégyelltem magam. Vagy talán nagyon is? Feleségemmel egymásra néztünk, gondoltunk egyet és elmentünk egy bútorboltba könyvespolcot venni...

Schober Ottó

A magyar gimnázium több mint iskola

A Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium (BMG) vidékünk egyik legjobb ta-
nintézménye. A Kárpátaljai Pedagógus-továbbképző Intézet
nemrég nyilvánosságra hozta a 2015/16-os tanév
tantárgyi vetélkedőinek eredményeit, s a versenyen
szerzett díjak számát tekintve rangsorolta a
megye iskoláit. A tízes listán – egyedüli magyar
tannyelvű oktatási intézményként – a BMG az elő-
kelő ötödik helyet foglalja el. Az általa kibocsátott
szinte valamennyi diák felvételt nyer valamelyik
felsőfokú tanintézménybe. Az elmúlt tanév sikereiről,
problémáiról beszélgettünk Szabó Árpád igazgatóval.

– Mint ahogy eddig minden évben, most is büszke vagyok diákjainkra. Nem véletlenül! A 2015/16-os tanévben a járási tantárgyi vetélkedőkön 105 dobogós helyezést érttek el gimnáziumunk tanulói. 32 első, 39 második és 34 harmadik helyezéssel büszkélkedhetünk. A megyei tantárgyi vetélkedőkről 14 dobogós helyezéssel tértünk haza: 1 tanulónk első lett, 4 második helyet szereztünk, és 9 diákunk a harmadik helyen végzett. Kopasz Rebeka Magdolna végzős tanulónk a magyar nyelv és irodalomból rendezett országos vetélkedőn nem talált legyőzőre: első lett. Az idei Zrínyi Ilona Matematikaverseny kárpátaljai fordulóján 12 helyezést sikerült begyűjtenünk: 5 első, 3 másodikat és 4 harmadikat. A Budapesten megrendezett Nemzetközi Magyar Matematikaversenyről 2 tanulónk dicsérrel tért haza. A Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiait Kutatók által szervezett tantárgyi vetélkedőkön diákjaink 7 dobogós helyezést értek el (2 első, 3 második és 2 harmadik hely). A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség által rendezett tantárgyi vetélkedőkön 76 helyezést szereztünk (29 első, 26 második és 20 harmadik hely).

Az említett eredményeken kívül diákjaink számos alkalommal bizonyították felkészültségüket, így például a Sóstó-Sóstó-hegyi Ciripelő versenyen népmese, vers-próza, népdal kategóriában, a Kecskés Béla és Sütő Kálmán-szavalóversenyen, a Hit, remény, szeretet vers- és prózamondó versenyen, a Sajó Károly Kárpát-medencei környezetvédelmi csapatversenyen, az Apáczai Csere János magyar nyelv, irodalom és kultúra tantárgyversenyen, a Határtalanul magyar szavalóversenyen, a Simonyi Zsigmond helyesírási versenyen, valamint a Nemzetközi Kenguru Matematikaversenyen. Ezeknek és a korábbi eredményeknek köszönhetően kitűnő minősítésű tehetségpont vagyunk. Összel kell megvéde-nünk ezt a megtisztelő címet. Remélem sikerül, mert eredményeink tükrében ez év tavaszán felvettük bennünket az EU-s tehetségpontok nagy családjába. Ennek köszönhetően használhatjuk a logójukat, és részt vehetünk EU-s pályázatokon.

– *Ha jól tudom, ahogy sikereiből, úgy támogatókból sincs hiánya...*

– Így van. A Bethlen Gábor Alaptól az idén először 600 000 forintot nyernünk a Kárpát-medencei osztály itt-tartózkodásának a finanszírozására. 200 000 forintot kaptunk tehetségpontunk technikai bázisának fejlesztésére. Rengeteg jóakarató ember ismeri el anyagilag is a gimnáziumban folyó áldozatos munkát. Szép példa erre a Zrínyi Ilona Matematikaverseny lebonyolításához nyújtott támogatás. Sokan segítettek, hogy a győzteseket méltóképpen díjazni tudjuk. Egy vállalkozó például 4000 hrivnyát ajánlott fel névtelenül, Babják Zoltán polgármester és Petruska István, a járási állami közigazgatási hivatal elnöke magánemberként járultak hozzá a díjazottak támogatásához. Ezenkívül a KMPSZ, Drobcák Erzsébet, Bencze Éva, Szoboszlai István, Barna György és Rácz Sándor vállalkozók nyújtottak anyagi segítséget. Köszönetet kell mondanunk Magyarországi Beregszászi Konzulátusának és Szalipszki Endre főkonzulnak, aki több alkalommal is nyújtott anyagi és erkölcsi támogatást intézményünknek. Rendszeres támogatóink közé tartozik Zán Fábán Sándor, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke és Nagy Béla, a

KRE főgondnoka, valamint a Bárdos Péter vezette Nieuwleusen-Karpaty Jótékony-sági Alapítvány.

– *Hosszú évek óta szerepel a napirenden a gimnázium új szárnya építésének kérdése.*

– Fájó pont ez nekünk. A kérdéssel kapcsolatban vannak hírek, híresztelések, amelyekről mi is csak a szóbeszédből, facebook-oldalakról és a sajtóból értesülünk, de semmi konkrétum nem történt az ügyben. Mindenesetre bizakodásra ad okot, hogy sokakat foglalkoztat a gimnázium sorsa. Megragadva a nyilvánosság adta lehetőséget, szeretném leszögezni: minden kérdésben, amelyek a gimnázium javát szolgálják, hajlandók vagyunk tárgyalóasztalhoz ülni. De ami az egykori 2. számú iskolába való átköltözést illeti, mi inkább szeretnénk a mostani helyünkön maradni. Először is azért, mert a jelenlegi épületünk a Beregszászi Királyi Allami Főgimnázium fiúkollégiuma volt, tehát kötődik a gimnáziumunkhoz. Sok embernek nem számítanak, de nekünk nagyon is fontosak az érzelmi szálak. Ebben az épületben ünnepeltük gimnáziumunk újraindításának 20. évfordulóját, ősszel fogjuk ünnepelni a huszonötödiket. Itt van a Bethlen-szobor, a Sepsiszentgyörgyről származó székelykapu, a kopjafa, amely a honfoglalási emlékmű helyén állott valaha a Verecke-hágón, és amelyet Lados Balázs tanár úrral az élükön budapesti diákok találtak meg és bíztak a gondjainkra. Itt van az életfánk, amely minden évben új levelet hajt. Itt sorakoznak az egykori tanárok és öregdiákjaink emléktáblái, és reméljük, majdan itt fognak sorakozni az újonnan indított gimnáziumunk diákjainak emléktáblái is. És itt vagyunk mi, tanárok, diákok, akik vallják, hogy ez az épület az a hely, amely számukra több mint iskola, ez a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium.

– *Köszönöm a beszélgetést!*

H. Cs.

Dióhéjban

* A Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok Hivatal delegációja, Magyarország Ungvári Főkonzulátusa, valamint a helyi önkormányzat szervezésében Szkole városában felavatásra került az 1941. június 30-i partizántámadás következtében hősi halált halt 13 magyar katona síremléke. A korábban elveszettnek hitt hősi emlékmű leöntött darabjait a közelmúltban fedezte fel Strömpl András munkácsi származású lengbergi lakos, lelkes amatőr hadisír-kutató és Ihor Csudijovics szkolei helytörténész. Ezt követően került sor a magyarországi, valamint az ukrainai központi hadisírgondozó szervezetek vezetőinek közös helyszínbejárására, ahol döntés született a síremlék mielőbbi felújításáról. A tervek szerint a szkolei magyar kegyeleti munka folytatódni fog, és felújításra kerül a Szkole városában állomásozó m. kir. 503. honvéd hadikórházban, valamint a m. kir. 102. honvéd tábori kórházban elhunytak hősi parcellája is.

* Nyugat-Ukrajnában, a Lemberg megyében lévő Sztarij Szambor egykori hírhedt NKVD-lágerének (1944–1949) temetőjében a történelmi egyházak képviselői felszentelték Matl Péter emlékszobrát. Itt lesz a Sztarij Szambori Emlékpark.

* A Kárpátaljai Megyei Tanács plenáris ülésén a jelenlévők áttekintették Orosz Ildikó szóbeli képviselői beadványát, amelyben felvetette a kisgejőci harangöntő műhelynek a Kárpátalja kulturális műemlékei jegyzékébe való felvételét, valamint a kulturális műemlékek megóvása és használata 2016–2020. évi komplex programjának keretein belül történő finanszírozását.

Mint ismeretes, Kisgejőcön született Egry Ferenc ismert harangöntő mester. Az általa készített harangok számos díjat nyertek a párizsi, bécsi, moszkvai, budapesti ipari kiállításokon. Egry Ferenc legnagyobb, 1912-ben készült, 2152 kilogrammos, 159 cm átmérőjű harangja mindmáig működik a debreceni Árpád téri református templom tornyában. Az ungvári skanzenben szintén látható a mester két 1925-ben öntött remekműve.

A község lakosainak elmondása szerint az egykori lakosainak emlékére 1992-ben görögkatolikus templommá alakították át, előtte egy haranglábat állítottak fel egy Egry Ferenc által 1939-ben készített haranggal. 2015-ben a faluban új templomot építettek, így a régi, rendkívüli építmény már nem tesz eleget ezen funkcióknak.

(Forrás: Internet)

Baskírföldön és tatárföldön a magyar rabok nyomában

A GULAG Emlékbizottság támogatásával a pécsi Német Kör szervezésében szerencsésen hazaérkezett az a 12 fős kutatócsoport, amely a kiindulási ponttól a Budapest–Moszkva–Ufa–Oktyabrszkij (a tatárföldi Jelabuga érintésével) útvonalon oda-vissza több mint 6 ezer kilométert tett meg repülővel, autóbusszal és gyalogosan.

A 2016. június 24. és július 2. között zajló uráli zárandokút tagjai voltak a Magyar Televízió stábjában képviseletében Noll Katalin szerkesztőriporter, Csomós István Tamás operatőr, dr. Szilágyi Péter Ferenc, a Miniszterelnökség helyettes államtitkára, Dr. Bognár Zsolt és dr. Dupka György GULAG-GUPVI kutatók, a pécsi Német Kör képviseletében Matkovits-Retz Eleonóra elnök, Matkovits Réka Aléna, Dimitrienko Anna, Árvai András, Szenácz Mihályné (az oktyabrszkiji 1701-es munkatáborban robotoló magyar szülők ott született leánygyermek), Harsányi Zoltánné (Jurij Lapsin alias Arnold György magyarországi unokatestvére, nyugdíjas tanár), valamint Árvai Attila, a Szerencsi Német Önkormányzat elnöke.

Csoportunk bejárta a baskírföldi településeket, illetve Oktyabrszkij várost és a vonzáskörzetébe tartozó községeket (Sztarije Tujmazi, Oktyabrszkij-Narijevo, Moszkovka, Mullin-1, Mullin-2, Alekszandrovka, Bugulma, Pervomajszkoje stb.), eljutottunk a tatárföldi Urusszu, Jelabuga és más helységekbe. E helyszíneken több egykori, második világháborús kényszermunkatábor, hadifogoly-temető azonosítottunk, dokumentáltunk. Találkoztunk Magyarországról, illetve a Kárpát-medencéből (Erdély, Délvidék, Felvidék, Kárpátalja) „málenkij robotra” elhurcolt civilek, hadifoglyok, kitelepített német és magyar családok leszármazottaival, a helyi lakosság (baskír, tatár, udmurt, csuvas, mari és orosz) képviselőivel, akik segítettek a megsemmisített, beépített magyar-német fogolytemetők felkutatásában, emlékhelyek kijelölésében és létesítésében. Ezenkívül a túlélők leszármazottaitól különböző tényfeltáró dokumentumokat, visszaemlékezéseket kaptunk.

Munkánkat mások mellett Lapsin Jurij

alias Arnold György oktyabrszkiji képzőművész, költő, nyugalmazott mérnök és helytörténész, a Pécs környékéről elhurcolt Arnold János volt hadifogoly fia, Farit Számigullin mérnök (Ufa), Dina Dautova idegenvezető (Ufa), Irina Medvegyeva, Oktyabrszkij város múzeumának igazgatója, Greb Voldemár, a helyi, a Volga-mentéről ide telepített német családokat összefogó egyesület elnöke, Kasapov Ravil, a Nyomkeresők helyi múzeumának igazgatója, Oktyabrszkij város magyarbarát értelmiségének képviselői (Szergej Telicsko, Rusztám Kamaletgyinov, Vladimir Dobrin, Oleg Nyikolajev, Ragvik Gabdulin, Albert Uszmánov, Vjacseszlav Muhin, Ruszlán Uszmánov és mások) segítették.

Eredményes találkozókon vettünk részt. A baskír lakosság képviselőinek segítő közreműködésével Oktyabrszkij Mullin-1 temetőben emlékjelet avattunk Konsztantin atya ortodox pap részvételével. Közös kiállítást és értelmiségi fórumot szerveztünk a város központi múzeumában.

Ufában megalakítottuk a Baskír-Magyar Baráti Társaságot, elnöke: Farit Számigullin mérnök (Ufa), felelős titkára: Dina Dautova idegenvezető (Ufa). Felkerestünk több olyan települést, kurgánt, ahol ősmagyarok éltek. Az Ik/Ek folyó völgyében a Musztafino és Tukajevo falu melletti kurgán tetején megszemléljük az ősi oltárkövet és a temetkezések helyszíneit is.

Utunkról riportfilm és könyv készül. A kutatóút egyik legnagyobb negatívuma, hogy Oktyabrszkij város kommunista, ortodox szemléletű vezetői nem kívántak velünk találkozni, és megakadályozták a központi emlékmű felállítását. Azonban tervünkről nem mondtunk le, a központi hatóságok (Moszkva, Ufa) közreműködésével igyekszünk a helyi ellenállást megtörni, tesszük ezt a népi diplomácia eszközeivel és a helyi baskír értelmiségiek támogatásával.

Kutatómunkánkat a Kaukázus környéki régiókban, országokban (Groznyj, Mahacska, Baku, Tbiliszi, Jereván, Kutaiszi stb.) folytatjuk.

dr. Dupka György,
a kutatócsoport szakmai főtanácsadója

„Egységben az erő, erőben a jövő”

Egy nép erejét a nehéz történelmi időkben való elengedhetetlenül szükséges összefogás adja. Az már más kérdés, kinek, kiknek a zászlaja alatt és milyen célok érdekében. A katolikus papköltő, Mécs László ezt röviden, tömören így fogalmazta meg: „Egységben az erő, erőben a jövő”. Írásunk című is ezt választottuk, mert mai körülményeink között ez nagyon is aktuális. Ennek ellenkezőjére történelmünkben számos szomorú példát találunk.

A 2016-os év egy jeles és kétszálmas történelmi eseményünknek is az évfordulója. Emlékezzünk meg róluk!

1456. július 22-én Hunyadi János a Kapisztrán János ferences szerzetes által toborzott keresztes felmentő sereg élén Nándorfehérvárnál nagy győzelmet aratott a török sereg felett. Ennek köszönhetően a törökök fél évszázadig nem indítottak háborút Magyarországra ellen.

1526. augusztus 29-én volt a mohácsi csata, ami egész nemzetünkre nézve óriási tragédiával végződött. A huszonötezer főnyi magyar sereg Tomori Pál kalocsai érsek fővezérsege alatt megütöközt a háromszoros túlerőben lévő reguláris török sereggel, és a kezdeti siker ellenére döntő vereséget szenvedett. A csatában elesett hét főpap (a főpapok akkoriban katonák, hadvezérek is voltak), számos főúr, országnagy és mintegy tízezer gyalogos katona. Eközben Szapolyai (Zápolya) János erdélyi vajda a Tisza bal partján, Szegednél táborozott. Ott esett el a fiatal király, II. Lajos is. (Egyes források szerint lovával együtt vízbe fulladt.) A csatavesztés következményei ismertek. Nemhiába nevezik Mohácsot nemzeti nagylétünk temetőjének.

Végül a legújabb kor egy gyászos évfordulója következik, 1956. Abban az évben október 23-án Budapesten hatalmas tüntetés kezdődött, ami fegyveres felkelésbe csapott át. Ennek kiváltó okai a háború után kezdődő, a szovjet megszállók támogatta kommunista diktatúra és az ezzel járó kiméletlen elnyomás voltak. Az úgymond fasiszta magyarokat meg kellett büntetni. Zsarnokság nehezedett az országra, amelynek természetét Illyés Gyula *Egy mondat a zsarnokságról* című verse döbbenetes erővel ábrázolja. A vers 1950-ben íródott és titokban terjesztették.

Olvasóink számára bizonyára ismert, hogy a Kárpátaljai Szövetség keretein belül működő Bercsényi Miklós Alapítvány 2004 óta minden évben tehetséggondozó tábor szervez kárpátaljai iskolások számára. Az utóbbi években a tábor Budapesten tartjuk a máriaremetei cserkészházban, más szervezetekkel közösen. Idén a Magyar Csodaszarvas Egyesület mellett a Szent Korona Társaság vállalta a szervezését járó munkák nagyobb részét. Ide értendő a szállás és az étkezés biztosítása a tábor résztvevői számára, de főleg a Társaság nevével fémjelzett eszmei, szellemi munka. Ez utóbbi alatt egy a Szent Korona Tannal foglalkozó konferenciát kell érteni, amelyen több értékes és színvonalas előadás hangzott el e témakörben.

A konferencia szervezője a Szent Korona Társaság volt, képviselőjében Mireisz Tibor megbízott szervező – más neves előadók mellett – több előadást is tartott. A konferencián elhangzottakon kívül tőle kaptunk tájékoztatást a Szent Korona Társaság történetéről és eszmeiségéről, amit az alábbiakban olvashatnak.

A Szent Korona Társaság működésének első szakasza 1920-tól 1948-ig tartott. A kommunista kényszerszünet után P. Faddy Ottmár Ferences-rendi atya, a Társaság örökös tiszteletbeli elnöke élesztette újjá és vétette nyilvántartásba a Fővárosi Bíróságon 1989-ben. Jogelődjei körébe az alábbi szervezetek tartoznak: az 1920-1948 között működő Szent Korona Szövetség; az 1920-ban alapított Szent Korona Liga; az 1926-ban alapított Magyar Férfiak Szent Korona Szövetsége, amely 1937-ben vette fel az Országos Szent Korona Szövetség nevet.

A Szent Korona Társaság örökös tiszteletbeli elnökére emlékezve, minden év június 1-jén emlékmisést tartunk.

Magyarország, a Regnum Marianum, Mária országa, Jézus

Urunk édesanyjának örökös tulajdona. Szűz Máriát a Szent Koronával számos festmény, műalkotás ábrázolja, ezért mennyei küldetésünk, hogy ne engedjük elsüllyedni a feledés homályában és megvédjük azoktól, akik semmibe veszik. A Szent Korona nemzetünk becses kincse, nemcsak színaranyból és drágakövekből készített ékesség, hanem annál sokkal több: Magyarország ősi koronája, a nemzet és az ország eredője, évezredek történelmi hagyatékunk legértékesebb darabja, Magyarország mindenkor fohatalma. Koronánk magában hordozza Magyarország történelméről, tanúskodik megannyi viharos időszakáról, a sors csapásaival dacoló magyar nemzetünk bölcs vezéreiről és hőseiről.

A Szent Korona számos hihetetlen viszontagságon ment át, mégis megvan, és itthon van. Fontos tudnunk, hogy ahol a Szent Korona van, ott van Magyarország.

A Szent Korona Társaság tevékenysége kiterjed a Szent Korona Tanterjesztésére, nemzeti értékeink bemutatására és továbbvitelére a Kárpát-medencében, elsősorban az ifjúság által. Tevékenységi körünkbe tartozik még találkozók, összejövetelek, konferenciák szervezése, részvétel egyházi rendezvényeken és a Pálos-hagyományok ápolása a Kárpát-medencében.

A Szent Korona Társaság céljait és eszmeiségét legjobban a Társaság tagjainak az esküje tükrözi, ami így hangzik: „Az egyetemes magyarság minden tagjának és az általuk alkotott országnak szabadságot adó Szent Koronára esküszöm, hogy az egyetemes magyarság közösségteremtő erejének, a Szent Koronának örök és elidegeníthetetlen tulajdonát képező minden értéket, ami a Szent Korona Országának földjén, földje alatt és földje fölött van, a Szent Korona birtokában

megőrzöm, a Szent Korona tulajdonával létrehozott minden értéket kizárólag a Szent Korona tagjai érdekeinek szolgálatába állítom, mindenkinek ellentmondok, aki a Szent Korona Országát vagy a Szent Korona tagjai érdekeit sérti és mindenki ellenállok, aki az egyetemes magyarság és az általa alkotott állam szabadságát, tulajdon- és birtokjogát, értékeit megőrzését sérti vagy veszélyezteti. A Magyarok Istene úgy segítsen földi életemben, ahogyan eskümet megtartom.”

A kárpátaljai diákok, az ungvári Drugeth Gimnázium tanulói a délvideki, nevezetesen tótfalusi fiatalokkal együtt részt vettek az augusztus 20-i Szent István-napi ünnepségeken is. A Máriaremetén, a Szent Korona-dombnál tartott megemlékezésen egyenként bemutatók voltak, elmondták honnan jöttek, elhelyezték a dombra az otthonról hozott marék földet és megkóstolták a megszentelt idei új kenyert. A nap hátralévő részében részt vettek a hagyományos Szent István-napi körmeneten és a hozzá tartozó szertartáson. Este pedig megnézték az ugyancsak hagyományosnak számító, látványos tűzijátékot.

Elutazásuk előtt az immár tizenharmadik tábor résztvevői felkeresték a Terror Háza múzeumot. A budapesti Andrássy út 60. a XX. század közepén kétszer is a rettegek, a fizikai és lelki kínzások színhelye volt. 1944-ben a nyilasok vették birtokukba, majd 1945 elején a kommunista párt terrorszervezete, az AVH. A múzeumban található képek, kiállítási tárgyak, hanganyagok közelmúltunk történelmének legsötétebb korszakát idézik. A gyengébb idegzetűek jobb, ha nem mennek le a pincészintre, mert a félig sötét, hideg zárkák mellett ott láthatók az akasztófa, a vattatömlék és a karcos. Ez egy olyan szűk helyiség, ahol egy ember csak állva fér el, még lerozkadni sem tud. Négy óra után az oda bezártnak már minden porcikája sajog, és a bezártságtól az örület kömlyékezi. Akinek ilyen állapotban vagy más kínzásokban volt része, az mindent bevallott, amit ráfogtak és mindent aláírt, amit eléje tettek, akár a saját halálát is ítélték.

A Terror Háza egy hatalmas felkiáltójel, mementó. Arra figyelmeztet, hogy mániákus, a saját vélt nagyságukban tobzódó emberek mindenféle örültséget, gazságot elkövelhetnek. Vigyázzunk, hogy ilyenek többé soha és sehol ne juthassanak hatalomra.

Gortvay Gábor,
a Kárpátaljai Szövetség Bercsényi Miklós
Alapítványának titkára

Halottakról jót vagy semmit...

A mérnöki (reál műveltségű) klub tagjai összejövetelén, többek közt szó esett egy nemrég eltávozott, szakmailag kiváló, tekintélyes kollégánkról. A szakmájában elért kimagasló eredményei méltatása után, rátértünk a jellemére. Mikor említettem néhány undok, ártalmas jellemvonását, rögtön lehurrogtak: a magas műveltség és jólneveltség ellenére nem ismered azt a szólást, hogy „a halottakról...”

Ez készítetett arra, hogy „öntünk végre tiszta vizet a pohárba”, és leírjam az alábbi gondolatsort „a halottakról jót, vagy semmit” szólás sablonos (téves) használatáról.

Csodálkozom, hogy valaha, egy közismert tisztelt befolyásos személy, a saját önös szűk érdekében átfogalmazta a klasszikus igazságos szólást, és manapság szinte MINDENKI, függetlenül a műveltségétől, betöltött pozíciójától, ebben az eltorzított formában használja. Bizonyára annak az ípsének valamely hozzátartozója egyipti, aljas gazember volt. Érthető, hogy az emberek nem hálával emlegették, tehát az okoskodó, véde a saját tekintélyét (nehogy az őse garázdasága, rossz emléke rá is szálljon), átfogalmazta. Az emberek készséggel elfogadták ez újhangzású megállapítást, mert a többségüknek a közeli vagy nem nagyon közeli elhunyt hozzátartozói közt szép számban akad olyan, aki nem sok dicsőre méltó dolgot tett élete folyamán, vagyis nem hálával emlegetik. De hát a *jót, vagy semmit* logikája szerint ne is említjük pl. Sztálint, Hitlert, a sok sorozategykést, gazembert, azok gaztetteit, aljasságait? Gyermekünk, környezetünk nevelésében ne hozakodjunk elő negatív elrettentő példákkal, ne ismertessük elődeink aljas ártalmas tetteit, mert hát ez nem illendő?!

Tehát az eredeti szólás igazságos logikus megállapítása egészen pontosan így hangzik latinul: „De mortuis nil nisi vere.”* = a halottakról (csak) **igazat**, vagy semmit. A klasszikus bölcs gondolkodó abból az elgondolásból indult ki, hogy a holtak nem tudják megvédeni emléküket az esetleges rágalmaktól.

* Ezt az aforizmat az ógörög „hét bölcs” egyikének, Hilonnak (Chilo, Kr. e. VI. sz.) tulajdonította Diogenész. Laertiosz (i. e. III. sz.) ugyancsak görög filozófus, történész, akinek az interpretációjában ismerte meg a nyugati világ ezt a szólást.

v. Kővér György,
Ungvár-Záhony

Honismereti kirándulás

A Rákóczi Szövetség Beregszászi Szervezete az idei tisztújító gyűlés után célul tűzte ki, hogy a tagságot igazi közösségé kövacsolja. E cél megvalósítása érdekében első lépésként kirándulást szerveztünk, amely során felkeressük a Vereckei-hágót, a Szolyvai Emlékparkot, valamint az Árpád-vonal katonai bunkereit. Elképzeléseink szerint a közös szabadidős program, történelmi emlékeink megtekintése és az együtt emlékezés erősíti az együvé tartozás érzését, mélyíti a közösségi kapcsolatokat.

Szervezetünk tagjai nagy izgalommal várták a kirándulást. A Vereckei-hágónál a magyar himnusz elnéklése után elhelyeztük az emlékezés és tisztelet koszorúját, majd együtt elénekeltük a Szózatot.

A tízórai elfogyasztása után a lelkes csapat az Árpád-vonal mentén megmaradt bunkerhez utazott, ahol nagy érdeklődéssel hallgattuk meg az idegenvezető több mint másfél órás beszámolóját a korabeli eseményekről.

Kis pihenő és ebéd után a csapat felkereste a Szolyvai Emlékparkot, amelyet 1994-ben avattak fel az 1944-ben a „málenkij robotra” való elhurcolások 50. évfordulója kapcsán. Jelenleg 5000 férfi nevét őrzik a márványtáblák, de a névsort tovább szeretnék bővíteni. Nemzeti imádságunk

elénklése után itt is elhelyeztük koszorúnkat annak jeléül, hogy örökre a szívünkbe véstük a sztálini lágerekre elhurcoltak emlékét.

Hazafelé jövet betértünk a Derceni Emlékparkba is, ahol Csobolya József történész tartott érdekes ismertetőt. A kirándulás jókedvű nótázással ért véget, mindenki nagyon jól érezte magát.

A kirándulást a Rákóczi Szövetség támogatja, amiért hála és köszönet.

Gonczi Tibor,
a Rákóczi Szövetség Beregszászi Szervezetének elnöke

Anyanyelvi Irka-tábor

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) és gyermekklapja, az *Irka* szerkesztősége különös figyelmet fordítanak a szórványban élő magyar gyermekekre, ezért évről évre megrendezik számukra az Anyanyelvi Irka-tábort, amelynek elsődleges célja a nemzeti identitástudat megőrzése. Idén július 25–30. között immár huszonegyedik alkalommal gyűltek össze a szórványtelepülések (Szolyva, Bustyaháza, Tiszasásvár, Fancsika stb.) 6–14 éves kisdíkjai, hogy a magyar hagyományok, népzene, néptánc jegyében élőnyelvi környezetben tölthessenek el egy hetet. A szórványban élő gyerekek számára ez nagyon fontos, hiszen sokan közülük már csak a vasárnapi iskolában vagy a nagyszülöktől hallanak magyar szót. A programnak a Nagyberegi Református Liceum adott otthont. A tábor vezetője Espán Margaréta, az *Irka* című gyermeklap főszerkesztője volt.

A gyerekekkel tapasztalt pedagógusok foglalkoztak: Takács Mária, a bustyaházai óvoda vezetője, Szokolova Henrietta, a szolyvai magyar iskola tanítónője, Józsay Viktória, a Nagymuzsalyi Középiskola magyar szakos tanárnője, valamint Molnár Szabina, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatója. Munkájukban segítségükre voltak a főiskola és a Felsőfokú Szakképzési Intézet diákjai, akik kötelező nyári gyakorlatukat töltötték a táborban.

A salánki Kalanics Éva személyében volt a tábornak egy állandó kézművese is, aki arra tanította a gyerekeket, hogyan lehet egyszerű alapanyagokból egyszerű technikákkal különböző játékokat, dísz tárgyakat, ékszereket készíteni.

Minden nap várta a táborozókat valamilyen érdekes program. Ellátogattak a Nagyberegi Tájháza, ahol Csurman-Puskás Anikó programfelelős mutatta be nekik a régi falusi portát, a paraszti élet eszközeit, de ott is volt kézműves foglalkozás, és a népi fajtékókat is kipróbálhatták a gyerekek. A nagyberegi kultúrházban Jaró Klaudia művészeti vezető egyik nap népi játékokat tanított a résztvevőknek, majd külön a lányoknak táncot oktatott. Addig a fiúk számára a tornateremben Orosz Bálint tartott önvédelmi bemutatót. Jártak a táborozók a Nagyberegi Középiskolában is, ahol Furman Éva pedagógus vezetésével megtekintették a szövés szaktantermet és a szöttezmúzeumot, valamint a szövés technikáját is kipróbálhatták. Nagy sikert aratott a nagyberegi művészkeréppárosok bemutatója is. Érdekes és látványos volt a Gabóda Béla, az *Irka* folyóirat *Játsszunk tudóst!* c. rovatának vezetője által tartott élő kémiaóra, amely során otthon is elvégezhető kísérleteket mutatott be a tanár. Ezenkívül voltak különböző nyelvi és sportvetélkedők, rajz-, ének- és szavalóverseny, hallgathattak előadást a gyerekek a Szent Koronáról. Utolsó nap pedig sor került a már hagyománynak számító *Ki mit tud?* vetélkedőre, ahol minden csapat bemutatta a plakátját, az indulóját, továbbá egy táncot. A vetélkedők, versenyek győzteseit díjakkal jutalmazták, és a Dorcas Segélyszervezet jóvoltából minden résztvevő kapott ajándékot.

Az idei Irka-tábor résztvevői is tartalmasan töltötték el nyári szünidejük egy részét, és szép élményekkel gazdagodva térhettek haza.

Álmágy Andrea, Beregszász

ELISMERÉSEK

* A Nemzeti Színház Szörényi Júlia-díjával ismerték el Szűcs Nelli kárpátaljai származású színésznő munkáját.

* A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet kapta idén a Magyar Termék Nagydíj Pályázat Kőrösi Tanácsának Kárpát-medencéért Nívódíját. A határon túli győzteseket a Kolozsvári magyar napokon, augusztus 15-én hirdették ki.

* Az augusztus 20-i nemzeti ünnep alkalmából magyar állami kitüntéseket adtak át a kárpátaljai magyar iskolai és felsőoktatásban, a tudományban és hagyományápolásban kiemelkedő teljesítményt nyújtó személyiségeknek.

Kulin Judit, az Ungvári 10. Sz. Dayka Gábor Középiskola matematikatanára, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola matematika és informatika tanszékének adjunktusa a kárpátaljai magyar tannyelvű oktatásban végzett kimagasló szakmai munkája és elhivatott pedagógiai tevékenysége elismeréseként **Magyar Arany Érdemkeresztet** vehetett át.

Pallagi Magdolna, az Izsnyétei Általános Iskola nyugalmazott tanára a magyar nyelv és kultúra, valamint hagyományok megőrzése iránt elkötelezett tanári pályája, továbbá a kárpátaljai magyarság körében végzett aktív társadalmi tevékenysége elismeréseként **Magyar Ezüst Érdemkeresztet** kapott.

Tarics Zoltán, az Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia Elektronfizikai Kutatóintézete tudományos titkára, a KMKSZ ungvári alapszervezetének elnöke a kárpátaljai magyar felsőoktatásban végzett tudományos és oktatói munkája, valamint a magyar közösség megmaradását szolgáló közéleti tevékenysége elismeréseként **Magyar Arany Érdemkereszt** kitüntetésben részesült.

Mitsa Volodimir, a fizikai tudományok doktora, az Ungvári Nemzeti Egyetem magyar tannyelvű humán és természettudományi kara fizika és matematika tanszéke professzora, az Ukrán Felsőoktatási Akadémia rendes tagja, a Magyar Tudományos Akadémia külső köztestületi tagja jelentős oktatói és kutatói eredményei, a kárpátaljai magyar diákok jelentkezését ösztönző, a magyar tannyelvű humán és természettudományi kar létrehozása kapcsán kifejtett tevékenysége és a magyar tannyelvű iskolákban is végzett aktív munkája elismeréseként **Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét** kapta.

Strömpl András, a Lembergi Magyarok Kulturális Szövetsége elnökhelyettese a nyugat-ukrajnai magyar hadtörténeti helyszínek és hadisírok kutatása mellett az első és második világháborús hadisírok és katonai emlékek rendbehozatala érdekében végzett odaadó tevékenysége elismeréseként **Magyar Arany Érdemkereszt** kitüntetésben részesült.

Vass Ilona, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektorhelyettese, a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskoláért Jótékonsági Alapítvány igazgatója a kárpátaljai magyar nyelvű felsőoktatás területén végzett sokrétű, számos oktatási intézmény fejlesztését elősegítő munkája elismeréseként **Magyar Arany Érdemkereszt** kitüntetését vehetett át.

JÚNIUS

Június 4. A Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola a nemzeti összetartozás napja alkalmából színházi előadást szervezett. A közönség a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház (Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház) színpadán Szűcs Nelli Fedák Sári életét bemutató önálló estjét láthatta.

Június 2. A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Községe (MEKK) és a Vitézi Rend Kárpátaljai Törzskapitánysága szervezésében az ungvári Kálvária teremtőben megkoszorúzták Posch Alajos (1884–1919) mártír újságíró sírját.

Június 4. Aberegszászi Pásztor Ferenc Községi Házban lezajlott a III. Kárpátaljai Magyar Katolikus Családi Nap a Beregszászi Római Katolikus Egyházközség és a Nemzetstratégiai Kutatóintézet szervezésében. Az ifjúsági program keretében többek között fellépett a Misztrál együttes.

Június 4. A beregszászi Európa–Magyar Házban sor került az Ukrán Magyar Nemzeti Tanács alakuló ülésére. A jelenlévők a nemzeti összetartozás napjáról is megemlékeztek.

Június 4. A Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület szervezésében, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetséggel és Magyarország Ungvári Főkonzulátusával együttműködve Ungváron bemutatták a Magyar Nemzeti Színház, a HídMédia Kft. és a Rackajam együttes *Betyárjáték* című közös produkcióját.

Június 5. A Beregvidéken családok kerékpártúra került megrendezésre a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesülete (KMNE) szervezésében.

Június 5. Az egyik legrégebb kárpátaljai írásos emlék, a Királyházi Evangélium hasonmás példányát mutatták be Királyházan. Az 1401-ből származó evangélium hiteles és nemrég kiadott másolatát a Királyházi 1. Számú Középiskola könyvtárának ajándékozták. Az ukránság/ruszság legnagyobb történelmi kincsének számító evangélium hasonmás változata nem kerül kereskedelmi forgalomba, Ukrajna és a világ könyvtáraiban, tudományos intézményeiben helyezik majd el. Az eredet-

tit restaurálják, a helyreállítását az állami költségvetésből fedezik.

Június 6. Beregszászon, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kiállítótermében megnyílt Holló Katalin Kárpátaljáról elszármazott grafikus *Moment* című tárlata.

Június 8–17. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség másodszor rendezte meg a Bartók Béláról elnevezett komolyzenei tehetségkutató vetélkedőt. A legtöbben, szám szerint 134-en, az Ung-vidékről neveztek be a versenyre. Ugocsa térségéből 45-en, a Felső-Tisza-vidékről pedig 13-an jelentkeztek.

Június 9–12. Budapesten megtartották a 87. Ünnepi Könyvhetet és 15. Gyermekkönyvnapokat. A rendezvényt Eszterházy Péter író nyitotta meg. A kárpátaljai könyvkiadók sátrában Hájas Csilla, Lőrincz P. Gabriella, Finta Éva, Dupka György, Kovács Sándor dedikálták legújabb könyveiket. Erre az alkalomra az Intermix Kiadó a következő könyveket jelentette meg: Lőrincz P. Gabriella *Szürke* (versek); Hájas Csilla *A fele komoly* (kisprózák); Finta Éva *Hazamegyek. A kárpátaljai Sáfár László* (irodalomtörténet); *Vádolnak a kárpátaljai túlélők és a meggyalázott holtak* /válogatta Dupka György/ (politika, történelem).

Június 12. Ungváron a filharmónia épületében sor került Gazsó Katalin orgonista koncertjére Diana Havta (cselló), Miroslava Svah-Pekar (ének), valamint Okszana Hrincevics (fuvola) közreműködésével.

Június 18. Rendhagyó műhelymunkát tartott a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT). Az eseményen a Fiatal Írók Szövetsége jóvoltából vendégként jelen volt az erdélyi származású, de Budapesten élő Vincze Ferenc író, irodalomtörténész, egyetemi tanár (ELTE), akit Csordás László, a KVIT elnöke mutatott be. A kerekasztal-megbeszélés első felében szó esett arról, mit is jelent a nemzeti identitás, legyen szó akár Romániában vagy Ukrajnában élő magyar anyanyelvű emberről. A későbbiekben Vincze Ferenc két prózakötetéről és a hozzájuk kapcsolódó témákról folyt a beszélgetés. A rendezvény a KMMI támogatásával valósult meg.

■ **Június 18.** Kölcey-emléktáblát avattak a huszti várhegyen a KMKSZ szervezésében. Brenzovics László elnök és Szalipszki Endre beregszászi magyar főkonzul leleplezte az ifj. Hidi Endre által készített emléktáblát, amely ezentúl magyar nyelven és Jurij Skrobinec fordításában ukránul is hirdeti majd a huszti várromot megpillantó utazók számára Kölcey örökérvényű gondolatait: „*Messze jövőddel komolyan vess össze jelenkort; Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!*”

Június 19. Tiszacsomán, a honfoglalás kori temető területén megrendezték a KMKSZ hagyományos ünnepségét, amelynek keretében Grezsa István kormánybiztos és Brenzovics László parlamenti képviselő, a KMKSZ elnöke együtt avatták fel Matl Péter két alkotását. Az emlékparkban az a tululmadaras korong és íj (útirány-mutató) kapott helyet, amelyeket Matl Péter eredetileg a Vereckei-emlékmű részének szánt.

Június 21. A beregszászi zsinagóga udvarán emlékművet avattak a holokauszt beregszászi áldozatainak emlékére a Shalom Alapítvány szervezésében.

Június 25. A Viski Zöld Falusi Turizmus Szövetség és a Viski Nagyközségi Tanács szervezésében lezajlott a Koronavírusok találkozója – 2016 hagyományos rendezvénysorozat, amelynek célja a máramarosi koronavírusok kapcsolatának fellelője, kultúrájának bemutatása és a szétszakított részek újra egymásra találása.

Június 27. Nyári lovas-tábornak adott otthont a nagyszőlősi Szelid Lovas Központ.

Június 28. Az ungvári Posztolaki téren emlékfalat avattak 18 ungvári, csapi és ungvári járási katoná emlékére, akik a kelet-ukrajnai terrorellenes műveletek során veszítették életüket.

Június 29. A nemzetközi Duna-nap rendezvénysorozat kárpátaljai programjai a beregszászi járási Halábor közelében tartották meg.

Június 28–30. Tíz helyszínt érintő, háromrészes koncertturnét bonyolított le Kárpátalján a Magyar Állami Népi Együttes kísérőzenekarát vezető Pál István Szalonna és bandája, amely a kárpátaljai nemzetiségek zenei

hagyományait őrző helyi zenekarokkal közösen lépett fel a térség hegyvidéki településein.

JULIUS

Július 4–9. A kárpátaljai Tiszapéterfalván rendezett táborban a Várnagy Andrea – Farkas Zsolt zongoraművész-házaspár *Zeneképző* elnevezéssel. Az első alkalommal lebonyolított táborban több mint 100 gyerek vett részt, akik három hangszercsoportban – zongoristák, vonósok és fúvósok – mélyíthették el tudásukat, emellett képzőművész is foglalkozott velük. A táborlakókat a házaspár mellett Lakatos György Liszt-díjas fagottművész, Lesták Bedő Eszter hegedűművész és Tóth Eszter festőművész oktatták a zenélés és rajzolás fortélyaira.

Július 5. A Kárpátaljai Fotóművészek Szövetsége *Dialógus* címmel mutatta be új kiállítását a Fegyir Potusnyak Kárpátalja Megyei Tudományos Könyvtárban.

Július 9. Életének 61. évében Ungváron elhunyt Magyar László, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának elnöke, a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) tagja, Kárpátalja művelődési életének meghatározó alakja.

Július 10–16. A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) és a Péterfalvai Művészeti Iskola szervezésében megrendezték a Péterfalvai Népzenei, Néptánc- és Kézműves Tábor, amelyet 21 évvel ezelőtt a viski származású Pál család tagjai indítottak el. Az idei tábornak közel 250 résztvevője volt, anyaországiak és kárpátaljaiak táncoltak, muzsikáltak és kézműveskedtek együtt. A táborban most is neves magyarországi szakemberek oktattak.

Július 16. A Kárpátaljai Magyar Vállalkozók Szövetsége szervezésében Péterfalván megrendezték a III. Turul Expo termékiállítását.

Július 16. Első ízben szervezték meg a nemzetközi Cimbora Fesztivált a Vereckei-hágón található honfoglalási emlékmű közelében, a Volóci járásban található Verebes település határában. A rendezvény nemzetközi színeit a szomszédos országok testvértelepüléseinek polgármesterei és a velük érkezett kisebb-nagyobb delegációk je-

lentették, amelyek tagjai között egyaránt voltak idősebbek és fiatalok Magyarországról, Romániából, Szlovákiából és Lengyelországból, és persze a helyi ukrán és magyar települések is részt vettek a fesztiválon. A Cimbora Fesztivál díszvendégei között ott volt Vida László ungvári magyar konzul, Kerekes Miklós, Ajak polgármestere, Ivan Pivkacs, Verebes polgármestere is.

Július 16–17. A kolozsvári *Helikon* c. folyóirat szervezésében Lőrincz P. Gabriella, Marcsák Gergely és Schrek Timea irodalmárok felolvasó körúton vettek részt Erdélyben.

Július 16–17. A Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet ötödik alkalommal rendezte meg hagyományörző fesztiválját, a KurucFesztet a péterfalvai vidámparkban. Most egy nappal bővült a KurucFeszt, ugyanis július 16-án az I. Kuruc Lovasnapon vehettek részt a lovaskeremesei. A péterfalvai stadionban Kárpátalja lovasiskolái és lovardái mutatkoztak be. A KurucFesztben színes műsorral léptek fel Kárpátalja népzenei és néptáncosai. A nap zárásaként a magyar népzene legvirtuózabb muzsikusa, Szalonna és bandája adott fergeteges koncertet, a ruszin dallamokat a Tecsői Banda, valamint Oleksza Truzsanszkij és együttese szolgáltatta.

Július 24. Első alkalommal rendeztek barackfesztivált Benében a helyi iskola udvarán.

Július 25–30. Több mint százhusz résztvevővel megtartották a Credo Művészeti Fesztivált a Kisgejőci Középiskolában.

AUGUSZTUS

Augusztus 1–5. *Fókuszban a tehetség a színjátszás terén* címmel idén először színjátszó-tábort szervezett a „GENIUS” Jótékonsági Alapítvány Beregszászon.

Augusztus 2–3. Péterfalván megtartották az V. Hagományörző Napsugár Gyermeknapokat Kokas Erzsébet szervezésében és a Kokas Banda közreműködésével. Az 55 táborigazgató oktatásában anyaországi (Tündik Tamás budapesti etnográfus) és erdélyi (a kolozsvári Samu Janka hagyományörző) szakemberek is részt vettek.

Augusztus 6. Bánkuti András neves magyar művész fotó-

iból nyílt kiállítás az ungvári Ilko Galériában.

Augusztus 6. Ünnepeles keretek közt jelképesen összeöntötték az idei Magyarok Kenyere sütéséhez Kárpátalja magyarlakta településeinek gyűjtött búzát az ungvári járási Nagydobronyban.

Augusztus 6. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Nagydobronyi Alapszervezete és a helyi polgármesteri hivatal *Velünk élő értékeink* címmel tartott konferenciát. A rendezvény célja volt a helyi értéktár bemutatása és annak népszerűsítése szűkebb pátriánkban. A konferencia megnyitóját után Dr. Albert József, a Földművelésügyi Minisztérium Hungarikum Főosztályának osztályvezetője a Hungarikum-mozgalomról tartott előadást. Molnár Eleonóra, a Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület elnöke a nagydobronyi értékmérést mutatta be. Felhívta a figyelmet, hogy a községben értékeket is avattak, valamint, hogy Nagydobrony bekerült a kárpátaljai értéktárba. A rendezvény további részében többek között Badó Margit történész, a konferencia moderátora a nagydobronyi népviseletet mutatta be, Örhidi László, a „Pro Agricultura Carpathica” Kárpátaljai Megyei Jótékonsági Alapítvány elnöke a helységben kialakult mezőgazdasági kultúrákról, szokásokról beszélt. Balassa János Biatorbágyról értékvédelmi kutatásaiból az üreghegyi pincékről tartott előadást és fotókiállítást. Varga Sándor a dobonyi népi építéssel jellemzőire hívta fel a figyelmet, míg dr. Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora a helyi öltözködési, lakodalmas és bál szokásokat elevenítette fel. Dudics Lakatos Katalin, a főiskola docense és dr. Tóth Péter, a Nyugat-magyarországi Egyetem kutatója a nagydobronyi nyelvjárásról tartott elemző előadást. A programon kiállítás keretében Hidi Endre keramikusművész és Kupás Gizella szövönő munkáit tekinthették meg. A konferencia szervezőinek sikerült újra kiadni Mőricz Kálmán *Nagydobrony* című monográfiáját.

Augusztus 7. Születésének 970. évfordulója tiszteletére Mezőkaszonban felavatták Szent László király em-

léktábláját. Ezt követően Szent László-nap zajlott a településen. Mint ismeretes, Szent László király a település határában mért vereséget a támadó kunok seregére.

„László király határvédőként volt jelen, saját kezűleg óvta hazáját a külső ellenséggel szemben. Számunkra is fontos a kisebbséget érintő törvények betartása. Allhatatossága példaként áll előttünk és segíthet megmaradni magyarságunkban” – mondta beszédében Zubánics László, az UMSZ elnöke.

Az emléktáblát dr. Tóth Mihály, az UMSZ alelnöke, Tar Erzsébet, a Kaszonyi Községi Tanács jegyzője és Bodnár Tünde, a helyi középiskola igazgatóhelyettese leplezték le.

A helyi sportpályáján hat csapat részvételével lezajlott az UMSZ Szent László Kupája járásközi labdarúgó-bajnokság, amelynek győztese a Munkácsi járás csapata lett.

Augusztus 8–13. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány szervezésében, Kulin Ágnes, Dancs Tünde, Néger Krisztina, Kalitics Erika, Kalanics Éva, Oláh Marietta szakmai irányításával Beregszászon megtartották a VI. Jankovics Mária alkotótábort.

Augusztus 14. Megrendezték az első tiszakeresztúri vadászfesztivált, ahol Nimród utódai ünnepeltek.

Augusztus 15–20. Beregszászon a Kölcsy Ferenc Szakkollégiumban a KMPSZ megrendezte a VI. Keresztén Balázs olvasótábort.

Augusztus 19. Az Ukránai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) Beregszászi Járási Szervezete a magyar honfoglalás emléknappján méltatta a Tiszacsomai Honfoglalási Emlékparkban.

A rendezvény a helyi görögkatolikus templomban tartott szent liturgiával kezdődött, majd a résztvevők az emlékparkba vonultak, ahol Bakancsos László, az UMSZ általános alelnöke köszöntötte az egybegyűlteket.

A himnuszok elhangzása után Ferenci Attila, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színművésze elszavalta Wass Albert *A bujdosó imája* című versét. Ünnepi beszédet mondott Zubánics László, az UMSZ elnöke. A történész

bemutatta az emlékparkot, röviden összefoglalta a magyar honfoglalás történetét, megemlítve a témával kapcsolatos különböző elméleteket. Felhívta a figyelmet a kárpátaljai magyarság identitástudata szempontjából fontos emlékhelyekre, amelyek sorában a Vereckehágó és Munkács vára mellett ott van a Tiszacsomai Honfoglalási Emlékpark is.

Kovács Vilmos *Verecke* című költeményét Nagy Dezső, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium diákjának előadásában hallhatták a jelenlévők. Iván Gábor görögkatolikus parókus is szólt a megjelentekhez, aki fontosnak és örömdetesnek nevezte, hogy összetart bennünket magyarságunk, kereszténységünk.

A megemlékezést a tiszacsomai kultúrház műkedvelő csoportjainak előadása zárta, akik magyar néptánc-összeállítással örvendeztették meg a közönséget. A rendezvény koszorúzással és a *Szótár* közös elnéklésével ért véget.

Augusztus 20. A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet a történelmi egyházakkal közösen – a sokéves hagyományhoz híven – az ungvári vár belső udvarában méltatta államalapító Szent István királyunk napját. Ünnepi beszédet mondott Farkasné Bócs Judit, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja, Zubánics László, az UMSZ elnöke, Marcsák Gergely költő. Végül Pogány István atya megáldotta az új kenderet. Az esemény záróakordjaként a Magyar Melódiák kamaraegyüttes az ünnephez méltó zeneszámokkal szórakoztatta a publikumot.

Augusztus 20. Az Ukránai Magyar Demokrata Szövetség az államalapítás és Szent István király ünnepe alkalmából Tiszacsomára szervezett ünnepséget, lévén, hogy az itteni görögkatolikus templomban őrzik Szent István király ereklyéjének egy darabkáját (ebből ki folyólag a templom második titulusa Szent István). A nagyszámú papi részvétellel megtartott mise keretében Levcsenkó Róbert espereshelyettes tartott prédikációt. Amise ünnepi körmenettel, illetve áldással zárult, majd a jelenlévők átvonultak az emlékparkba, Szent István király

szobrához. Ott Bakancsos László alelnök köszöntötte a vendégeket. Ünnepi köszöntőt mondott dr. Bodnár Zsolt, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja, Petruska István, a Beregszászi Járási Állami Közigazgatási Hivatal elnöke, Zubánics László, az UMSZ elnöke, valamint Iván Gábor görögkatolikus parókus. Az ünnepség koszorúzással ért véget.

Augusztus 20. Szent István-napi ünnepséget rendeztek Aknaszlatinán a KMKSZ szervezésében. Az aknaszlatinai Szent István római katolikus templomban ünnepi szentmisével kezdődő megemlékezésen Nagy Bercel, a Miniszterelnökség osztályának vezetőhelyettese a nemzeti összetartozás és az anyaország külföldi magyarság iránti felelősségvállalásának fontosságát hangsúlyozta. Ünnepi köszöntőt mondott Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, az ukrán parlament képviselője.

Augusztus 20. Szent István-napi megemlékezést tartottak több magyar településen, többek között Guton és Szürtében a helyi római katolikus templom udvarán felállított Szent István-szobornál.

Augusztus 20. Második alkalommal rendezett Szent István-napot a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet Mezőkaszonban. Az összefogás fontosságára hívta fel a figyelmet megnyitó beszédében Kudlotyák Krisztina, a PCS igazgatója. Felszólalt Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora, Erdei Péter, Magyarország Beregszászi Konzulátusának konzulja, Sin József, a KMKSZ Beregszászi Közép-szintű Szervezetének elnöke, Tóth Sándor, Mezőkaszon polgármestere, valamint Radvánszky Ferenc, a település református lelkésze.

Augusztus 20. A Kárpátaljai Református Egyházkerület hatodik alkalommal rendezte meg egyházkerületi családi csendesnapját, amelynek ezúttal – immár másodszor – Nagydobrony adott otthont. Témája ezúttal *Egyedül a Szentírás* volt.

Augusztus 20. Hármass ünnepség zajlott le Tizasalamonban. Az augusztus 20-i

nemzeti ünnep jegyében a református templomban megáldották az 1938-ban a gyülekezetnek adományozott történelmi zászlót, amelyet 2016-ban újítottak fel. A református templomkertben felavatták a II. világháborúban elesett magyar katonák síremlékét, amely az anyaországi Vigyázók Had- és Kultúrtörténeti Egyesület (elnöke: Hangács István) jóvoltából valósult meg, és a második világháborúban elhunyt 21 magyar honvédek állít emléket. A rendezvényen jelen volt és felszólalt többek között dr. Bíró Andor a HM Társadalmi Kapcsolatok Hivatal és Hábórus Kegyeleti Igazgatóságának igazgatóhelyettese.

Augusztus 21. Első ízben rendezte meg a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ifjúsági Szervezete (KMKSZ ISZ) hiánypótló ifjúsági napját a péterfalvai vidámparkban és a mellette található Csárda parkjában. Az ide érkező fiatalokat a vidámpark nyújtotta lehetőségek mellett különböző zenésztáncos produkciók várták, valamint az este folyamán fellépett a népszerű Showder klubból és a Rádiókabaréból jól ismert humorista, Beliczai Balázs.

Augusztus 20–24. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet meghívására a Szekszárdi Gitárkvartett lépett fel Kárpátalja több településén.

Augusztus 21. A Kárpátaljai Festőművészek Egyesületének hetvenedik, valamint Ukrajna függetlenségének huszonötödik évfordulója alkalmából szerveztek kiállítást a Boksaj József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban.

Augusztus 27–28. Hagymányos bányászünnep volt Aknaszlatinán.

Augusztus 29. Az *Iskola-kezdés együtt!* elnevezésű akciója keretében az Ökumenikus Segélyszervezet kárpátaljai munkatársai a szervezet beregszászi kirendeltségén, az Advance Kárpátaljai Tanácsadó és Fejlesztő Központban adták át a tanévkezdéshez összeállított tanszercsomagokat a nagy- és csonka családokban nevelkedő, valamint veszélyeztetett gyermekeknek, árva és félárva diákoknak.

Összeállította:
Dupka György
és Zubánics László

„Adjátok vissza az én hegyeimet!”

„Mert bármit is mondjanak a tudósok, a fiskálisok és a katonák: azok a hegyek az enyimek. Mint ahogy én is hozzájuk tartozom attól a perctől kezdve, hogy megszülettem a lábok alatt, abban a kis házban s ők benéztek hozzám az ablakon. Nem a telekkönyv szerint voltak az enyimek, az igaz. De enyimek voltak Isten rendelése szerint, azáltal, hogy ott születtem s ott lettem emberré. Adjátok vissza a hegyeimet!”

(Wass Albert)

A Bakáts Feszt keretében augusztus 26-án Szajkó Tibor beregszászi fotóművész alkotásaiból nyílt tárlat a Mester utcai Pincegalériában. A kiállításon beszédet mondott Bácskai János, Ferencváros, valamint Babják Zoltán, Beregszász polgármestere. A megnyitót az erdélyi származású Kurkó József Kristóf előadó-művész dalai tették még meghittebbé, emelkedettebbé.

A Pincegaléria vezetője, Horváth Károly köszöntötte a vendégeket, majd Ferencváros polgármestere mondta el köszöntőjét.

Dr. Bácskai János emlékeztetett a 2010-es Nemzeti Összetartozás Napja törvényre, amely akkor jó, ha megtöltjük tartalommal. Aközel negyedszázados múltva visszatekintő testvérvárosi kapcsolataink ápolásának egyik eleme éppen az évek óta megrendezésre kerülő kiállítás.

Babják Zoltán beregszászi polgármester megnyitóbeszédében elmondta: a Beregszásztól 1300 km-re dülő testvérgyilkos háború fotóiból készült kiállítás elhozatala is megfordult a fejében. Azonban mégis inkább azt a gyönyörűséget, szépséget szeretne volna bemutatni Ferencváros közönségének, amelyek összekötnek bennünket. Így esett a választás Szajkó Tiborra, aki

csodálatos tájfotóival azt az üzenetet hordozza: Adjátok vissza a hegyeimet!

Végezetül az eredetileg kémia tanár végzettségű, szerény, mosolygós művész mondott néhány gondolatot fotóiról. Szajkó Tibor Wass Albert versével kezdte bemutatkozását, majd hozzátette: a hegyekben született, két évesen került Beregszászba, de a hegyek mindvégig a szívében maradtak.

Három évvel ezelőtt a felvidéki Királyhalmec, két éve a vajdasági Magyarkanizsa, tavaly az erdélyi Sepiszentgyörgy mutatta be Ferencvárosnak kultúrája egy szeletét. A terület az idei évben Beregszásznak adott helyet, így mára mind a négy testvérvárosunk bemutatkozhatott.

Ferencváros folytatni szeretné a következő években is ezt a hagyományt, hogy további testvérvárosi művészek alkotásaival ismerkedhessenek meg az itt élők.

A kiállításokkal közelebb kerül egymáshoz egy-egy város művészetrájonőgő közönsége, bepillantást nyerve a távoli – de nem idegen – tájak szépségébe, a mindennapokba, hagyományokba, ünnepekbe – hiszen közösek a gyökereink.

(Forrás: ferencvaros.hu)

Hétköznapiak a fotókon

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ifjúsági Szervezete immár második alkalommal rendezett fotókiállítását *Kárpátalja a Te szemeddel* címmel. Átárlaton azok a pályaművek láthatók, amelyek a szövetség által hasonló témában meghirdetett fotópályázatra érkeztek kárpátaljai fiataloktól. Az eredményhirdetéssel egybekötött megnyitót július 31-én tartották a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold termében.

Az itt élők hétköznapijainak pillanatait bemutató fotókat márciustól május végéig küldhették be a 35. életévüket még be nem töltött helyi fiatalok. A felhívásra 55 pályamű érke-

zett. A szakmai zsűri által legjobbnak ítélt két alkotást 2000 és 1500 hrvnyával díjazta a KMKSZ ISZ, a közönség szerint legjobbnak tartott fotó alkotója pedig 1000 hrvnya jutalomban részesült.

Első helyezést ért el Szabó Máté *Hol vagy-tok?* című fotója, második lett Baráté Ágnes *Gyermeki árnyékvilág* elnevezésű alkotása, a közönségdíjat Barta Boglárka *Kisember, te nagy szeretettel* című munkája kapta.

A szakmai zsűri tagjai Végh László, Pictures of the Year International-díjas fotóriporter, valamint Makó András és Fülöp László ismert kárpátaljai fotósok voltak.

(Forrás: Kárpátalja.ma)

II. Kárpátaljai Nemzetközi Szobrásztábor

A Pro Arte–Munkács társadalmi egyesület augusztus folyamán másodszor rendezett nemzetközi szobrásztábor, ez alkalommal a Kaszonyi Termálfürdő területén. Atábor főszervezője Matl Péter nemzetközi híró munkácsi szobrászművész volt. Az alkotótáborban öt országból hét elismert művész dolgozott 15 napon át.

A homokkötőmők, amelyekkel a szobrászok dolgoztak, 700 kilométerről, a Vinnica megyei Jampilból hozták. Ez nagyon jó minőségű homokkő, ugyanolyan, mint amiből a kurgánokban talált szkíta szobrokat faragták. A négyezer éves szobrok – amelyeken a mai napig látszanak még a hajfonatok is – igazolják, hogy ez az aránylag puha homokkő rendkívül időtálló anyag, nincsenek benne hajszálrepedések, emiatt a fagynak is ellenáll.

Az elkészült alkotásokat a tavalyihoz hasonlóan a művészek a környező településeknek ajánlották fel, továbbá egy szobrot a helyszínt biztosító Kaszonyi Termálfürdőnek ajándékoztak, egy mű pedig a Pro Arte–Munkács társadalmi egyesület munkácsi szoborparkjába kerül, amely valójában Matl Péter családi házának a kertje.

A szobrásztábor a Bethlen Gábor Alap, a Kaszonyi Termálfürdő és a Kállósejnéni Önkormányzat támogatásával valósulhatott meg.

Az alkotások ünnepélyes avatására augusztus 28-án került sor egymás után Csonkapapiban, Somban, Záp-szonyban, Nagyégányban, Rafajna-újfaluban.

Az első szoboravató ünnepséget a Csonkapapi központjában található útkereszteződésben kialakított halomnál tartották, ahová a Lengyelországból érkezett Piotr Bies alkotása került. A kosszarvakat formázó szobor a Kárpátok hágóján átvezető kanyargós utakra emlékeztet – mondta a művész. Az említett utaknak volt köszönhető, hogy a Kárpát-medencében élő népek tartották egymással a kapcsolatot, ezek tették lehetővé a több évszázadra visszanyúló legendás lengyel–magyar barátság kialakulását is. Van egy másik dimenziója is a szobornak, amely a helybelieknek legalább ilyen kedves. A „Papi-ba” taligán jár a liba” ismert mondás domborműként elevenedik meg az alkotás egyik oldalán.

Kiss Pál helyi polgármester az avató ünnepségen köszönetet mondott

(Folytatása a 40. oldalon.)

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

II. KÁRPÁTALJAI NEMZETKÖZI SZOBRÁSZTÁBOR

(Folytatás a 39. oldalról.)

Ifj. Stürmüller Géza: *Tiszta forrás*

Vasyl Tataryshchuk: *Pulzus*

Gúgyela Tamás Ferenc: *Egység*

mindazoknak, akik tevőlegesen hozzájárultak ahhoz, hogy a falu központja ennyire megszépülhetett: a megújult közvilágításnak köszönhetően a szoborban éjjel-nappal gyönyörködhetnek az arra járók.

A felvidéki Gúgyela Tamás Ferenc a beregszomi református gyülekezetnek ajánlotta fel fából és kőből készült alkotását. Mint mondta, a fa azért áll olyan közel az emberhez, mert épp oly törekeny és sebezhető, mint maga az ember. A kő pedig számunkra az örökkévalóságot jelképezi. A kettéhasított farönköt áthidaló kőből készült templom pedig azt a hitet szimbolizálja, amely bármilyen nehézségek közepe képes megtartani bennünket.

Zápszony központja Matl Péter munkácsi szobrászművész alkotásával gazdagodott. A templom és az iskola szomszédságában most egy olyan műalkotás kapott helyet, amely a családról szól. A templom, az iskola és a család pedig mind a közösség erősítésére hivatottak – hangsúlyozta az avató ünnepségen Bacskai László polgármester.

Nagybégányban a nemrég átadott Nemzeti Összetartozás Parkjában kapott helyet a Kolozsavárról érkezett ifj. Stürmüller Géza alkotása, amely egy életfát ábrázol. Az ünnepségen Hánka Dezső polgármester mondott köszönetet mindazoknak, akik tevőlegesen részt vállaltak abban, hogy ilyen szép ajándékkal gazdagodjon a falu.

A Bodrogeresztúrból érkezett Makoldi Sándor Gyula alkotása – egy két gyermeket a karjában tartó áldott állapotban lévő női alak – Rafajnaújfalui központjában került felállításra. A szobor egy kunhalomra emlékeztető dombocsán áll.

A Kaszonyi Termálfürdő területén a kijevi Vasyl Tataryshchuk gránitból készült alkotását avatták fel, amely a szív ritmusát jeleníti meg, a Pro Arte–Munkács szoborparkját pedig a budapesti Raffay Dávid szkíta stílusú párdutot mintázó alkotása gazdagítja.

Tudósítónk

Raffay Dávid: *Párdut*

Pjotr Bies: *Utak a Kárpátokban*

Matl Péter: *Hegylakók*

Makoldi Sándor Gyula: *Termékenység*